Меѓународен славјански универзитет „Г. Р. Державин“ – Свети Николе

Правен факултет

Меѓународно право, право на Европска Унија и дипломатија

- МАГИСТЕРСКИ ТРУД –

БРАКОТ ПОМЕЃУ ХОМОСЕКСУАЛЦИТЕ

Кандидат:

Александар Поцевски

Ментор:

проф. д-р Александар Илиевски

февруари, 2021 година

И З Ј А В А

Јас, Александар Поцевски, студент на втор циклус студии, на студиската програма Меѓународно право, право на Европска Унија и дипломатија, со број на досие _____, изјавувам дека поднесениот магистерски труд под наслов „БРАКОТ ПОМЕЃУ ХОМОСЕКСУАЛЦИТЕ" е мој самостоен труд кој е резултат на самостојна научна работа.

Во согласност со претходното изјавувам дека ги прифаќам сите права, обврски и одговорности кои произлегуваат од актите што ги регулираат прашањата на авторските и сродни права.

ПОДНОСИТЕЛ НА ИЗЈАВА

_____

Апстракт

Истополовиот брак е легализиран во повеќе од 20 држави, вклучително и 16 во Европа. Во април 2001 година, Холандија беше првата земја во светот што го легализира бракот од ист пол. До денес, уште 15 земји го следат овој пример: Белгија, Шпанија, Норвешка, Шведска, Португалија, Исланд, Данска, Франција, Велика Британија (освен Северна Ирска), Ирска, Финска, Малта, Германија и Австрија. Неколку други земји прифаќаат истополови граѓански партнерства со малку пониско ниво на права - Унгарија, Чешката Република, Хрватска, Италија, Грција, Кипар, Швајцарија, Естонија и Словенија. Повеќето земји во Источна Европа (Литванија, Латвија, Полска, Словачка, Романија, Бугарија) немаат легализирана форма на истополова заедница. Во Америка истополовиот брак беше легализиран најпрво во Канада во 2005 година, а потоа во Аргентина, Уругвај, Бразил, Колумбија и САД (со одлука на Врховниот суд што го прошири тоа право на сите држави). Чиле и Костарика имаат правни граѓански партнерства. На африканскиот континент истополовиот брак е легален само во Јужна Африка, а во триесетина земји хомосексуалноста е дури и забранета. На овој многу репресивен Блискиот Исток, Израел е сремежлив исклучок. Иако не е нелегален, бракот не е можен затоа што нема формална институција да го прогласи, но се признава ако е направен во странство. Уставниот суд дозволи легализација на истополовите бракови во Тајван, а Австралија е во процес на легализација на истата. Нов Зеланд го легализираше истополовиот брак и посвојувањето на децата во 2013 година.

Истополовите бракови сè уште се табу-тема во голем број земји, вклучувајќи ја и нашата земја, и затоа во овој труд ќе се обидам да ја прецизирам фактичката состојба на оваа појава и начинот на кој истата се рефлектира во општеството.

Клучни зборови: *брак, семејство, деца, хомосексуалност, права, предрасуди, законска регулатива, јавно мислење*

Abstract

Same-sex marriage is legalized in more than 20 countries, including 16 in Europe. In April 2001, the Netherlands was the first country in the world to legalize same-sex marriage. To date, 15 more countries have followed suit: Belgium, Spain, Norway, Sweden, Portugal, Iceland, Denmark, France, the United Kingdom (except Northern Ireland), Ireland, Finland, Malta, Germany and Austria. Several other countries are adopting same-sex civil partnerships with slightly lower levels of rights - Hungary, the Czech Republic, Croatia, Italy, Greece, Cyprus, Switzerland, Estonia and Slovenia. Most Eastern European countries (Lithuania, Latvia, Poland, Slovakia, Romania, Bulgaria) have no legalized form of same-sex community. In America, same-sex marriage was legalized first in Canada in 2005, then in Argentina, Uruguay, Brazil, Colombia and the United States (by a Supreme Court decision extending that right to all states). Chile and Costa Rica have legal civil partnerships. In the African continent, same-sex marriage is legal only in South Africa, and in some thirty countries homosexuality is even banned. In this very repressive Middle East, Israel is a shy exception. Although not illegal, marriage is not possible because it has no formal institution to declare it, but it is recognized if it was made abroad. The constitutional court has legalized same-sex marriage in Taiwan, and Australia is in the process of legalizing it. New Zealand legalized same-sex marriage and child adoption in 2013.

Same-sex marriages are still a taboo subject in many countries, including our country, and so in this paper, I will attempt to specify the fatalistic context of this phenomenon and the way it is reflected in society.

Key words: *Marriage, Family, Children, Homosexuality, Rights, Prejudice, Legislation, Public Opinion*

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....9

ГЛАВА 1. БРАКОТ НИЗ ИСТОРИЈАТА, ПОИМ И ДЕФИНИЦИЈА НА БРАКОТ.....10

1.1. Бракот низ историјата.....10

1.2. Формирање брачна заедница.....12

1.3. Поим и дефиниција на бракот.....15

ГЛАВА 2. БРАКОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....17

2.1. Бракот во Република Македонија.....17

2.2. Услови за склучување брак.....19

2.3. Постапка за склучување брак 20

2.4. Дејствија на брак.....21

2.5. Престанок на брак.....22

2.6. Развод на брак.....23

2.7. Дефинирање и карактеристики на разводот на брак.....23

ГЛАВА 3. ИСТОПОЛОВИ БРАКОВИ ВО СВЕТОТ.....26

3.1. Истополови бракови во светот.....26

3.2. Истополови бракови во Холандија.....26

3.3. Истополови бракови во Шпанија и во Канада.....30

3.4. Истополови бракови во САД.....36

3.4.1. Истополови бракови дебата.....36

3.4.2. Истополов брак, добрите и лошите страни.....36

3.4.3. Истополов брак и Врховниот суд.....37

3.4.4. Виндзор против САД.....38

3.4.5. Раните години.....40

3.4.6. Дебата на активистите.....41
3.4.7. Хаваи и реакција.....41
3.4.8. Масачусетс и реакции.....42
3.4.9. Одлука и пресврт во Калифорнија.....43
3.4.10. Судскки процес: Конектитат.....43
3.4.11. Национални политички партии.....43
3.4.12. Судски процес: Ајова.....44
3.4.13. Донесување и пресврт во Мејн.....44
3.4.14. Почитување на законот за брак.....45
3.4.15. Национална политика.....46
3.4.16. Резултати од гласачките ливчиња.....46
3.4.17. САД против ВИНДЗОР.....46
3.4.18. Судски пресуди: Калифорнија, Њу Џерси, Ново Мексико.....47
3.4.19. Државно законодавство: Род Ајленд, Делавер, Минесота, Хаваи, Илионис.....47
3.4.20. Јута.....48
3.4.21. Судски одлуки: Орегон и Пенсилванија.....48
3.4.22. Луизијана – Забрана.....48
3.4.23. Врховниот суд на САД отфрла случаи.....49
3.4.24. Држави со случаи со прашање: Вирџинија, Индијана, Висконсин, Оклахома, Јута.....49
3.4.25. Држави со предметни случаи.....51
3.4.26. Алјаска, Аризона и Монтана.....51
3.4.27. Одлука за шестиот округ.....52
3.4.28. Флорида.....53
3.4.29. Врховниот суд на САД прифаќа случаи.....54
3.4.30. Алабама.....55
3.5. Истополови бракови во Германија.....56
3.5.1. Потекло на уставната заштита на бракот.....57
3.5.2. Закон за брачна судска постапка.....60

3.5.3. Развод.....63
3.5.4. Брак и родова еднаквост.....64
3.5.5. Брак и соживот.....66
3.5.6. Граѓанско партнерство и брак.....67
3.5.7. Истополов брак.....71
3.5.8. Уставна интерпретација.....72
3.5.9. Брак и религија.....73
3.5.10. Пол и брак.....74
3.5.11. Брак и просперитет.....75
3.5.12. Брак како партнерство за заемна одговорност.....78
3.6. Истополови бракови во Индија.....79
3.6.1. Историја.....79
3.6.2. Современи времиња.....80
3.6.3. Признавање на односи од ист пол 84
3.6.4. Заштита од дискриминација.....85
3.6.5. Услови за живеење.....86
3.6.6. Политика.....87
3.6.7. Права на интерсексуалците.....89
3.6.8. Физички интегритет и телесна автономија.....89
3.6.9. Заштита од дискриминација.....90
3.6.10. Јавно мислење.....90

ГЛАВА 4 . ЕМПИРИСКО ИСТРАЖУВАЊЕ.....95

4.1. Методологија на истражување 95
4.1.1. Предмет на истражувањето.....95
4.1.2. Цели на истражувањето 96
4.1.3. Методи на истражување 96

4.1.4. Хипотетичка рамка..... 97

4.1.5. Анкета и анализа на резултатите.....97

4.1.6. Заклучок.....118

Користена литература.....120

ВОВЕД

Семејството е дефинирано како основна социјална клетка и како една од најсложените, најстарите и најтрајните социјални групи. Тоа опфаќа многу различни страни на човековиот живот, поради што има цело богатство на значења и објаснувања, од филозофски, социолошки, психолошки, едукативни, социјални до економски и правни. Семејството е биолошка и едукативна група. Ова е основна социјална содржина од нејзините почетоци до најновите времиња.

Семејството е незаменлива околина во која човекот се формира како личност, во која живее преку задоволување на некои од неговите најважни потреби што само семејството може да ги задоволи.

Семејството е специфична биосоцијална заедница на луѓе. Тоа игра многу важна улога во развојот на човекот, но не само на човекот, туку и на општеството воопшто. Семејството е посредник помеѓу општеството и поединецот, но семејството извршува повеќе функции од која било социјална група. Појавата на која било социјална група е со цел нешто да се направи и таквата група постои сè додека има потреба, што значи дека откако ќе престане потребата таквата група може да се распушти. Со формирање семејство, човекот се перципира како социјално битие на начин на кој неговиот живот има многу различно значење на личноста кога тој повеќе не е сам туку функционира со сопружникот, децата.

Бракот е извор на живот на две лица од различен пол (жени и мажи) кои имаат социјални, културни, верски и правни последици. Примарната функција на бракот е да се основа семејство и да се создаде потомство. Бракот е релативно трајна полова и економска заедница на маж и жена и како таква е признаена од општеството.

И покрај легализацијата на хомосексуалните бракови и родителството на ист пол во некои земји во светот сè уште има многу ставови дека хомосексуалноста е девијантно однесување, дека не е природно и дека родителството и бракот од ист пол претставуваат уништување на здраво и природно семејство и општеството како целина. Многумина се спротивставуваат на формализирање на истополовиот брак и легализацијата на посвојувањето деца од геј и лезбиски парови од според нив оправдани причини.

ГЛАВА 1 Бракот низ историјата поим и дефиниција на бракот

1.1 Бракот низ историјата

Антрополошките истражувања покажуваат дека првите бракови биле склопувани во 5000 година пр.н.е. во Месопотамија.

За старите Египќани бракот претставувал обичај и традиција и немал законска подлога. Бракот започнувал во оној момент кога жената ќе се преселила кај мажот, додека церемониите биле резервирани за членовите на фараонската семејства. Необично за овој период е тоа што браковите не биле однапред договорени туку биле резултат на сопствениот избор на партнер за што сведочат бројните љубовни записи од тој период. Секако, постоел и голем број на бракови кои биле договорени меѓу луѓето од исти сталежи заради зачувување на богатството. Во древниот Египет бил познат и признаен прекинот на бракот, односно разводот.

Во античка Грција, колевката на Европа, бракот имал социјално и политичко значење и постоеле закони со кои била регулирана институцијата брак. Колку бракот бил значаен за Грците говори и еден од Платоновите закони по кој на мажот кој до 35-тата година од животот не стапи во брак му се одземаат граѓанските права. Во најголем број случаи браковите биле склопувани помеѓу родителите на брачните другари, но неретко биле склучувани бракови по слободен избор на брачните другари. Биле дозволени бракови помеѓу роднини доколку тоа било неопходно за продолжување на династијата. Церемониите на склопување брак претставувале свеченост и траеле три дена. Најчесто Грците ги склопувале браковите во текот на месецот јануари, кој бил посветен на Хера, божицата на бракот. Разводот, како и самиот брак, бил регулиран со закони.

За старите Римјани бракот претставувал општествен однос, а не цивилно-правен однос. Долг временски период во старото Римско Царство правото регулирало само мал број прашања со склопувањето на бракот. Дури во 18 година пр.н.е. царот Агустин донел закони кои ги регулираат бракот и разводот, а со цел да поттикне склопување на бракови. Латинскиот назив за брак бил *Matrimonium* и води потекло од зборот *mater* (мајка), што

укажува на примарната функција на жената во стариот Рим. Постоеле неколку начини за склопување на брак, а од правен аспект сигурно најинтересниот е традиционалната церемонија која подразбирала склопување на брак во присуство на сведоци.

Од денешна перспектива, набљудувајќи ја институцијата брак во стариот Рим би извеле заклучок дека истата делува до некаде парадоксално. Редок исклучок претставува склопувањето брак од љубов. Римјаните сметале дека местото на жената е во куќата и дека најдобриот глас кој може да ја следи е таа воопшто да не се спомнува ни по добро ни по зло. Во римското семејно право се присутни две концепции на бракот: брак со ***manus (kum manu)*** и брак без ***manus (sine manu). Manus*** е латински збор за рака, а раката во римското право е симбол на власта. Таа е израз на внимание и нежност, пријателство и доверба, но и моќ, власт и снага. Склопувањето брак со ***manus*** за жената значело доаѓање во потчинета положба. Таа станува лице ***alieni iuris.*** Паѓа под власт на мажот, односно под власт на шефот на семејството, доколку е потчинето лице. Сопругата морала да го следи домицилот на својот маж, губејќи го секое наследно право во своето матично семејство. Доколку нејзиниот сопруг не бил старешина, жената во наследувањето имала положба на внука.

Во стариот Рим за да биде бракот полноважен било неопходно исполнување на неколку услови. Пред сè, било потребно сопружниците да имаат право да склучуваат брак, да не постојат брачни пречки, да се на подобна возраст, да е постигната согласност на изјавените волји за настанување на брак и, секако, брачните другари да бидат од **различен пол.** Римското право од најстарите времиња, па сè до Јустинијановата кодификација, перманентно инсистирало на моногамија. Бракот помеѓу еден маж и една жена се сметал за полноважен. Доколку би се нарушиле барањата на моногамност бракот би бил ништовен.

Да ѝ се дозволи на жената да стапи во брак од љубов, посебно во богатите семејства, била во директно спротивставување со основната цел на бракот - да се омажи ќерката која со чинот на покорување ќе го усреќи патерфамилијархот, како и целото семејство. Заемното разбирање помеѓу брачните партнери се сметало за добредојдено, но не и неопходно. Бракот со ***manus*** за да биде склучен било неопходно старешината на семејството на сопружникот да даде согласност, додека согласноста на сопружниците не

била потребна. Уште повеќе што бракот можел да се склучи и спротивно на волјата на брачните другари, посебно што во тоа време бракот бил доживуван како добар материјален потег.

Големиот број на обиди да се одреди која е најстарата форма на римскиот брак и зошто и кога другите облици на брак се додадени се шпекулација за веројатностите. Не е откриено ништо што би претставувало конкретен доказ. Општоприфатено мислење е дека ***conferratio*** бил единствениот законски брак во периодот кога никој освен патрициите не бил сметан за граѓанин.

Далеку потешко и покомплицирано било да се разведе бракот со ***manus*** отколку бракот без ***manus***, не само поради свечената форма на вклучување туку и поради воспоставените односи помеѓу сопружниците, пред сè имотни. Некои автори сметаат дека бракот вклучен помеѓу патрициите бил нераскинлив, односно дека разводот бил плебејска установа. Доста автори сметаат дека разводот на бракот никогаш не бил забранет, но бил непопуларен и во вонправните норми ограничен.

1.2. Формирање на брачна заедница

Формирањето на брачната заедница е првиот и најважен чекор во формирањето на семејство односно семејна заедница. Семејството е заедница на добри луѓе и извор на најголемата среќа, мир и материјална поткрепа. Оттаму, од брачната заедница произлегуваат добри луѓе и доаѓа до создавање на семејство.

Човековата репродукција е темел на општествениот живот и на човечкото општество. Без репродукција невозможно е постоење на човековиот вид, а оттаму и на човековото општество. Покрај тоа што е предуслов за постоењето на општеството, хуманата репродукција влијае на речиси сите процеси кои се одвиваат во општеството, а особено економските процеси. Природното зголемување на населението, како резултат на стапката на наталитет и морталитет, значајно влијае на економскиот живот на секое општество и неговата животна снага во целина. Човековата репродукција, како единствен процес на раѓање и подигнување на деца, опфаќа три меѓусебно поврзани димензии, и тоа биолошка, психолошка и општествена.

Човековата репродукција започнува со полови односи помеѓу лица од различен пол. Општествената заедница поради својот опстанок отсекогаш на соодветен начин го регулирала половото општење помеѓу луѓето. Бракот е институција, односно трајно воспоставен начин на кој општеството со соодветни норми и правила ги регулира половите врски и односи помеѓу луѓето. Бракот е емотивна и општествена врска од трајна природа помеѓу лица од спротивни полови. Се јавува во историски различни облици, како што се групни, полигамни и моногамни заедници. Бракот се добива со различни форми-обичајни, црковни, граѓански, фактички и различни содржини како што се економски, правни, морални, духовни, естетски и други.[1]

Меѓутоа, иако бракот најчесто претставува основа за формирање на семејство, помеѓу нив постојат како формални така и содржински разлики. Формалните разлики се однесуваат на големината и структурата на брачната група, а содржинските на суштинската страна на брачните и семејните односи.[2]

Со текот на развојот на човековото општество постоеле и сè уште постојат разлики во конкретните облици на бракот. Сите тие историски облици можат да се сведат на два основни типа: полигамен и моногамен брак.

Со зачекорувањето во цивилизацијата човековиот род полека започнал да ја напушта идејата за полигамна брачна заедница,која претставува трајна и цврста емотивна и општествена врска, која се ограничува на еден маж и една жена. Со текот на времето моногамниот брак наоѓа имплементација во системот добивајќи правни елементи и станувајќи законски признаен. Сè до почетокот на 20 век бил неприкосновена општествена институција во чии рамки се извршувале човековите репродукции и од кои произлегло семејството како основна ќелија на општеството. Но потоа, посебно по Втората светска војна, моногамниот брак се сретнува со голем предизвик. Распадот на бракот се одвивал преку три различни форми, почнувајќи од разводот како законски прекин на бракот, разделба при која брачните партнери се физички раздвоени и не делат заеднички живот и таканаречениот преоден брак во којшто брачните другари живеат заедно, но бракот постои само во правна форма.

[1] Dr Dragan Mirovic, Sociologija sa sociologijom preduzenistva, Bijeljina, 2003, str. 68

[2] Marko Mladenovic, Osnovi sociologije porodice, Savremena administracija, Beograd, 1979, str. 30 – 34

Во последните неколку децении во западните општества односот кон и во општествените заедници претрпува радикални промени. Не само што се зголеми прагот на толеранција кон хомосексуалните врски туку тие врски повеќе не се третираат како противприродни и општествено-девијантни врски, уште повеќе истите се сметаат за општествено прифатливи. Се смета дека тие се одраз на слободниот сексуален избор на поединци, кои слободното, модерно демократско општество мора да ги почитува. Како резултат на променетиот однос на општеството кон хомосексуалноста доаѓа до појава на хомосексуални заедници кои имаат општествена легитимација, а во некои земји и правен легитимитет.

Социолозите на постмодернистичката ориентација имаат различни гледишта на современите движења во брачните и меѓуполовите односи. Некои од либерално ориентираните социолози гледаат на тие движења како на нова рефлексија на човекот во постмодерното доба. Таа рефлексија изразена преку нова сексуалност која е ослободена од секоја асоцијација со раѓањето деца, а е насочена кон потрагата за потполна врска помеѓу партнерите, независно од нивниот пол, води кон самоостварување и самореализација на човекот. Поединците на модерното време, ослободени од традиционалните стеги, стануваат во интимниот живот сè повеќе онакви какви што сакаат да бидат. Современите движења во брачните, меѓуполовите и емотивните односи се токму израз на оваа желба.

Критички настроените постмодернистички социолози предизвиците со кои се соочува бракот во современото општество го гледаат како „љубовно лудило на хаосот". Според нив, зачестените разводи на бракот и неговото повторно склопување, кохабитацијата на партнерите и хомосексуалните бракови и другите облици на вонбрачните полови и емотивни врски, како и отуѓеноста на поединците се одраз на постмодерната доба.

Семејството настанува со засновање на соодветен облик на брак помеѓу маж и жена во кои се раѓаат деца, при што, како и бракот, и семејството низ текот на историјата имало свои различни облици кои зависеле од обликот на бракот, начинот на производството, социјалната структура на општеството и неговиот културен облик, а посебно религијата, обичајот и моралот.

Всушност, проучувањето на семејството е посебна социолошка дисциплина, при што семејството се изучува како дел од општествената структура. Би можеле да кажеме дека семејството е специфична биосоцијална заедница на луѓе, што подразбира дека таа настанува како според општествените законитости, правила и конвенции, така и според биолошките закони на репродукцијата и врз основа на крвните врски помеѓу членовите кои ја сочинуваат. Од друга страна, поединецот не го бира семејството, тој се раѓа во него.

Покрај сето, семејството треба да се посматра како единствена општествена група која во најголема мера има карактер на човечка заедница.[3] Според ова, семејството е специфична општествена група која историски се менувала и развивала, во која се преплетуваат биолошки, општествено-економски и психички фактори.

1.3. Поим и дефиниција на бракот

Голем број автори имаат поставено различни дефиниции за бракот. Само според правната теорија и законските одредби кои го регулираат поимот брак може да ја дадат дефиницијата на истиот. Разновидноста на дефинициите кои ги има во многу голем број алудира на неможност да се изведе точна дефиниција за бракот, со оглед на различните варијабли во општествената средина и различните дефиниции на бракот. Постојат многу различни научни профили кои се занимаваат со темата брак, па можеме да кажеме дека постојат толку дефиниции на бракот. Правната дефиниција на бракот има долга историја, од кои наведена како најстара дефиниција е онаа изведена од римскиот правник Модестин, датирајќи од 4 век од нашата ера, а која гласи „***бракот е врска помеѓу маж и жена,*** исто ***соединети во севкупниот живот, во кој ги делат сите работи предвидени со божественото и човечкото право".***[4] Бракот, во Јустинијановите институции е дефиниран како ***„врска помеѓу маж и жена, која содржи неразвојна животна заедница".***

Важно е што бракот е дефиниран како договор во кој ***„две лица од различен пол ја изјавуваат, согласно со законот, својата волја дека ќе живеат во неразделна заедница,***

[3] Doc.Dr Dusko Vejnovic, Sociologija-odbrani temi, Banja Luka, 2004, str. 218
[4] Семејството во Европа XVI-XXI век, Дејан Мицковиќ, Културна установа Блесок, Скопје, 2008

дека ќе раѓаат деца, дека ќе ги воспитуваат и дека заедно ќе си помагаат”, дефинирано во австрискиот Граѓански законик од 1811 година. Српскиот Граѓански законик од 1844 година го дефинира бракот како ***„заедница помеѓу две лица од различен пол кои изјавуваат дека неразделно ќе живеат, заветувајќи се на вечна љубов и на неразрушлива верност***”. Од друга страна, српската православна црква во своите брачни правила го дефинира бракот како света тајна со која две лица од различен пол, на начин кој е пропишан од црквата, се врзуваат на доживотна духовна и телесна врска заради целосна животна заедница, раѓање и воспитување на децата.

Паралелно со законодавството кое ја определувало дефиницијата на бракот, низ текот на годините, започнале да се јавуваат и такви кои не содржат директни одредби кои би укажувале на поимот на дефиницијата на бракот. Овде би ги споменале верскиот законик за семејството и старателството од 1964 година, бугарскиот семеен кодекс од 1968 година и основите на законодавството на СССР за бракот и семејството од 1968 година.

ГЛАВА 2 БРАКОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2.1. Бракот во Република Македонија

Од 1946 година па наваму, сите закони за бракот во Република Македонија содржат дефиниција која гласи „***бракот е доброволна и трајна заедница на живот на маж и жена, уредена со закон”.*** Основниот закон за бракот од 1946 година, кој го дефинира бракот како со закон уредена заедница за живот на маж и жена е дефиниција која ја задржале другите републики и автономни покраини.

Во сите овие наведени законски дефиниции на брак на сличен начин се воведени основните три обележја на бракот, и тоа:

1. Бракот е заедница на еден маж и една жена;
2. Бракот е трајна заедница на живот;
3. Бракот е со закон уредена (формална) заедница.

1. Бракот е заедница на еден маж и една жена. Тој укажува на биолошката страна на бракот, каде што две лица од спротивен пол ја создаваат таа заедница со цел репродукција на човековиот род. Оттука, секоја помисла за брак помеѓу две лица од ист пол е надвор од реалноста и е лишена од какво било разумно расудување. Притоа, од почетокот на 21 век во светот се зголемил интересот и законодавните иницијативи да се промовираат и признаваат хомосексуални бракови, исто така, познати и како „геј бракови”. Холандија била првата земја која ги признала хомосексуалните бракови во 2001 година.

Хомосексуален брак е брак склучен помеѓу две лица од ист биолошки пол. Правното признавање на хомосексуалниот брак или можноста да се склопи истополов брак е понекогаш сметан за брачна рамноправност, особено од неговите поддржувачи, но голем број на противници сметаат дека признавањето на хомосексуалниот брак претставува намалување на наталитетот. Првите закони во модерните времиња кои дозволуваат хомосексуални бракови се усвоени во текот на 21 век, па сè до 19 мај 2014 година, петнаесет земји: Аргентина, Белгија, Бразил, Канада, Данска, Франција, Исланд, Холандија, Нов Зеланд, Норвешка, Португалија, Шпанија, Јужна Африка, Шведска, Велика Британија, Уругвај и неколку под национални јурисдикции (делови од Мексико и

САД), им дозволија на хомосексуалните парови да се венчаат.[5] Според нашето право односно според законот за семејство на Р.Македонија, „брак можат да склучат две лица од различен пол со слободно изјавена волја пред надлежен орган, на начин определен со овој закон"[6], јасно е дефинирано дека брак може да се склучи само помеѓу еден маж и една жена. Исто така, Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.6.2014 година одлучи да му го поднесе на Собранието на Република Македонија новиот предлогот за измена на Уставот на Република Македонија, каде што во Уставот ќе се дефинира бракот како заедница на живот на маж и жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството. Сепак признавањето на хомосексуални бракови не е во согласност со Божјиот закон. Признавањето на хомосексуални бракови во името на човечките права и слобода не покажува напредок на општеството.

2. Бракот е трајна заедница на живот – укажува на емотивната, психолошката и економската страна на бракот.[7] Ова обележје укажува дека бракот се темели на љубов, разбирање, почитување и заемното помагање на брачните другари и не се остварува само преку одржувањето на сексуални односи. Во бракот двата брачни другари подеднакво се соочуваат со сите радости, но и обврски што оваа заедница ги носи.

3. Бракот е со закон уредена (формална) заедница – Полноважен брак може да биде онаа заедница склучена под условите и на начин предвиден со закон. Секоја друга заедница во која еден маж и една жена ги остваруваат сите компоненти на брачното живеење, макар што во одредени случаи и да произведува и определени правни последици не претставува брак, туку се работи само за вонбрачна заедница или за таканаречен вонбрачен однос или непостоечки брак.

Врз основа на наведените обележја, односно според законските одредби на нашето брачно право, бракот може да се дефинира како доброволна трајна заедница на живот помеѓу еден маж и една жена, заснована и уредена со слободната волја на лицата кои го склучуваат бракот на начин определен со закон, која може да престане само во случаите предвидени со закон. Бидејќи бракот е заедница уредена со закон, се смета дека таа заедница е заштитена и со закон.

[5] http://www.spiritualresearchfoundation.org/mk/homoseskusalni-gej-brakovi-duhovna-perspektiva
[6] Закон за семејство, член 15, Службен весник на Р.Македонија, број 153/2014 година
[7] Семејно право во СФРЈ, Скопје, 1977, 1980 – Миле Хаџи Василев

Владата на Република Македонија на седницата одржана на 27.6.2014 година одлучи да му го поднесе на Собранието на Република Македонија новиот предлогот за измена на Уставот на Република Македонија, така што со член 40 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија е утврдено дека „Република Македонија му обезбедува посебна грижа и заштита на семејството, односно јасно во уставот ќе го дефинира бракот како заедница на живот на маж и жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството“.[8] Република Македонија се грижи да ја заштити традиционалната дефиниција за бракот, со јасна поддршка на семејните вредности, со цел бракот како заедница да биде заштитен и јасно дефиниран.

2.2. Услови за склучување брак

Услови кои се тесно поврзани со смислата на бракот, како договор помеѓу брачните другари, се различноста на половите на лицата, полнолетноста на лицата кои сакаат да склучат брак, согласноста и формата за склучување на брак. За еден брак да биде полноважен потребно е да биде склучен од страна на две лица од различен пол, со слободна изјавена волја пред надлежен орган, под услови определени со закон. Според Законот за семејство, не може да склучи брак лице кое не навршило 18 години од животот, а тоа значи дека надлежниот орган не дозволува брак да склучи малолетно лице, освен во посебно предвидени случаи. Со Законот е предвидено во кои одредени случаи надлежниот суд може, во вонпроцесна постапка, да дозволи склучување на брак на лице кое навршило 16 години возраст, ако утврди дека тоа лице достигнало телесна и душевна зрелост која е потреба за вршење на правата и должностите кои настануваат во бракот, но при претходно прибавено мислење од здравствена установа и укажана стручна помош во Центарот за социјална работа. Постапка за давање на дозвола за вклучување на брак кај лица со навршени 16 години возраст се поведува од страна на малолетното лице или од страна на неговите законски застапници, односно родителите.[9]

[8] Предлог за пристапување кон измени на уставот на Р. Македонија со насоки за изменување и дополнување на Уставот на Р. Македонија од 27.6.2014 година

[9] Закон за семејство, член 16, Службен весник на Р.Македонија, број 153/2014 година

Законот не дозволува склучување на нов брак доколку на лицето веќе склучениот брак не му престане. Оттука, едно лице кое веќе било во брак може да склучи нов брак само доколку неговиот претходен брак престане врз основа на закон.[10]

Во законот е предвидено дека лицата со душевно заболување со присуство на психотични симптоми или резудиални знаци од болеста, лица кои ја немаат способноста за расудување, состојби во кои едно лице не може да го разбере значењето на бракот и обврските кои произлегуваат од него, не можат да склучат брак.

Бракот, според законот, не е полноважен кога согласноста за склучување на брак е дадена под присила или под заблуда.

Според законот, пречка е и сродството помеѓу лицата кои сакаат да го склучат бракот и е утврдено дека не можат меѓу себе да склучат брак крвни роднини во права линија како што се дедо, баба, мајка, татко и внуци, како ни родени браќа и сестри, брат и сестра по татко односно по мајка, стрико и дете од брат, вујко и дете од сестра, тетка и дете од брат, тетка и дете од сестра, ниту први братучеди, а исто така брак не можат да склучат лица чие сродство од претходниот став е засновано со посвојување. Исто така, брак не можат да склучат свекор и снаа, зет и баба, очув и паштерка, маќеа и посинок, без оглед на тоа дали бракот поради чие склучување тие дошле во такво сродство престанал. Само во вонпроцесна постапка, од оправдани причини, надлежниот суд може да дозволи роднините да склучат брак меѓу себе.

2.3. Постапка за склучување брак

Стварно надлежен орган за склучување на брак е органот на управата на единицата на локалната самоуправа, општината и градот Скопје, надлежен за водење на матични книги на венчаните. Законот за семејство не ја определува месната надлежност за склучување на брак, што овозможува идните брачни другари слободно да бираат пред кој стварно надлежен орган ќе го склучат бракот. За склучување на полноважен брак потребно е лицата да поднесат пријава до органот на управата надлежен за водење на

[10] Закон за семејство, член 17, Службен весник на Р.Македонија, број 153/2014 година

матичните книги на венчаните во градовите во Република Македонија. Пријавата за склучување на брак може да се даде писмено или усно на записник кон пријавата, а брачните другари приложуваат извод од матична книга на родените, потврда дека посетиле предбрачно советувалиште во Центарот за социјална работа.

Матичарот проверува дали постои законска пречка за склучување на брак, а доколку постои таква пречка со која со закон не е дозволено да се склучи таков брак, матичарот е должен со решение да го одбие барањето за склучување на брак. Против решението на матичарот со кое се одбива барањето за склучување на брак може да се поднесе жалба во рок од 8 дена од денот на приемот на решението. По жалбата решава лицето кое раководи со органот на управата надлежен за водење на матичните книги.

Бракот склучен според верските обичаи не произведува правно дејство, туку се смета за света тајна во која мажот и жената пред свештеното лице и црквата даваат ветување за својата заемна брачна верност, а нивната врска се благословува. Црковниот чин содржи две важни работи и тоа свечена изјава на мажот и жената пред црквата дека слободно стапуваат во брачна врска и свечениот благослов на нивната брачна врска од страна на свештеното лице кое им става венци на главата и ги благословува да имаат долг среќен заеднички живот.

2.4. Дејствија на брак

Од моментот на склучувањето, од бракот почнуваат да произлегуваат извесни правни дејствија, односно права и обврски. Правата и должностите кои настануваат помеѓу брачните другари се делат на дејствија од чисто личен карактер и на права и должности од имотен карактер. По својата специфичност се одвојува правото на издржување, кое ги содржи обележјата и на двете дејствија. Како дејствие се зема деловната способност, при што со склучувањето на бракот не може да влијаат на намалување на деловната способност.[11]Доколку малолетник ги исполни условите за склучување на брак, и тој ќе се стекне со деловна способност и истата ја задржува и доколку дојде до престанок на бракот.

[11] Љиљана Спировиќ-Трпеновска, Семејно право, НИП „Студентски збор“ – Скопје, 2004 година

Во правната теорија е прифатена поделбата на правата и должностите на брачните другари од императивен карактер и од диспозитивен карактер. Во императивниот карактер влегуваат правата и обврските како што се водење на заеднички живот, обврска и верност на брачните другари, обврска на заемно помагање, независност во изборот на работата и занимање и друго. Во втората група, односно во диспозитивен карактер влегуваат права и обврски како што се избор на презиме, определување на место на живеење и водење на заедничко домаќинство.

2.5. Престанок на брак

Бракот не се склучува на определено време. При неговото склучување брачните другари поаѓаат од желбата тој да трае до смртта на еден од брачните другари. Исто така, бракот може да престане и со изразена волја на еден или на двајцата брачни другари со услови определени со закон. Во Република Македонија, според Законот за семејството, бракот правно престанува со смрт на еден од брачните другари, со прогласување на исчезнатиот брачен другар за умрен, со поништување и со развод.

Браковите кои се склучени и покрај постоењето на околности кои со закон се определени како брачни пречки се сметаат за ништовни бракови. Така, за ништовен се смета оној брак за кој ќе се утврди дека за неговото склучување постоела брачна пречка, како на пример малолетност, душевно заболување и неспособност за расудување, сродство, недостаток на волјата. Ништовноста на бракот се дели на апсолутно ништовен и релативно ништовен, во зависност од брачните пречки, од субјектите и од роковите во кои може да се бара поништувањето.

Апсолутно ништовниот брак произлегува од голем број причини, пред сè фактот дека поништувањето се врши од општ интерес, па оттука не е предвиден рок во кој може да се бара негово поништување, што значи дека поништувањето може да се бара и по завршувањето на бракот со смрт или со развод. Поништување на бракот може да бара еден од брачните другари, јавниот обвинител на Р. Македонија, како и секое физичко или правно лице, кое има правен интерес.

Во Р. Македонија современо бракот е определен како животна заедница помеѓу еден маж и една жена, и доколку претходниот брак на еден од брачните другари не

престанал, не е дозволено склучување на нов брак. Во некои случаи, Законот за брак на РМ предвидува исклучоци во извесни ситуации. Тужба за поништување на брак заради постоење на брачната пречка може да поднесат еден од брачните другари, јавниот обвинител, како и физичко и правно лице ако има правен интерес. Правото на поднесување на тужба како лично право не преминува на наследниците на тужителот, освен доколку тужбата била поднесена за време на живот од страна на тужителот, а по неговата смрт неговите наследници можат да ја продолжат започнатата постпака.Правото на тужба не застарува и не се предвидени рокови во Законот.

Релативно ништовни бракови се оние за кои при нивно склучување постоеле одредени пречки кои според Закон се сметаат за брачни пречки. Тука спаѓаат околности кои ги засегаат брачните другари, како и тесен круг на лица. Затоа, тужба за поништување на релативно ништовниот брак припаѓа на брачните другари и на лицата кои имаат правен интерес таквиот брак да се поништи. Тужбата нема рок во кој лицата можат да поднесат барање за поништување. Причините кои водат до релативна ништовност се недостаток на волја и малолетност.

2.6. Развод на брак

Врз основа на Закон полноважен брак може да престане со развод. Разводот може да го дефинираме како престанок на брак кој е полноважен, за време на живот на брачните другари, а со одлука на надлежен орган. Причини поради кои бракот може да престане поради развод се оние кои се определени со Закон, односно бракот може да престане со развод само доколку е полноважен, исто така бракот може да се разведе само за време на живот на брачните другари, а за развод на брак одлучува само надлежен суд во постапка определена со закон.[12] Според Законот за семејство во Р. Македонија се предвидени неколку услови кои треба да бидат исполнети за да престане еден брак. Еден од нив е дека бракот мора да биде полноважен и да бил склучен врз основа на правила кои се утврдени со закон. Бракот законски може да се разведе со заемна согласност на брачните другари, а во случај брачните другари да имаат заеднички малолетни деца или полнолетни деца потребно е до надлежниот орган да поднесат спогодба за начинот на кој ќе ги вршат

[12] Во современото општество доколку бракот не се развива според очекувањата на брачните другари, дозволено е таквиот брачен однос уште за време на живот на брачните другари да престане со развод.

родителските права и должности, како и за издржувањето и воспитувањето на децата. Ова е случај при кој Судот ќе донесе одлука за развод на бракот само доколку постои заемна согласност на брачните другари и ако, со нивно сослушување, утврди дека тие таа согласност ја донеле слободно, сериозно и непоколебливо.

Бракот може да се разведе по барање на еден од брачните другари, во случај кога брачните односи биле нарушени во мера која оневозможува заеднички живот. Во овој случај да се оствари разводот, брачниот другар ќе треба да докаже дека нивниот брачен живот станал навистина неподнослив, проследен со нарушени односи, а за да се оствари разводот на ваков начин потребно е да се исполни услов кој е предвиден во Законот, а тоа е брачната заедница фактички да престанала да постои подолго од една година.[13]

Пред да дојде до главната расправа за развод, судовите одржуваат посебно рочиште чија цел е обид за помирување на брачните другари. Доколку овој обид не успее претседателот на судскиот совет закажува главна расправа. Кога Судот ќе утврди дека односите помеѓу брачните другари се навистина нарушени и не постои никаква можност за подобрување на односите, тој донесува пресуда за развод на бракот.

Правосилната пресуда за развод на бракот, Судот ја доставува на органот на управата кој е надлежен за водење на матичната книга на венчаните, а најдоцна во рок од 30 дена заради упис на промените, како и до центарот за социјална работа, ако брачните другари во бракот имаат малолетни деца или деца над кои е продолжено родителското право.[14]

2.7. Дефинирање и карактеристики на развод на брак

Бракот е со закон уредена заедница помеѓу маж и жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, општеството, семејството, каде што односите на брачните другари се засноваат врз слободна одлука на мажот и жената да вклучат брак на нивна рамноправност, почитување и помагање, а ова врз основа на член 6 од Законот за семејство. Доколку брачните односи не се развиваат и не течат според оваа законска

[13] Закон за семејство, чл. 39, 40 и 41, „Службен весник на Р.Македонија“ број 153/2014 година
[14] Закон за семејство, чл. 43, „Службен весник на Р.Македонија“ број 153/2014 година

дефиниција на бракот или според очекувањата на брачните другари, дозволено е таквиот брак уште за време на живот на брачните партнери да престане со развод.

Разводот на брак претставува значаен дел во современото живеење.

Разводот претставува поместување на границите на човековата среќа и проширување на човековите слободи. Правото на развод во современите општества е посебен вид на право на човекот и дел на човекови права и слободи.

Постојат неколку дефиниции за разводот, а најприфатена дефиниција би била „разводот е правен начин на престанок на полноважен брак на брачните другари со одлука на надлежен орган, со причини утврдени со Законот, и во постапка која е пропишана со Законот".[15]

Разводот е престанок на бракот на брачни другари кои се живи во текот на поднесувањето на барањето за развод на брак, па сè до полноважноста на судската одлука за развод. Ова ја потврдува правната одредба, која наведува дека поднесувањето за барање на развод за брак припаѓа само на живи брачни другари, и таа не е право кое се пренесува на наследниците.

Бракот може да се разведе само во постапка, утврдена со закон. Не е доволно за развод на брак да има само причина, не е доволно и само постоењето на надлежен орган. Формата на разводот на брак се остварува во постапка која е пропишана како составен дел на разводот. Таа е специјална парнична постапка за која важат општите правила за граѓанската постапка. Непочитувањето на правилата на постапката може да биде причина за отфрлање на барањето за развод на брак. Според тоа и процедурата на разводот влегува во поимот на разводот на брак како негов битен елемент.

[15] Семејството во Европа XVI-XXI век, Дејан Мицковиќ, Културна установа Блесок, Скопје, 2008

Глава 3 Истополови бракови во светот

3.1. Истополови бракови во светот

Легализацијата на браковите од ист пол која се случи во 12 земји во светот, заедно со законското признавање на истополовите партнерства во 21 земја, значително го смени поимот за институцијата брак ширум светот. Некои автори сметаат дека истополовиот брак не е само голема промена на легално ниво, туку претставува и вистински нов социјален животен феномен. Сепак, постојат тешкотии во оценувањето на вистинската инциденца на истополовиот брак поради недоволната достапност на официјалните податоци. За оценувањето на инциденцата, како добар пример на фокус би можеле да ги земеме Канада и Шпанија, двете земји кои го легализирале истополовиот брак, веднаш по земјите пионери Белгија и Холандија. Прво, потребно е разгледување на литература која се занимава со ограничувањата на нумерацијата на двојки од ист пол, со податоци од попис на истополовите бракови. Второ, потребно е да се направи обид за разбирање на процентот на склоноста на хомосексуалните парови да стапуваат во брак кога имаат избор да го сторат тоа, споредувајќи го со инциденцата на хетеросексуална и хомосексуална непријателска кохабитација. Трето, потребна е анализа на социјалдемократските услови и профили на партнерите кои склучуваат истополови бракови.

3.2. Истополови бракови во Холандија

Првата земја во светот која дозволи регистрација на истополови партнерства, како и склучување на истополови бракови е Холандија.

Патот на истополовите бракови во Холандија кон нивно признавање и правна легализација беше долг и трнлив. Во почетокот на 90-тите години на минатиот век организациите за правата на хомосексуалците во Холандија се обидоа да го надминат успехот кој хомосексуалната заедница во Данска го постигна, со донесувањето на Закон со кој се дозволува регистрација на истополовите партнерства во 1990 година. Првиот потег бил сугестија за создавање на симболичен регистар, кој понатаму би можел да еволуира во алтернатива во регистарот на брак и одредување на општините кои доброволно ќе учествуваат во таа регистрација. Овој аранжман предвидувал истополовите двојки да го регистрираат својот однос во општината, но оваа регистрација не вклучувала

бенефиции или обрвски за двојката, ниту од општината ниту од владата на Холандија. Анкетите на јавното мислење покажаа дека оваа сугестија не била во конфликт со општите чувства на населението, од кое речиси 53 % од населението ги поддржало истополовите бракови во 1990 година, што со текот на времето е зголемено на околу 63 % во 1991 година, па потоа на околу 73 % во 1995 година. Од вкупно 650 општини во Холандија, повеќе од 100 доброволно одлучија да учествуваат во текот на првата година, на тој начин отворајќи го патот за воведување на регистриран истополов партнерски систем.

Владата требало да формира комитет за правни советници (комитет Кортман), кој комитет требало да ги разгледа правните ефекти и односот на правото кон признавањето на двојките од ист пол. Препораките за воведување на истополово партнерство беа топло примени од страна на владата. Предлог Законот за оваа нова институција бил воведен во Собранието во 1993 година, но поради изборите расправата за предлог-законот била одржана во 1994 година. Во тие избори владејачката коалиција во Холандија не ги вклучуваше христијанските демократи, најголемата партија која се спротивставуваше на бракот од ист пол. Во 1995 година, новиот кабинет на владејачката партија презентираше документ кој го предложи воведувањето на регистрирани партнерства за истополови двојки, користејќи го данскиот модел, исто така за различни сексуални двојки. Аргументот беше дека новата институција на истополови бракови не треба да биде дискриминирана врз основа на сексуалната ориентација и дека хетеросексуалците кои не сакаат да стапат во брак треба да имаат пристап до овој алтернативен договор. Затоа регистрираното истополово партнерство е дизајнирано да биде речиси идентично со бракот и во случајот на двојки од различен пол скоро совршена замена. Авторот Валд Дејк ги споредува двете институции врз основа на нивните нивоа на правните последици, односно правата и обврските што ќе произлезат од тој договор и наоѓа само три разлики типични за хетеросексуалните двојки. Првата разлика е оженет човек автоматски се признава како татко на дете родено во тој брак, додека маж во регистрираното партнерство мора експлицитно да бара утврдување на татковство на детето пред или по неговото раѓање. Второ, двата договори можат да бидат прекинати на суд, но исто така може да се регистрираат и партнерства кои можат да бидат распуштени во граѓанскиот

регистар со заеднички договор.[16] И конечно, третата разлика се однесува на двојките во регистрирани партнерства на кои им се забранува да се вклучат во меѓународно посвојување. Ова ограничување може да се заобиколи доколку еден од партнерите го усвои детето како поединец, а другиот партнер потоа го усвојува детето како партнер на посвоителот.

Бидејќи планираното законодавство кое требало да ги уреди истополовите заедници се ограничува само на истополовите партнерства постоеше аргумент дека двојките од ист пол и понатаму ќе се соочуваат со дискриминација. Движењето кое повикува на воведување на граѓански брак со двојки од ист пол започна во 1996 година, кога таканаречената Бела книга беше презентирана како предлог-закон во Холандскиот парламент. Во меѓувреме регистрираното партнерство беше со Закон одобрено и стапи во сила на 1 јануари 1998 година.

Извештајот на комитетот Кортман кој беше објавен во октомври 1997 година препорача легализација на истополовиот брак и ги отфрли аргументите против него. Особено се обрати на прашањето за евентуалниот негативен ефект врз хетеросексуалните бракови: „Аргументот дека голем дел од популацијата повеќе нема да може да се идентификува со бракот, доколку дојде до легализација на истополовите бракови, се применува. Тие можат да продолжат да го идентификуваат својот брак во црквата“. Сепак, Владата на Холандија се спротивстави на изедначувањето на хомосексуалните со хетеросексуалните бракови, во својот одговор во февруари 1998 година, што предизвика друго барање Собранието да спроведе ново законодавство кое ќе им овозможи на паровите од ист пол да стапат во брак. Со изборите во 1998 година дозволија истата коалиција да остане на власт и преговорите што следеа за формирање на нов кабинет доведоа до договор за воведување на истополови бракови. Конечно, во 2000 година Законот за легализирање на истополовите бракови беше воведен во Собранието и истиот беше одобрен во септември 2000 година од страна на Претставничкиот дом и во декември

16

Почнувајќи од 2001 година, брачните двојки можат да го променат својот брак со регистрирано партнерство. Статистиката на Холандија известува дека во повеќе од 90 % од случаите ова е дел од постапката со два чекора, која обично се нарекува „развод од блиц", каде што партнерството се распушта со заеднички договор. Ова е поевтина алтернатива за развод кога постои разбирање во однос на поделбата на заедничкиот имот. Затоа, остатокот од анализата ќе вклучува само нови партнерства, а не вкупниот број на партнерства.

истата година од страна на Сенатот. На 1 април 2001 година, Холандија стана првата земја во светот која дозволи парови од ист пол да се венчаат, давајќи им пристап до институција која досега била традиционално достапна само за паровите од различни полови.

Од ова можеме да согледаме дека патот за првото легализирање на истополовите бракови беше долг и неизвесен. Немаше ненадеен ремонт за Законот за брак, туку серија мали промени, почнувајќи од 1998 година како почеток на легализацијата за формирање регистрирани партнерства, а веќе од 2001 година официјална легализација на истополовите бракови. Некои истражувачи сметаат дека успехот на движењето на правата на хомосексуалците во Холандија, всушност, се должи на овој пристап во мали чекори.

Кога би направиле осврт на постоечките статистики хомосексуалните бракови и регистрирани партнерства ја сочинуваат групата на истополови двојки во размери кои се видливи во статистичка смисла, но мнозинството од оваа група, како консензуалните синдикати не се појавуваат во регистрите на населението. ГБА системот кој се користел за прибирање на статистички податоци за главни карактеристики ги има следниве:

- општините ја задржаа одговорноста за складирање и обезбедување на податоци;

- централната власт има развиено електронска комуникациска мрежа која ги поврзува сите општини и корисници за податоци на населението;

- оваа мрежа обезбедува целосно стандардизирана комуникација помеѓу сите општини и корисниците на податоците на населението;

- мрежата е систем за електронска пошта според принципот ЕДИ.

Содржината на регистарот на населението содржи информации и лични податоци од неколку категории. Регистрирањето на населението е основен елемент на владата и локалната самоуправа. Во голем број ситуации регистарот на население не се совпаѓа со реалноста. На пример, меѓу младите луѓе се чини дека процентот на престапи е повисок отколку кај другите групи на население, непознат е бројот на луѓе кои живеат во земјата без да бидат регистрирани во системот, често пати иселениците не ги известуваат локалните власти за своето заминување итн., па поради тоа статистиките даваат генерален

приказ за состојбата, движењето и бројот на склучените истополови бракови, но не можеме да потврдиме дека статистичката бројка треба да се земе во буквална форма.

Методот за проценка кој беше запазен при прибирање на статистичките податоци води до бројка од 48000 истополови парови кои живееле во Холандија според податоците собрани до 1 јануари 2002 година. Оваа група е доста зголемена од 1995 година кога беше направена претходната статистика. Бројот на машки парови е зголемен, од 20000 парови во 1995 година на 26000 парови во 2002 година. Зголемувањето на женските парови беше помалку впечатливо. Иако бројот на истополовите парови вклучително е зголемен во последните седум години, нивниот процент во вкупната група на брачни и невенчани парови остана непроменет, односно помалку од 1,5 проценти. Пет проценти од машките и женските парови се во брак. Десет проценти од паровите имаат регистрирано партнерство, а вкупно петнаесет проценти од машките и женски истополови парови ја регистрирале својата врска во облик на брак или партнерство. Во околу девет проценти од домаќинствата од истополови парови има најмалку едно дете. Сепак, постои голема разлика помеѓу машките и женските парови, со тоа што 18 проценти од женските парови имаат дете, наспроти 1 процент од машките парови.

На 1 април 2001 година доаѓа до легална можност истополовите парови да посвојат дете. Женските парови можат да зачуваат деца уште за време на нивната врска. Многу од истополовите парови со деца ги имаат децата од своите претходни хетеросексуални врски. Околу една четвртина од сите истополови партнери во хомосексуалните двојки претходно биле во хетеросексуални бракови. Четирите најголеми градови во Холандија се Амстердам, Ротердам, Хаг, Утрехт. Десет проценти од сите мажени и немажени истополови парови живеат во еден од овие четири града, од кои Амстердам е особено популарен.

3.3. Истополови бракови во Шпанија и во Канада

По Холандија и Белгија, земји кои го легализираа истополовиот брак се Канада и Шпанија, во 2005 година. Во јули 2005 година тие станаа третата и четвртата земја во светот кои законски ги признаа браковите меѓу хомосексуалците. По нив, Аргентина, Исланд, Норвешка, Португалија, Јужна Африка и Шведска го направија истото, додека во

САД и Мексико овие прашања не беа одлучувани од страна на федералната влада, па некои држави го сменија своето законодавство со цел да се овозможи законска легализација на истополовите бракови.

Овие широко распространети правни иновации подразбираа и проширување на граѓанските права на сите граѓани, без оглед на нивната сексуална ориентација. Со тоа, значително се промени институцијата брак ширум светот. Овој бран на законски промени во светот беше проследен со зголемување на показатели за постоењето на сè повеќе истополови бракови во официјалните статистики. Беа адаптирани класификации за разликување на два различни вида на брак, според полот на брачните другари. При сето ова, регистрите на населението и пописите се најдобрите извори на резултати, иако тие само од неодамна почнаа да обезбедуваат некои корисни податоци.

Постојат неколку шпански истражувања во врска со прашањата кои се однесуваат на ставовите кон хомосексуалноста уште во 1980 година. Проблематиката на ова прашање се менува од една анкета до друга што покажува варијација во степенот на толеранција. Некои прашања мерат апстрактна толеранција, други толеранција кон хомосексуалното однесување во општеството, толеранција кон хомосексуалец во семејството, и дури толеранција кон сопствените чувства и однесување. Во Шпанија социјалниот интерес на оваа тема беше многу голем, имаше клучна улога во легислативната иновација. Одлуката да се донесе Закон за признавање на истополовите бракови во Шпанија беше усвоена од страна на социјалистичката влада, која појде од фактор на сигурност дека мнозинството граѓани на Шпанија ќе го одобрат ова, бидејќи толеранцијата кон хомосексуалноста се зголеми во голема мера во последната деценија од 20 век.

Овие внатрешни разлики особено важат во Канада, со повисок процент на толерантен став во Квебек отколку од остатокот на земјата. Оваа разлика не доаѓа како изненадување, бидејќи истражувањата покажуваат дека ставовите кон хомосексуалноста и другите прашања поврзани со оваа тема еволуирале во Квебек и Онтарио уште во 50-тите години на минатиот век, со таа разлика што претходно поконзервативното јавно мислење во Квебек со текот на времето станува попрогресивно од она во Онтарио.

Кај Шпанија е забележено извонредно високо одобрување на хомосексуалноста, со тоа што во 2004 година, една година пред легализацијата на истополовите бракови, дури

66,2 % од граѓаните на Шпанија го одобрија истополовите брак, а 79 % од нив ја сметаа хомосексуалноста како респектабилна опција на хетеросексуалноста. Сепак, само перцепцијата на толеранцијата кон хомосексуалноста може да се смета за пристрасна, бидејќи во истата 2004 година, само 52 % од Шпанците сметаат дека шпанското општество било толерантно кон оваа појава.

Истополовиот брак во канадското право се легализираше преку ексклузивната моќ на Сојузниот парламент кој донесе Закон за легализација на истополови бракови. Овде постоеше поделба на власта, со тоа што на федералниот парламент му се даде способноста да објави кои бракови се валидни, а на провинциите можноста да ги задржат своите локални обичаи и да се спротивстават на мешањето на федералниот парламент во верските прашања. Федералниот парламент ги донесува законите со кои се утврдуваат условите за вклучување на брак, додека провинциите донесуваа закони кои се однесуваат на прашања од приватното право, што ја претставува секуларната власт. Иако Квебек потекнува како француска колонија, го задржа француското законодавство и покрај тоа што стана британска колонија. И покрај оваа разлика, во сите канадски провинции сите бракови со кои се соочуваат припадниците на религиозните заедници имаат граѓански ефекти. Бракот не е прашање на личното право и не постојат посебни одредби за религиозни форми на бракот. Одредбите според кои се одредува брачната заедница од страна на религиозни заедници имаат исто граѓанско влијание во различни провинции. Овој специфичен однос помеѓу државата и членовите на религиозните општества укажува на фактот дека неговата природа зависи од провинциските законодавства, а не од федералниот парламент.

Членовите на Сојузната влада на Канада беа несигурни за последиците од законите на провинциите, а и под влијание на одредбите од Законот за брак на Обединетото Кралство, којшто експлицитно ги ослободува членовите на црквата на Англија и Велс од обврските на федералните закони на Канада, се плашеа дали новата дефиниција на бракот ќе ги принуди членовите на религиозните општества да склучуваат брак помеѓу лица од ист пол. Ова оттаму што во Канада не постои институција граѓански брак или, поконкретно, постои граѓански или секуларен закон. И покрај разликите меѓу јазиците, религиите и регионите, канадското општество во 60-тите години од минатиот век

започнало повеќе да се обединува во прашањата поврзани со сексот и семејството. Најмногу симболични моменти се случија на крајот на шестата деценија од минатиот век, односно во 1968 година, кога Сојузниот парламент за првпат ја употребил својата моќ да им дозволи на судовите да разгледуваат бракови. Дотогаш разводот на бракот бил регулиран од страна на провинцијата и нивните закони.

Во Шпанија до 1981 година постоел канонски брак или како што има сојузен брак во некои држави во САД од крајот на 90-тите години. Одредбите според кои се определува бракот од страна на членовите на религиозните заедници имаат граѓанско влијание во различни провинции. Сепак, сите тие треба да добијат овластување од соодветниот провинциски орган и да ја следат утврдената постапка со провинцискиот Закон за бракови со цел тие да бидат валидни и да имаат граѓански ефекти.

Во Онтарио дозволите се издаваат од страна на општините и браковите се регистрираат од страна на генералниот секретар. Граѓанската поделба на бракот е одобрена од провинцискиот Закон од 1950 година, но граѓанската солемнизација треба да биде услуга понудена од страна на општините, кои до неодамна не беа заинтересирани за обезбедување на истата. Како последица на тоа, повеќе од 95 % од браковите се составени од членовите на религиозните заедници. Постои случај кога Апелацискиот суд на Онтарио пресудил дека обичајното право го спречува бракот на две лица од ист пол. Една анкета покажува дека во 2003 година мало мнозинство на граѓаните на Канада преферирале да се задржи традиционалната дефиниција за бракот, а повеќето би ја поддржале различната форма на признавање.

Извештаите исто така покажуваат дека мислењата варираат во зависност од генерацијата, регионот и политичката припадност. Најмладите учесници во анкетите во најголем број случаи ги поддржувале истополовите бракови, додека пак најстарите учесници во анкетата не ги поддржувале. Опозицијата беше многу посилна меѓу приврзаниците на двете партии и меѓу жителите на регионот Алберта. Поддршката за истополовите бракови беше посилна меѓу приврзаниците на блокот Квебек, политичка партија која промовира независност во Долниот дом и новата демократска партија. Дури 61 процент од жителите на Квебек ги поддржале истополовите бракови. Обидот од страна на Владата, при редефинирање на бракот во провинциски статут, како и одлуката на

Владата на Квебек да не се жали на одлуката на Врховниот суд, обезбеди дополнителни докази за објавените извештаи со кои би се утврдиле одлуките за другите провинциски законодавства.

Во врска со новото Шпанско законодавство, како што веќе погоре наведовме, толеранцијата кон истополовите бракови е исклучително висока во периодот околу 2004 година. Центарот за социолошки истражувања потврди дека 66 проценти од граѓаните на Шпанија ги поддржаа истополовите бракови. Оваа бројка укажува на степен на толку висока толеранција и со тоа јасно открива дека политичките трошоци за иновации во оваа сфера ќе бидат ограничени. Авторот Калбо наведува уште еден елемент кој бил клучен за социјалистичката влада да го одобри бракот од ист пол, а тоа е јасната поддршка на организациите за социјално движење. Имено, геј и лезбиските организации за хомосексуални права, чиешто движење за хомосексуални права на некој начин доби покана за учество во политичкиот процес, кој веднаш беше прифатен.

Во овој контекст, во 2004 година новоизбраната социјалистичка влада, предводена од претседателот Патеро, започна кампања за легализација на истополовите бракови, вклучувајќи го и правото за посвојување на дете од страна на парови од ист пол. По многу дебати, истополовиот брак се легализираше со закон кој беше усвоен од страна на шпанскиот Парламент на 30 јуни 2005 година, а стапи на сила во 2 јули 2005 година.[17]Истополовите бракови станаа легални во Шпанија на 3 јули 2005 година, со што Шпанија стана третата земја во светот која ги призна истите, 17 дена пред тоа да го стори и Канада.

Оваа промена се сметаше за важна основа за регистрација на небрачни партнерства, вклучувајќи и хетеросексуалните и хомосексуалните двојки, бидејќи Шпанија е политички децентрализирана земја, па законите коишто овозможуваат регистрација на партнерства за првпат беа одобрени на регионално ниво. Понатаму, истото тоа беше случај со Швајцарија, како сојузна земја составена од кантони.

[17]Член 44: „Бракот ќе ги има истите барања и ефекти кога ќе ги има и двете страни од ист или различен пол".

Овие закони, кои ги загарантираа правата на паровите, дадоа и двоен одговор на потребното социјално прашање: од една страна, тие ја задоволија потребата да се легализираат заедниците помеѓу истополовите парови, а од друга страна го отворија патот до нивно законско признавање. Тие, исто така, имплицираа јасен елемент на притисок за централната влада да донесува закони во иста насока. Сепак ратификацијата на овој Закон не избегна конфликт. Римокатоличките власти особено жестоко се спротивставуваа на овој Закон, истакнувајќи ги своите критики во поглед на она што тие го сметаа за слабеење на значењето на институцијата брак. Другите политички асоцијации, исто така, изразија загриженост во врска со можноста хомосексуалните парови да посвојуваат деца.

Демонстрациите за и против овој Закон привлекоа илјадници луѓе од сите делови на Шпанија. По неговата ратификација, конзервативната народна партија на Шпанија го оспори Законот во Уставниот суд, но не е изречена пресуда. Кратко откако беше донесен овој Закон се иницира прашањето за правниот статус на бракот на резидентите во Шпанија, како и на лицата кои воопшто немаат живеалиште или престојувалиште во Шпанија, а чија матична земја не го дозволува истополовиот брак. Одлуката од Министерството за правда на Шпанија изјави дека Законот за истополови бракови му дозволува на граѓанинот на Шпанија да стапи во брак со лице од ист пол, без оглед дали татковината на неговиот брачен партнер го одобрува или не истополовиот брак. Најмалку еден партнер мора да биде шпански државјанин, со цел да стапи во истополов брак, а доколку и двете лица немаат државјанство на Шпанија можат да склучат брак само доколку и двајцата имаат легален престој во Шпанија.

Истражувањата покажуваат дека во Шпанија, како и во многу други земји, брачната моногамија, во поглед на возраста, образованието и државјанството, има тенденција да биде во многу помала бројка отколку брачната хетерогамија.

Направен е обид да се разбере во која мера хомосексуалните парови би склучиле брак во случај кога имаат избор да го сторат тоа, споредувајќи ја инциденцата на хетеросексуална и хомосексуална небрачна кохабитација. Дури и ако некои автори сметаат дека истополовите бракови не се само голема легална промена, но исто така и нов општествен феномен, потребно е понатамошно истражување дали истополовите партнерства се јавуваат како вистински нов феномен.

3.4. Истополови бракови во САД

3.4.1 Истополова брачна дебата

Истополовата брачна дебата ги поплави Владата на САД и владите од целиот свет, многу години. Поддржувачите на истополовиот брак тврдат дека љубовта треба да биде доволна основа за брак, без оглед на полот или сексуалната ориентација на двојката. Оние од спротивната страна на дебатата за ист пол често ги цитираат религиозните верувања или загриженоста за создавање и одгледување на деца, за да ги поддржат нивните аргументи.

Прашањето за истополов брак може да изгледа како индивидуална одлука, но кога станува збор за правниот проблем, аргументот за истополов брак е многу посложен. Поддржувачите на таквите бракови цврсто веруваат дека правото на брак е граѓанско право и не треба да доаѓаат со приложени ограничувања врз основа на пол. Иако многу држави сега ги признаваат браковите од ист пол, многу е веројатно дека дебатата за истополовиот брак ќе продолжи некое време.

3.4.2. Истополов брак, добрите и лошите страни

За многу двојки од ист пол во Соединетите Американски Држави сонот за да можат да стапат во брак станува реалност. Истополовите двојки кои одлучуваат дали да се венчаат размислуваат за голем број на добри и лоши страни кои можат да имаат долгорочни ефекти. Тие вклучуваат:

- Споделување на правата и одговорностите кога станува збор за подигање и поддршка на децата од врската;
- Способноста на еден родител да го задржи правото на децата ако умре другиот родител;
- Спојување на имот;

- Способноста на еден брачен другар да го наследи имотот на двојката доколку умре другиот брачен другар, покрај тоа што има право на одредени даночни бенефиции и придобивки од социјалното осигурување;

- Способноста на брачниот другар да добие бенефиции од работодавецот кои им се на располагање на хетеросексуалните брачни двојки.

Некои од лошите страни на истополов брак се:

- Секој брачен другар може да стане одговорен за долговите на другиот;
- Во случај на развод, еден брачен другар може да има право на алиментација;
- По разводот, прашањето за распределба на имот може да стане комплицирано што може да резултира со скапи граѓански тужби;
- Кога односот нема да успее, потребно е правно растурање што може да чини скапо и да предизвика конфликт.

3.4.3. Истополов брак и Врховниот суд

Не е тајна дека Врховниот суд имал добар дел од случаите поврзани со бракови од ист пол, од кои некои биле големи победи за истополови парови низ целата земја.

На 18 ноември 2003 година, Врховниот суд на Масачусетс бил прв кој одлучил дека забраната на државата за истополов брак била неуставна. Откако е донесена оваа одлука во случајот на Добриот гребен против Министерството за јавно здравство, државата Масачусетс почнала да склучува бракови за истополови двојки. Оваа пресуда донесена од страна на државниот Врховен суд е резултат на тужбата поднесена во 2001 година од страна на групата наречена геј и лезбиски застапници и бранители („мило") во име на седум истополови двојки. Четири од овие двојки имале вкупно пет деца.

Тужителите тврдат дека е неуставно да им се негира на истополовите двојки правото да стапат во брак и да уживаат во брак. Во 2002 година судијата на округот Сафолк пресуди против тужителите, наведувајќи дека бидејќи централната цел на бракот е раѓање деца, рационално е законодавецот да го ограничи правото на брак само со лице од спротивниот пол. Судот понатаму рекол: „... бидејќи двојките од ист пол не можат сами да си родат деца, мора да се потпираат на инхерентно потешко средство за да имаат деца,

исто така е рационално да се претпостави дека истополовите двојки имаат помала веројатност за деца или, барем, да имаат толку многу деца како двојки од спротивниот пол". Против Одлуката беше поднесена жалба до Врховниот суд во Масачусетс во 2003 година, кој одлучи дека с Одлука со која се забранува бракот со кој било партнер, без разлика на пол, е кршење на Уставот на државата.

3.4.4. Виндзор против САД

Случајот на Виндзор против САД го укина дел од Законот за одбрана на бракот („ДОМА“), кој беше потпишан во 1996 година од страна на претседателот Клинтон. Законот конкретно го дефинирал бракот како сојуз меѓу мажот и жената, спречувајќи ја федералната влада да признае истополови бракови. Како резултат на тоа, ДОМА ги лиши двојките од ист пол на основните права, одговорности и заштита што доаѓаат со брак.

Оваа тужба против Владата на САД беше поднесена во 2010 година од страна на Еди Виндзор, која беше во 40-годишна врска со нејзиниот партнер, Теа Шпиер, и се омажи во Канада во 2007 година. Кога Теа почина ги остави сите средства во целина имот на Еди Виндзор, која се обиде да бара ослободување од данок на федерални даноци за преживеаните сопружници. Исклучувањето беше одбиено, бидејќи државата не ги препознава жените како брачна двојка. Еди беше принудена да плати стотици илјади долари во даноците на имот.

Историјата на истополовите бракови во САД датира од раните 70-ти години кога првите тужби за правно признавање на еднополовите односи, како и прашањето за правата и придобивките за граѓански брак од ист пол го предизвикаа вниманието на јавноста, иако тие се покажаа како неуспешни. Предметот станува сè повеќе истакнат во политиката на САД по одлуката на Врховниот суд на Хаваи во 1993 година во Baehr v. Lewin, која ја сугерираше можноста дека забраната на државата би можела да биде неуставна. Таа одлука беше исполнета со активности на федерално и државно ниво со цел да се ограничи бракот на парови од мажи и жени, што резултираше со донесување на федерално ниво на Законот за одбрана на бракот.

На 17 мај 2004 година, Масачусетс стана првата држава на САД и шестата јурисдикција во светот за легализирање на истополовите“ шест месеци порано. Исто како и со одлуката на Хаваи, легализацијата на брак од ист пол во Масачусетс предизвика реакција од противниците на истополовите бракови, што резултираше со понатамошни законски ограничувања во државните статути и устави. Движењето за добивање брачни права за двојки од ист пол се зголемуваше постојано од тоа време додека на крајот од 2014 година не беа донесени тужби во секоја држава што сè уште ги негираше брачните дозволи за двојки од ист пол.

До крајот на 2014 година, истополовите бракови станаа легални во државите што содржат повеќе од 70 % од популацијата во САД. Во некои јурисдикции, легализацијата дојде преку дејствување на државните судови или донесувањето на државните закони. Почесто тоа е резултат на одлуките на федералните судови. На 6 ноември 2012 година, Мејн, Мериленд и Вашингтон станаа првите држави што го легализираат бракот од ист пол, преку популарни избори. Истополовиот брак е легализиран и во округзите Колумбија и во 21 племенски надлежности.

Одлуката од јуни 2013 година на Врховниот суд на САД, во случајот на САД против Виндзор, која го укина законот со кој се забранува федералното признавање на браковите од ист пол, даде значителен импулс за напредокот на судските процеси кои ги оспорија државните забрани за истополов брак во федералниот суд. Од оваа одлука, со само неколку исклучоци, американските окружни судови и апелационите судови утврдиле дека државните забрани за истополов брак се неуставни, како и неколку државни судови. Исклучок е државниот суд во Тенеси, окружните судови на САД во Луизијана и Порто Рико и Апелациониот суд на САД за Шестиот круг. Врховниот суд на САД се согласи да ги сослуша жалбите од одлуката.

На 26 јуни 2015 година, Врховниот суд на САД ги укина сите државни забрани за истополов брак, го легализираше во сите педесет држави и побара државите да ги почитуваат вонбрачните дозволи за истополови бракови по случајот Обергефел против Хоџес.

3.4.5. Раните години

Историските документи запишуваат бројни примери за двојки од ист пол кои живеат во врски кои функционирале како бракови, дури и ако тие не можат да бидат законски посветени како такви.

Меѓутоа, бракот од ист пол, сепак, ретко се споменува или се признава како политичко прашање пред 70-тите. Во август 1953 година службениците на поштенската служба ја одложија испораката на изданието за магазинот ONE, со приказната „Хомосексуалниот брак?“, за три недели додека се обидуваа да утврдат дали нејзината содржина е непристојна. Во јуни 1971 година членовите на Алијансата за геј активисти побараа брачни права за двојки од ист пол во канцеларијата за брак на Њујорк.

Врховниот суд во Минесота донесе одлука во октомври 1971 година дека законите на Минесота кои ги забрануваат браковите меѓу партнери од ист пол не го кршат федералниот устав. Во октомври 1972 година, Врховниот суд на САД одби да го разгледа случајот Бејкер против Нелсон „поради несоодветното федерално прашање“. Бејкер го постави федералниот преседан што ги блокираше федералните судови од владеењето на уставноста на истополовите бракови со децении. Следната година, Националната коалиција на геј организации повика на укинување на сите статути што го ограничуваат бракот на парови со различен пол и за проширување на законските бенефиции од бракот за сите парови кои живеат во заедница.

Неколку држави донесоа забрана за истополов брак и во доцните 70-ти, вклучувајќи ги Вирџинија во 1975 година и Флорида, Калифорнија и Вајоминг во 1977 година.

3.4.6. Дебата на активистите

Во доцните 80-ти, активистите дебатирале дали брачните права треба да бидат во првите редови на поширокаta кампања за еднаквост на ЛГБТ заедницата. Некои од најстарите групи сметаат дека бракот е контрадикција на радикалното потекло на движењето за хомосексуални права во движењето за сексуално ослободување во 60-тите. Други го иницирале тактичкиот приговор дека чекор по чекор кампањата која се фокусираше на блиски идни потенцијални победи, како што се анти-дискриминаторските статути, имаа поголеми шанси за долгорочен успех. Во 1989 година, како придонес кон оваа дебата, Ендрју Саливан напиша есеј „Еве доаѓа младоженец, конзервативен случај за геј бракот“ кој се појави во Новата Република. Кон крајот на 1993 година, Брус Баер во „Место на маса“ тврдеше дека користел традиционални морални аргументи дека еднополовите односи заслужуваат правно и верско признавање како бракови. Тој се идентификуваше како дел од „тивко мнозинство“ од нерадикалите што не се застапени во медиумските претстави на геј и лезбиски живот и ја критикуваше геј заедницата за идентификување на хомосексуалноста со сексуално однесување.

Прашањето за бракот имаше доволно привлечност во геј и лезбиската заедница, која во април 1993 година, како дел од демонстрациите околу маршот на правата на хомосексуалците во Вашингтон, околу 1.500 сестри од ист пол извршија масовна свадбена церемонија со „десетина министри, музика, фотографи“ во Националниот музеј за природа и историја и се повикаа на право на брак за хомосексуалците и лезбијките.

3.4.7. Хаваи и реакција

Случајот Хаваи на Baehr v. Miike привлече национално внимание кога Врховниот суд на Хаваи на 5 мај 1993 година нареди судскиот суд да размисли дали државата може да докаже дека негирањето на брачните дозволи на двојки од ист пол „ги поттикнува релевантните државни интереси и е подготвена за да се избегне непотребно намалување на уставните права“.

Конгресната реакција на таа одлука, делумно во пресрет на предвремените претседателски избори, резултираше со донесување на Законот за одбрана на бракот

(ДОМА), со кој се негираше федералното признавање на браковите од ист пол. Претседателот Бил Клинтон го потпиша во законот на 21 септември 1996 година. Во ноември 1998 година, гласачите од Хаваи го одобрија државниот уставен амандман со кој им дозволил на нивните законодавци да го забранат бракот од ист пол. И гласачите од Алјаска го одобрија државниот уставен амандман кој го дефинира бракот како сојуз на еден маж и една жена.

3.4.8. Масачусетс и реакции

На 18 ноември 2003 година, Врховниот суд на Масачусетс пресуди во „Goodridge v. Department of Public Health“ дека негирањето на брачните права на двојки од ист пол го прекршило Уставот на Масачусетс. Масачусетс стана првата јурисдикција на САД со лиценца и признавање на бракови од ист пол, почнувајќи од 17 мај 2004 година.

Во февруари и март 2004 година, градските власти во Сан Франциско издадоа брачни дозволи за околу 4000 парови од ист пол, пред да им биде наредено да застанат од Врховниот суд во Калифорнија. На 20 февруари 2004 година, службеникот во округот Сандавал, Њу Мексико, издаде дозволи за бракови за истополови двојки за еден ден, додека државниот јавен обвинител издаде мислење дека тие се „неважечки според државниот закон". Слични акции се случија и во Њу Палц, Њујорк (27 февруари); Мултимах Каунти, Орегон (3 март); и Асбери парк, Њу Џерси (8 март).

На 2 ноември 2004 година, гласачите во единаесет држави-Арканзас, Грузија, Кентаки, Мичиген, Мисисипи, Монтана, Северна Дакота, Охајо, Оклахома, Орегон и Јута ги одобриле државните уставни амандмани кои го дефинираат бракот како единство на еден маж и една жена. Канзас го сторил тоа на 5 април 2005 година, исто како и гласачите од Тексас на 8 ноември истата година.

Несаканите реакции продолжија и во 2006 година. Гласачите во Алабама го одобрија државниот уставен амандман кој го дефинира бракот како сојуз на еден маж и една жена на 6 јуни. Гласачите во Колорадо, Ајдахо, Јужна Каролина, Јужна Дакота, Тенеси, Вирџинија и Висконсин усвоија слични измени на денот на изборите, 7 ноември. Единствен исклучок тој ден беше Аризона, каде што гласачите ја отфрлија иницијативата за забрана на признавање на бракови од ист пол и цивилни заедници.

Гувернерот на Калифорнија, Арнолд Шварценегер, двапати стави вето на легислативата која би имала правно право на истополов брак, во септември 2005 година и во октомври 2007 година.

3.4.9. Одлука и пресврт во Калифорнија

На 15 мај 2008 година, Врховниот суд во Калифорнија донесе одлука со која се легализираше истополовиот брак во Калифорнија, сметајќи дека постоечката суптилна дефиниција на брак во Калифорнија ги прекршила уставните права на двојките од ист пол. За да ја поништат одлуката, противниците на истополов брак доставија уставен амандман на државата на гласањето во ноември. Познат како Предлог 8, го донесе во ноември 2008 година, завршувајќи го лиценцирањето и признавањето на браковите од ист пол во Калифорнија по помалку од шест месеци.

Во уште две држави, Аризона и Флорида, гласачите ги одобрија уставните амандмани кои го дефинираат бракот како сојуз на еден маж и една жена.

3.4.10. Судска одлука: Конектикат

На 10 октомври 2008 година Врховниот суд во Конектикатот пресуди дека статутот на државните граѓански синдикати дискриминирал двојки од ист пол и барал државата да ги препознава браковите од ист пол. На 12 ноември 2008 година биле издадени првите лиценци за бракови на истополови двојки, а наредната година државата донела законска регулатива за родова неутралност.

3.4.11. Национални политички партии

Во август и септември, националните политички партии се обратиле на ист пол на нивните партиски платформи. Демократската национална конвенција усвои платформа која „се спротивставува на Законот за одбрана на бракот и сите обиди да го искористи ова прашање за да ги подели“ и предложи поддршка за истополовите бракови: „Ние го поддржуваме целосното вклучување на сите семејства, вклучувајќи ги и истополовите сексуални двојки, во животот на нашата нација и поддршка на еднаква одговорност, бенефиции и заштита“. Платформата на националната конвенција на републиканците вели

дека судиите „ги поткопуваат традиционалните брачни закони“, го одобрила Федералниот брачен амандман и државните иницијативи кои го поддржуваат „традиционалниот брак“ и го посочиле „правото на државите да не ги признаваат браковите од ист пол“.

3.4.12.Судска одлука: Ајова

На 3 април 2009 година, едногласната одлука на Врховниот суд во Ајова ја потврди одлуката на понискиот суд во Варнум против Бриен дека негирањето на брачните права на двојки од ист пол го прекршило државниот устав и лиценците станале достапни на 27 април. На следните избори за задржување на судиите, во ноември 2010 година, гласачите во Ајова отстранија тројца од судиите кои учествувале во одлуката на Варнум, по кампањата на групи кои се спротивставиле на истополови бракови, вклучувајќи ја и Националната организација за брак.

На 7 април 2009 година Вермонт го легализираше истополовиот брак преку легислатива. Гувернерот на Вермонт претходно стави вето на мерката, но ветото беше претекнато од законодавната власт. Вермонт беше првата држава во Соединетите Американски Држави која го легализираше истополовиот брак преку законски средства, а не судски постапки.

На 3 јуни 2009 година, Њу Хемпшир со донесување закони стана шеста држава која го легализирала истополовиот брак, што стапи на сила на 1 јануари 2010 година.

На 18 декември 2009 година, Советот на Округот Колумбија донесе закон за легализирање на истополови бракови и лиценци за истополови бракови кој станал достапен на 3 март 2010 година.

3.4.13. Донесување и пресврт во Мејн

На 6 мај 2009 година, гувернерот на Мејн, Џон Балдачи, го потпиша законот за легализирање на бракови од ист пол, станувајќи првиот гувернер на државата кој го сторил тоа. [54] Сепак, законодавството беше оставено до гласање и никогаш не стапи на сила. Тоа беше укината со референдум во ноември 2009 година.

3.4.14. Почитување на Законот за брак

Во септември 2009 година неколку демократски членови на Конгресот предложија законска регулатива за укинување на ДОМА. Барни Френк се спротивстави на овој потег, бидејќи смета дека неговото донесување е невозможно. Ненси Пелоси предупреди претходно дека законодавниот календар немаше простор за ова прашање.

2010 година

Од јануари 2010 година, 29 држави имале уставни одредби кои го ограничуваат бракот на еден маж и една жена, додека 12 други имаат статути што го сторија тоа. Деветнаесет држави забраниле какво било правно признавање на истополовите синдикати кои би биле еквивалентни на граѓански брак. Гласачите одобриле 28 од вкупно 30 референдуми во кои државите побарале од гласачите да усвојат уставен амандман или иницијатива за дефинирање на бракот како сојуз на маж и жена. Arizonans гласаа за еден таков амандман во 2006 година, но одобрен друг амандман на тој ефект во 2008 година.

2011 година

Законодавство: Њујорк

На 24 јуни 2011 година гувернерот на Њујорк, Ендрју Куомо, го потпиша Законот за еднаквост на брачната состојба на државата. Тој стапи на сила еден месец подоцна.

2012 година

Законодавство: Вашингтон, Мериленд

Гувернерот на Вашингтон, Кристин Грегоар, на 13 февруари 2012 година потпиша закон за истополови бракови. Гувернерот на Мериленд, Мартин О'Мали, го стори истото на 1 март.

3.4.15. Национална политика

Републичката национална конвенција ја одобри платформата која го потврдува правото на федералната влада и секоја држава да го негира правното признавање на бракови од ист пол и го одобри уставниот амандман со кој се дефинира бракот како сојуз на еден маж и една жена. Демократската национална конвенција за првпат во својата историја ја усвои политичката платформа која ја поддржуваше еднаквоста на бракот и се спротивстави на сите уставни амандмани кои би ги исклучиле двојките од ист пол од бракот.

3.4.16. Резултати од гласачките ливчиња

На 8 мај 2012 година, гласачите во Северна Каролина го одобрија Уставниот амандман со кој се забранува истополов брак, како и сите други видови на синдикати од ист пол.

На редовните избори во ноември 2012 година, гласачите за првпат ја одобрија легализацијата на истополови бракови со популарни избори во три држави: Мејн, Мериленд и Вашингтон. Законот во Мејн стапи на сила на 29 декември 2012 година. Мериленд почна да ги дозволува браковите на лица од ист пол на 1 јануари 2013 година. Во државата Вашингтон првите лиценци беа дистрибуирани на 6 декември, со првите бракови на 9 декември по задолжителниот тридневен период на чекање. На истите избори, Минесота ја отфрли уставната забрана за истополов брак.

3.4.17. САД против Виндзор

На 26 јуни 2013 година, Врховниот суд на САД издал одлука 5-4 во САД против Виндзор, со која Дел 3 од ДОМА била неуставен „како лишување од еднаква слобода ... заштитена со Петтиот амандман". Одлуката била широко цитирана од страна на двете страни во тужбите за истополови бракови.

3.4.18. **Судски пресуди: Калифорнија, Њу Џерси, Ново Мексико**

На 4 август 2010 година, одлуката на Окружниот суд на САД во Пери против Шварценегер донесе пресуда дека предлогот на Калифорнија е неуставен. На 26 јуни 2013 година Врховниот суд го отфрли случајот поради непостоење, по што на 28 јуни 2013 година продолжува да се дозволува бракот за истополови двојки.

Њу Џерси започна да издава дозволи за истополови бракови на 21 октомври 2013 година, по одлуката на судот од 27 септември, во која се најде еднакво право на заштита на парови од ист пол кои се ожениле. Тој образложил дека со неодамнешната акција на Врховниот суд на САД во Виндзор двојките во цивилните синдикати во Њу Џерси немале пристап до федералните придобивки што сега би можеле да ги добијат ако се венчаат. Гувернерот Крис Кристи, кој ставил вето на легализирањето на легислативата брак за истополовиот брак, во февруари 2012 година поднел жалба до Врховниот суд во Њу Џерси, но ја повлекол откако судот одбил да ја остави пресудата на понискиот суд.

Осум земји од Ново Мексико, или врз основа на судска одлука или сопствената волја на своите службеници, започнале да склучуваат бракови за парови од ист пол во август 2013 година. На 19 декември 2013 година, Врховниот суд на Ново Мексико едногласно донел одлука дека истополовиот брак ќе биде дозволен во целата држава, кој ќе биде ефективен веднаш.

3.4.19. Државно законодавство: Род Ајленд, Делавер, Минесота, Хаваи, Илиноис

Неколку јурисдикции дозволиле истополови бракови во 2013 година. Род Ајленд донел закон на 2 мај, што стапил на сила на 1 август; Делавер донел закон на 7 мај, кој стапил на сила на 1 јули и во Минесота донесен бил закон на 14 мај, кој стапил на сила на 1 август. Во октомври и ноември 2013 година, законодавството на Хаваи ја донело легислативата за легализирање на истополов брак, којшто ја потпишал гувернерот Нил Аберкомби на 13 ноември. Законот стапил на сила на 2 декември 2013 г. Гувернерот на

Илиноис, Пат Куин, потпишал закон со кој се легализира истополовиот брак на 20 ноември, кој стапил на сила на 1 јуни 2014 година, иако во пракса браковите дозволи станале достапни за паровите од ист пол во март.

3.4.20. Јута

На 20 декември 2013 година, судијата на Окружниот суд на САД, Роберт Џ. Шелби, заклучил дека забраната за истополови бракови од Јута била неуставна во случајот Кујна против Херберт. Солт Лејк Каунти веднаш почнал да издава дозволи за брак, по што следеле други земји, сè додека државата не добила дозвола од Врховниот суд на САД на 6 јануари 2014 година.

На 10 јануари американскиот државен правобранител Ерик Холдер објавил дека федералната влада ќе ги признае браковите на двојки од ист пол кои се венчале во Јута помеѓу 20 декември 2013 и 6 јануари 2014 година.

3.4.21. Судски одлуки: Орегон и Пенсилванија

На 19 мај 2014 година, американскиот окружен судија Мајкл Џ. Мекшајн пресудил во случајот Гејгер против Китхабер дека уставниот амандман на Орегон, кој го забранува бракот од ист пол, е неуставен. Тој наредил браковите да почнат веднаш, а гувернерот Џон Китжабер ја поздравил одлуката.

На 20 мај 2014 година, американскиот окружен судија Џон Е. Џонс III ја симнал забраната за забранети бракови од Пенсилванија со својата одлука во случајот Вајтвуд против Волф. Гувернерот Том Корбет изјавил дека нема да поднесе жалба на службеник за престој на 8 јули 2014 година.

3.4.22. Луизијана - забрането прифати

На 3 септември окружниот судија Мартин Фелдман пресудил против тужителот за истополов брак на двојки во случајот Робишо против Колдвел, којшто ја поддржува

забраната на Луизијана за истополови бракови. Тоа била прва одлука на федералниот суд по одлуката на Врховниот суд на САД во Виндзор во јуни 2013 година за да се придржува кон уставноста на државната забрана за истополов брак.

3.4.23.Врховниот суд на САД отфрла случаи

На 6 октомври 2014 година, Врховниот суд на САД одбил да преземе дејства за сите пет случаи од кои од апелациските судови било побарано да ги разгледаат четвртите, седмата и десеттата глава, дозволувајќи им на одлуките на окружниот суд да ги стават вон сила забраните за истополов брак.

3.4.24. Држави со случаи во прашање: Вирџинија, Индијана, Висконсин, Оклахома, Јута

Акцијата на Врховниот суд овозможила одлуките на пониските судови да стапат на сила. Тоа резултирало со брза легализација на истополови бракови во неколку држави со предметни случаи.

Истовремени забрани за истополови бракови се очекувало да завршат во шест други држави во трите окрузи кои биле погодени од акцијата на Врховниот суд. Колорадо, Канзас, Северна Каролина, Јужна Каролина, Западна Вирџинија и Вајоминг - но првите официјални лица во Јужна Каролина, Вајоминг и Канзас рекле дека ќе продолжат да ги бранат забраните на нивните држави.

Во Колорадо, јавниот обвинител Џон Саттерс побарал Десеттиот округ да ја отфрли својата жалба и да ја укине пресудата во Burns v. Hickenlooper. Тој побарал од Врховниот суд на државата да ја укине пресудата спречувајќи им на одредени службеници да склучуваат бракови на парови од ист пол. Двата суда ги укинале своите пресуди на 7 октомври 2014 година, а Suthers им наредил на сите окружни службеници да склучуваат бракови за истополови двојки.

Во западна Вирџинија, на 9 октомври, гувернерот Реј Тумблин објавил дека им наредува на државните агенции да постапуваат во согласност со одлуката на

Апелациониот суд во случајот „Бошти́ќ против Шефер" за неуставноста на забраната за истополовите бракови.

Во Северна Каролина, судијата на Окружниот суд, Макс О. Когберн Џуниор, кој владеел во Генералниот синод на Обединетата црква Христос против Купер, на 10 октомври 2014 година, ја симнал забраната за истополови бракови на Северна Каролина, наведувајќи ја како причина одлуката на Bostic v. Schaefer. Некои службеници од Северна Каролина веднаш почнале да издаваат брачна дозвола за двојка од ист пол.

Во Вајоминг, на 17 октомври, американскиот окружен судија Scott Skavdahl пресудил за тужителите на ист пол во Guzzo v. Mead, но престанал да ја спроведува неговата пресуда до 23 октомври или додека обвинетите не го известиле судот дека нема да поднесат жалба. Пресудата била укината на 21 октомври, кога државата го известила судот дека нема да поднесе жалба, со што ќе се стави крај на примената на забраната за истополовиот брак на Вајоминг.

Во Јужна Каролина, на 12 ноември, судијата на Окружниот суд на САД, Ричард Гергел, ја прогласил забраната за истополов брак против Јужна Каролина неуставна во случајот Condon v. Haley. Тој издал привремена примена на неговата пресуда, која стапила на сила на 20 ноември, откако Врховниот суд на САД одбил да ја продолжи.

Од февруари 2015 година, Канзас и понатаму останува единствената држава погодена од одбивањето на Врховниот суд, од 6 октомври, да му даде сертификат да продолжи да го спроведува во голема мерка нејзиното одбивање на брачните права на парови од ист пол. Многу судии од окружните судови на државата склучуваат бракови за истополови двојки. Некои почнале да го прават тоа врз основа на нивното толкување, а други, неколку недели подоцна врз основа на одлуката против забраната на Канзас за истополов брак издадена на 4 ноември 2014 година од страна на американскиот окружен судија Даниел Д. Крабтри во Мари против Мозер, по неуспехот на канзаскиот државен обвинител Дерек Шмит да ја добие пресудата од Врховниот суд на САД. Одлуката на Врховниот суд во Канзас во државен случај, Државјан против Мориарти, го потврдил правото на судскиот совет да ја утврди валидноста на забраната на државата. Државата

тврди дека треба само да ги признае лиценците издадени во двете земји, чии службеници биле именувани во федералната тужба и предмет на наредбата издадена во тој случај.

3.4.25. Држави со предметни случаи

На 7 октомври 2014 година, Апелациониот суд донел пресуда во два случаи, поништувајќи го окружниот суд во Невада, кој утврдил дека забраната на државата за истополов брак е уставна и ја потврдува одлуката на окружниот суд во Ајдахо, кој утврдил дека таа забрана е неуставна. По пресудата, тој ги разгледувал забраните на државите и „зголемена контрола“. Гувернерот на Ајдахо, Буч Витер, објавил дека државата повеќе нема да се обидува да се сочува правото на брак на истополови двојки, иако тој продолжил, но без успех, да бара пресуда од страна на Врховниот суд на САД. На 13 октомври 2014 година, пресудата во случајот Latta против Отер, дозволила одлуката на окружниот суд да стапи на сила, спречувајќи натамошна примена на забраната за бракови на лица од ист пол на државата Ајдахо од 15 октомври 2014 г.

3.4.26.Алјаска, Аризона и Монтана

Алјаска

На 12 октомври 2014 година, судијата Тимоти М. Бургес донел одлука дека негирањето на бракови од ист пол било неуставно и издал забрана за да ги спречи државните службеници да продолжат да ја спроведуваат одлуката. Шефот на Државниот завод за статистика рекол: „Очекуваме нашата канцеларија да биде зафатена утре (13 октомври), но ние ќе вложиме максимални напори да им помогнеме на клиентите што е можно побрзо“.

Аризона

На 17 октомври 2014 година, американскиот окружен судија Џон В. Седвик ја прогласил забраната за истополовите бракови од Аризона за неуставна и ѝ наложил на државата да ја спроведе својата забрана. Адвокатот на Аризона, Том Хорн, рекол дека државата нема да поднесе жалба до владејачките структури и наложиле окружните службеници да склучуваат бракови за истополови двојки.

Монтана

На 19 ноември 2014 година, судијата на Окружниот суд на САД, Брајан Морис, ја прогласил забраната на Монтана за истополов брак неуставна во случајот на Роландо против Фокс и веднаш го легализирал истополовиот брак.

3.4.27. Одлука за Шестиот округ

На 6 ноември 2014 година, Апелациониот суд за Шестиот округ, со одлука од 2-1, ги потврдил забраните за истополови бракови во Кентаки, Мичиген, Охајо и Тенеси.

Случаите беа:

Во Кентаки, на 12 февруари, американскиот окружен судија Џон Г. Хејберн го прогласил одбивањето на Кентаки да ги признае браковите од ист пол од други јурисдикции за неуставно. На 27 февруари, тој наредил државата да ги признае браковите од ист пол извршени во други јурисдикции. На 1 јули судијата одлучил во случајот Love v. Beshear дека одбивањето на Кентаки да дозволи истополовни бракови е неуставно и останало тоа правило.

Во Мичиген, на 21 март, судијата на Окружниот суд на САД, Бернард А. Фридман, ја прогласил забраната за бракови на лица од ист пол на државата Мичиген за неуставна. Јавниот обвинител на Мичиген, Бил Шуета, поднел барање за итни случаи до

Апелациониот суд за пресуда во очекување на жалба. Стотици двојки од ист пол добиле бракови, а некои се ожениле во Мичиген утрото на 22 март, пред Апелациониот суд привремено да го задржи извршувањето на пресудата. На 26 март гувернерот на Мичиген, Рик Снајдер, рекол дека пресудата на Шестиот округ значи дека „правата врзани за овие бракови се суспендирани“. На 15 јануари 2015 година, американскиот окружен судија Марк А. Голдсмит пресудил во случајот Каспар против Снајдер дека Мичиген мора да ја признае валидноста на повеќе од 300 бракови од истополови двојки кои се ожениле во претходниот март, во времето напрогласувањето на забраната на државата за истиотополов брак за неуставна.

Во Мисури, на 5 ноември 2014 година, државен судија во Сент Луис ја прогласил забраната за Мисури за неуставна. Генералниотобвинител на Мисури, Кристер Костер, ги објавил плановите за жалба на пресудата до Врховниот суд во Мисури, но не за да побара престанување на спроведувањето на пресудата, бидејќи „одлуките во Ајдахо и Аљаска, Врховниот суд на Соединетите Држави, одбија да дадат пресуда врз основа на идентични факти“. Пресудата му наложила на Сент Луис да склучува бракови за истополови двојки и одделот за дозволи за брак на градот веднаш се придржувал. Здружението на Костер и Рекордерите на Мисури соопштило дека одлуката се однесува само на градот Сент Луис. На 7 ноември, судија на Окружниот суд на САД пресудил во случајот Лоусон против Џексон дека забраната за истополов брак на Мисури била неуставна. Во округот Џексон, во кој е вклучен Канзас Сити, официјалните лица почнале да склучуваат бракови за истополови двојки истиот ден.

На 25 ноември 2014 година, американскиот окружен судија Кристин Бејкер ја укинал забраната за истополов брак во Арканзас во случајотЈерниган против Крејн, и таа останала до спроведувањето на нејзината пресуда за жалба.

3.4.28. Флорида

Американскиот окружен судија Роберт Л. Хинкл, кој претседавеше во случајот Бренер против Скот, на 21 август 2014 година ја прогласил забраната забрак од истополови лица на Флорида и продолжил со примена во очекување на понатамошни

жалби. На 19 декември, Врховниот суд на САД го одбил продолжувањето на неговата пресуда. За првпат Врховниот суд одбил да остане одлуката на брачната еднаквост што го донел Окружниот суд.

На 1 јануари 2015 година, откако бил оспорен од страна на некои судски службеници кои верувале дека тој не можел да го искористи случајот да бара од нив да дозволат бракови од ист пол, судијата Хинкли го објаснил обемот на неговата забрана во Бренер против Скот, пишувајќи дека Уставот наместо неговиот налог ги овластил сите службеници од Флорида да издаваат лиценци за двојки од ист пол и дека додека службениците се слободни да ја толкуваат својата одлука поинаку, тие треба да предвидат тужби ако не успеат да издадат такви лиценци. Како одговор на тоа, адвокатската фирма која ја советувала Флориската асоцијација на судски службеници ја променила својата претходна позиција и им препорачала на сите службеници да издадат брачни дозволи на двојки од ист пол. Бракот од ист пол се легализирал низ цела Флорида кога забраната на Хенкл стапила во сила на 6 јануари.

3.4.29. Врховниот суд на САД прифаќа случаи

На 16 јануари, Врховниот суд на САД се согласил да слушне четири случаи по жалба од Шестиот округ, ги консолидирал како еден и поставил распоред за брифирање што требало да заврши на 17 април. Случаите биле: Obergefell v. Hodges (Ohio), Tanco v. Хаслам (Тенеси), ДеБоер против Снајдер (Мичиген) и Бурк против Бешеар (Кентаки). Јавниот обвинител Ерик Холдер објавил дека Министерството за правда ќе поднесе амандман во случајот барајќи од судот „да ја направи еднаквоста на бракот реалност за сите Американци“. Судот го одбил барањето за certiorari пред пресудата во случајот Луизијана, Robicheaux v. Caldwell, на 12 јануари.

Во следните недели, некои федерални судови ја прекинале постапката додека чекале одлука од Врховниот суд на САД. Единаесеттиот апелационен суд го сторил тоа во случајот од Флорида, Бреннер против Скот, Грузија, Inniss v.

3.4.30.Алабама

На 23 јануари американскиот окружен судија Кали В.С. Гранада пресудил во случајот Searcy v. Чудно со што забраната за истополов брак од Алабама била неуставна. На 27 јануари судијата Гранаде донел одлука во втората тужба, Strawser v. Strange во корист на маж кој бара право да се омажи за Алабама. Таа останала со цел нејзината одлука да се совпадне со нејзиниот престој во Сирси. Со конфликтна наредба на Врховниот суд во Алабама, Рој Мур, наредувајќи им на окружните службеници да не ги почитуваат сојузните пресуди, Асоцијацијата за судиите за помирување потврдила дека наредбата во Сирси, иако е укината, бара од нив да склучуваат бракови за истополови двојки и рекол дека ќе ги охрабри своите членови да се придржуваат. Една недела по влегувањето во сила на пресудите, поголемиот дел од државите почнале да склучуваат бракови на парови од ист пол.

На 3 март 2015 година, Врховниот суд во Алабама наредил во државата да престанат да се склучуваат бракови на парови од ист пол.

Гранадата издала забрана на 21 мај 2015 година, појаснувајќи дека нејзината нарачка за истополов брак се применувала низ цела држава. Сепак, таа останала на пресудата во очекување на исходот од Обергефел против Хоџс во Врховниот суд на САД.

Њусвик со наслов „САД се придружува на многу европски и некои јужноамерикански земји во легализирањето на гејбракот“.

Овие земји се според датум Холандија (2000), Белгија (2003), Канада (2005), Шпанија (2005), Јужна Африка (2006), Норвешка (2009), Шведска (2009), Аргентина (2010), Португалија (2010), Исланд (2010), Данска (2012), Уругвај (2013), Бразил (2013), Франција, Англија / Велс (2013), Нов Зеланд (2013), Луксембург (2014), Шкотска (2014), Ирска (2015), Финска (2015).

3.5. Истополови бракови во Германија

Денес бракот не вклучува само приватни интереси туку истовремено е важен за легалното и политичкото прашање. Прашањето за тоа што значи бракот денес и дали треба да биде отворен за истополовите единки, се дискутира низ целиот свет. Во многу земји, на пример во Германија и САД, ваквите прашања не се дебатираат само на политичката сцена, туку и во однос на уставното право. Овој текст ќе го следи развојот во поглед на тоа како бракот е разбран во однос на германскиот уставен закон и критички осврт за пристапот на законот за истополови бракови.

Сојузниот уставен суд на Германија (Bundesverfassungsgericht, FCC) ја прослави својата 60-годишнина во септември 2011 година. Од 1951 година, судот не само што имал значително влијание врз административното и кривичното право, но и врз семејното право. Ова може да биде изненадување за не-германскиот читател, бидејќи не сите устави ги вклучуваат правата во врска со бракот и семејството како гарантирани човекови права. Основниот закон, сепак, ги штити овие права во членот 6.

Оваа статија започнува со примена на описен пристап. Прво ќе пристапиме кон вовед во историја на германската уставна заштита на бракот и изготвувањето на членот 6.

Следно, оваа статија не запознава со германското уставно разбирање на бракот и како тој е развиен во судската пракса на германскиот Сојузен уставен суд. Потоа, го дополнуваме сето ова со кратка дискусија за пристапот на судот за развод, а статијата тука ја нагласува важноста на родовата рамноправност и разбирањето на уставот кон овој вид на брак, како и дискусија за судската пракса во врска со невенчаната кохабитација и истополовите партнерства. Потоа, оваа статија обработува и критички пристапи во оценувањето на причините дадени од страна на Сојузниот суд на Германија, како и академски коментатори кои ги негираат истополовите партнерства.

Основата на судската пракса на Сојузниот суд на Германија тврди дека институцијата брак не може да се намали со хетеросексуалната заедница во поглед на

формирање на заедница со деца. Напротив, бракот мора да биде сфатен како формално склучено партнерство на заемна одговорност и поддршка, што е исто толку важно за двојките од ист пол, како што е за двојките од спротивен пол.

3.5.1. Потекло на уставната заштита на бракот

Уставната заштита на бракот немаше долга традиција. Ниту бракот ниту семејството не се споменати во класичните устави на САД или Франција ниту биле присутни во германскиот устав од 1849 година, кој никогаш не стапил на сила, ниту Прускиот устав од 1850 година, а првично споменувањето на бракот се појавува кон крајот на 19 век.[18]

Во Германија стравот дека традиционалниот брак може да се изгуби во превирањата на Првата Република доведе до уставна заштита на институцијата брак. Уставната историја на заштитата на институцијата брак започнува во Германија со член 119 од Уставот на Вајмарската Република од 1919 година. Вториот дел од овој Устав го вклучува и делот наречен *Основни права и основни обврски на сите Германци*. Во првата глава се вклучени деловите од 109 до 118, како што се слободата на говорот, слободата на движење и приватноста на домот. Во втората глава се наведени слободата на собирање, правата на заедниците на самоуправување, образованието и образовната заштита на младите. Меѓутоа, ова второ поглавје започнува со член 119, што се однесува на заштитата на бракот и семејството. Таа гласи:

(1) Бракот е заштитен посебно со Уставот како основа за семејниот живот и за репродукцијата и зачувување на нацијата. Таа се заснова на еднаквост од половите.

(2) Заштитата и зајакнувањето на чистотата, обновувањето и социјалниот напредок на семејството се должност на државата. Семејствата со многу деца може да бараат компензација и јавна благосостојба.

[18] Dieter Schwab, Zur Geschichte des verfassungsrechtlichen Schutzes von Ehe und Familie, in FESTSCHRIFT FÜR FRIEDRICH WILHELM BOSCH, 893 (Hans Gaul, Walther Habscheid & Paul Mikat eds., 1976).

(3) Мајчинството бара заштита и грижа од страна на државата.[19]

Процесот на изготвување на овој член не би можел соодветно да се повтори денес. Очигледно тој бил инспириран од конзервативните парламентарци кои се плашеле од комунистичките политичари, којшто страв имал силно влијание по револуцијата во 1918 година и можел да ја загрози институцијата брак и традиционалното семејство од средната класа.

За време на Националната конвенција, сепак, заштитата на брачната дискусија не била спорна. Единственото покренато прашање било дали реформите на законот за брачна сопственост ќе бараат уставен амандман во иднина. Покрај тоа, сепак, парламентарците се согласија за вредноста на бракот како основа на општеството.

Заштита на мајчинството, дури и за децата родени надвор од брак, во член 119 став 3 и рамноправноста на двата пола во членот 119 став 1, стана основа за идните модернизации на семејното право. Овие подмножества беа дело на социјалдемократите и политичарите од Германската демократска партија (ДДП) и осигурија дека заштитата на бракот има конзервативна, како и прогресивна цел.

Денес во Основниот закон од 1949 година бракот и семејството се заштитени со член 6 став 1.

Член 6 гласи:

(1) Бракот и семејството уживаат посебна заштита од државата.

(2) Грижата и воспитанието на децата е природно право на родителите и обврска за која првенствено се задолжени тие. Државата ќе го посматра извршувањето на оваа должност.

(3) Децата може да бидат одделени од нивните семејства против волјата на нивните родители или старатели во согласност со закон и само ако родителите или старателите не успеваат во своите должности или децата на друг начин се во опасност од сериозно запоставување.

(4) Секоја мајка има право на заштита и грижа во заедницата.

[19] WEIMARER REICHSVERFASSUNG [WVR] [CONSTITUTION OF THE WEIMAR REPUBLIC], Aug. 11, 1919, art. 119 (Ger.).

(5) Се обезбедуваат децата родени надвор од бракот со законодавство со исти можности за физички и ментален развој и за нивната позиција во општество како што уживаат оние што се родени во брак.

Очигледни се сличностите во текстот на член 6 од Основниот закон и член 119 од Вајмарскиот устав. Како и многу други одредби во уставот, членот 6 бил под влијание на ужасното искуство во Третиот рајх. Под диктатурата на Третиот рајх, бракот не бил дел од религиозните идеали кои инаку длабоко влијаеле врз владиниот пристап врз бракот. Бракот требало да обезбеди рамка за семејства со многу „расно здрави“ деца наменети за армиите на Хитлер и колонизацијата на окупираните територии. Бракот и сексуалниот однос меѓу Евреите и Аријците бил забранет со законот од 1938 година, изгласан во Нирнберг, чиј наслов гласи „За заштита на германската крв и чест“.[20]

Разводот на бракот бил олеснет со цел да се овозможи мажот и жената да се премажат со цел да се раѓаат повеќе деца. Браковите без деца државата ги сметала за бескорисни и затоа таа сакала да го олесни разводот на брак.[21] За време на војната, бремените девојки биле во брак со отсутни, па дури и мртви татковци на нивните деца, сè додека припадник на војската на Третиот рајх не го зазеде местото на младоженец во граѓанска церемонија. Со цел да ги замени убиените војници, воведувањето на полигамијата по војната било сериозно разгледувана. По војната, членот 6 имал за цел да ја заштити приватната сфера на бракот и семејството преку јавна интервенција. По болното искуство на семоќната држава за време на Третиот рајх, член 6 ја истакнува важноста на одговорната, самоопределена индивидуа.[22] Меѓутоа, член 6, исто така, може да се смета како плод на универзалниот копнеж да се врати безбедноста на идеализираното семејство по војната. Постгерманските политичари се согласиле дека семејството беше во длабока криза. Војниците загинаа во војната, оставајќи вдовици и деца без родители. Некои жени биле силувани, а други откриле нова независност за време

[20] Gesetz zum Schutz des deutschen Blutes und der deutschen Ehre [Law on the Protection of German Blood and German Honor], Sept. 15, 1935, RGBL. I at p. 1146 (Ger.).
[21] See Mirja Schmidt, Abschluss-und Inhaltskontrolle von Scheidungsfolgenvereinbarungen 53 (Apr. 27, 2010) (Inaugural Dissertation, Westphalian Wilhelms University of Münster), available at http://miami.unimuenster.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-5562/diss_schmidt_mirja_buchblock.pdf; see also Meder, supra note 9
[22] Bundesverfassungsgericht [BVerfG - Federal Constitutional Court], Case No. 1 BvL 4/54, Jan. 17, 1957, 6 BVERFGE 55, 71 (Ger.).

на војната со преземање на професија. Но, дури и оние парови кои биле подготвени да направат нов почеток, се соочија со големи тешкотии. Повеќето биле одделени со години, секој од нив имал многу различни, а неретко ужасни и срамни искуства за време на војната. Можеби во обидот за борба со растреперените барања за развод и да се зачува малку стабилност, повеќе традиционални, религиозни поими за брак повторно се враќаат. На пример, во1951 година, германскиот сојузен Врховен суд, највисок орган за случаи на граѓанско право, повторно го толкува законот за развод, изготвен во 1938 година, со што се дозволува развод доколку брачните партнери се раздвоени подолго од три години, дури и ако некој прељубник го побарал тоа.[23] Судот ја прогласи институцијата брак за најинтимна човечка заедница и бара парот да остане заедно во текот на целиот живот. Само во ретки случаи разводот посакуван од страна на виновникот може да биде морално оправдан доколку законот тоа го дозволува.[24] Ова било климата во којашто член 6 бил изготвен во 1949 година.

3.5.2. Закон за брачна судска постапка

Според воспоставената судска пракса на германскиот Врховен суд, бракот според член 6 е сојуз на маж и жена, во принцип, нераскинливо дружење низ животот. Семејството е дефинирано како сеопфатна заедница на родители и деца во која родителите имаат право и должност да се грижат и да ги едуцираат своите деца. Терминот „сите прифаќаат“ (allumfassend) не е објаснет од страна на германскиот Врховен суд, но изгледа дека значи дека во уставното право, бракот и семејниот живот се однесуваат на сите аспекти на човековото постоење и се, очигледно, од централно значење. Германскиот Врховен суд прави разлика меѓу различните аспекти на уставната заштитана бракот. За да се разбере ова, потребно е кратко објаснување на доктринскиот пристап на германскиот јазик. Прво, заштитата на уставните права на Германија, како што се уставните права во другите земји на граѓаните против незаконско делување на владата и законодавната власт. Во таа смисла, гаранција за уставните права, на пример, слободата личноста да го изрази своето мислење како што е наведено во член 5 и да ја извршува својата религија како што

[23] Bundesgerichtshof [BGH - Federal Supreme Court], Case No. 4 ZR 73/50, Jan. 22, 1951, 1 BGHZ 87 (Ger.)
[24] Id. at 90–93

е наведено во член 4 од Основниот закон. Оваа заштита на индивидуалните слободи се класична функција на човековите права. Заштитата на бракот, според член 6, исто така, функционира како класично индивидуално човеково право и дава заштита на индивидуалното лице против законодавната власт и владата. Законот на Сојузниот уставен суд, членот 6 (став 1) ја штити слободата да се склучи брак со партнерот по сопствен избор. Така, закон кој им забранува на одредени лица да стапат во брак, како на пример легислативата за време на Третиот рајх што им забрани на Евреите да стапат во брак со Ариевците, би биле неуставни. Покрај тоа, Уставот гарантира дека две лица можат да живеат како брачна двојка заштитени од јавно влијание и слободно да изберат, на пример, дали сакаат да имаат деца, или дали да живеат заедно. Двојката е слободна да живее традиционален брак со мажот како хранител, или да се претпостави начин на живот каде и двата партнери заработуваат и истовремено придонесуваат за трошоците на семејството. Покрај заштитата на индивидуалните права, сепак, германскиот Врховен суд изјавил дека германските уставни права претставуваат објективни вредности (цел Wertentscheidungen или Grundsatznormen). Човековите права не само што влијаат на односите меѓу државите и граѓаните, исто така, тие преку воспоставување на систем на вредности, влијаат на другите области од правото, на пример толкување на правилата за приватното право кое се применува меѓу граѓаните. Според судската пракса на германскиот Врховен суд, заштитата на бракот е една таква основна вредност. Покрај тоа, уставната заштита на бракот ја гарантира институцијата брак како таква. Законодавноста не смее целосно да се откаже од бракот и мора да обезбеди правна помош, рамка која им овозможува на луѓето да се венчаат и да го организираат својот живот како двојка. Во германскиот Граѓански законик, законодавецот создаде правна рамка за брачен живот. Со цел да се усогласат со уставната должност да го заштити бракот, државата не само што треба да се воздржи да правење нешто што може да наштети или да ја попречи институцијата брак, но исто така мора да промовира соодветни мерки. Дел од посебната заштита што државата е должна да ја заштити и да му дозволи на брачниот другар да влезе во друго правно обврзувачко партнерство.

Покрај тоа, членот 6 функционира како посебен закон за еднаква заштита. Еднаква заштита е регулирана во член 3 од Основниот закон. Членот 3 содржи општо право на еднаква заштита, како и посебни правила против дискриминација:

(1) Сите лица се еднакви пред законот;

(2) Мажите и жените имаат еднакви права. Државата ќе ја промовира реалната имплементација на еднакви права за жените и мажите и ќе преземе чекори за елиминирање на недостатоците кои сега постојат;

(3) Никој не смее да биде фаворизиран или неприфатен поради пол, родителство, раса, јазик, татковина и потекло, верба, верски или политички мислења. Никој не смее да биде вознемирен поради своите определби.

Сепак, според Германскиот врховен суд, членот 6 (став 1) ја забранува дискриминација на брачните другари, што значи дека членот 6 (став 1) утврдил дополнително посебно правило за еднаква заштита надвор од член 3. Уставната заштита на бракот се соочува со уникатни проблеми. Други уставно заштитените вредности, како што се животот, физичкиот интегритет, мислењата и религијата, имаат фундаментално значење и основа надвор од правниот систем. Додека бракот понекогаш може да се смета за социјална или религиозна институција, сепак, тоа главно е правна институција. Од крајот на 19 век граѓанскиот брак е норма во Германија. Верската церемонија нема правен ефект во Германија и всушност не воспоставува брак заштитен согласно со член 6. Бидејќи бракот во Германија е толку длабоко поврзан со правниот систем, уставното толкувањето на членот 6 бара разгледување на законот под уставното ниво. Покрај тоа, германскиот Врховен суд смета дека уставниот концепт на бракот треба да биде развиен во согласност со доминантните современи гледишта изразени во семејниот закон под уставното ниво. Како резултат на тоа, уставното толкување на институцијата брак се одвива во сложена мрежа на уставното право, неконституционалниот семеен закон и јавното мислење. Покрај тоа, Сојузниот уставен суд изјави дека законодавството исто така е обврзано со членот 6 кога се формулира легислативата за семејно право. Тука е очигледна опасноста од кружно размислување. Уставното толкување што е обврзано со значењето на бракот како што е дефинирано во семејното право, ќе го спречи уставниот закон да изврши какво било значајно влијание врз законот под него. Покрај тоа, ако бракот е толкуван на ваков начин тоа значи дека уставниот закон, всушност, ќе наметне неограничувања на законодавната власт. Покрај тоа, судовите и законодавството несомнено влијаат врз јавното мислење за бракот, но за возврат самото јавното мислење е

она што влијае врз законодавството и, според Германскиот врховен суд, уставното разбирање на бракот.

3.5.3. Развод

Дел 1353 од германскиот Граѓански закон (Bürgerliches Gesetzbuch-BGB) го наведува тоа дека бракот е затворен за живот и принципот на доживотниот брак е прифатен како уставен принцип. Бракот, содржан во одредбите на германскиот Врховен суд, мора да биде наменет и ветен од двата партнери како траен сојуз, концептуализиран да трае цел живот. Бракот што е ограничен во времето од почетокот, на тој начин, не би бил брак во уставна смисла. Сепак, според Германскиот врховен суд, Основниот закон ги штити секуларните, законски концепции на бракот, а не религиозната. Врз основа на овој секуларен поим за бракот, германскиот Врховен суд наведува дека брачните другари имаат право да се разведат и да ја повратат слободата.

Дискусијата за уставното право на развод води кон дискусија за уставното влијание врз законот за развод. Германскиот Врховен суд пристапи кон оваа тема во својата одлука од 21 октомври 1980 г., во која се наведува дека посебната заштита на членот 6 (став 1) не е ограничена само на бракот со цел. Дури и кога бракот пропаднал, законодавецот може да биде обврзан да обезбеди закон за развод кој ги зема предвид тековните заеднички одговорности на партнерите и спречува неподносливи тешкотии. Иако признава дека законодавниот дом има значителна дискреција, германскиот Врховен суд одлучил дека член 6 (став 1) влијае на правото на брачен другар, како и споделување на пензиските права акумулирани за време на бракот и брачното имотно право. Ако сопружниците не извршат брачен договор тие живеат во брачен имот на режимот на Zugewinngemeinschaft. Резултатот е дека за време на бракот имотот на двојката се чува одделно, но за време на разводот добивката која се акумулирала од секој брачен другар за време на бракот се споредува и споделува.

3.5.4. Брак и родова еднаквост

Тензијата помеѓу традиционалниот патријархиски брачен закон и родовата еднаквост како и уставното право според членот 3 (став 2) отсекогаш било од големо значење прецедентното право на германскиот Врховен суд за член 6. Особено со своите рани одлуки, германскиот Врховен суд влијаеше на семејното право на прогресивен начин. „Мајките на Основниот закон", Елизабет Селберт, Фридерике Надиг, Хелен Вебер и Хелен Весел, четвирите жени кои учествуваа во изготвувањето на Уставот се бореа за уставна родова рамноправност. Иако Уставот на Вајмарската Република прогласи родовата еднаквост да биде основа на бракот, ова правило никогаш не било основа на семејното право. Член 1 (став 3) од Основниот закон, сепак, го наведува тоа дека уставните права ги врзуваат сите три гранки на власта. Кога член 6 (1), член 3 (2), и член 1 (3) од Основниот закон стапиле на сила, голем дел од германското семејно право, кое во голема мера е непроменето од 1900 година, морало да се смета за неуставно. Вообичаено, брачен имот во тоа време му дал на сопругот ексклузивно право го користи и управува со имотот на неговата сопруга и забрани на жената да бара вработување без согласност на нејзиниот сопруг, и му дал на сопругот одлучувачки глас во сите одлуки кои се однесуваат на децата на двојката.

Под политички притисок што го спроведува draftswomen, особено Елизабет Selbert и Friederike Nadig, нивните машки колегите се согласуваат да воведат родова еднаквост како уставно право според член 3 (2) од Основниот закон. Законодавството, сепак, добило „грејс период" до 31 март 1953 година. За времето помина без реформи, германскиот Врховен суд морал да одлучи за правните ефекти во својата одлука од 18 декември 1953 г. Иако одлуките на германскиот Врховен суд се далеку помалку лични од одлуките на судовите во системите на обичајното право, на пример, Врховниот суд на САД, веројатно д-р Ерна Шефлер имала одлучувачка улога во изработката на едногласната одлука на Судот. Д-р Ерна Шефлер била една од најинтересните судии во новооснованиот суд. Таа беше Еврејка и ги помина последните месеци од војната скриена во градина во Берлин. По војната, пред да стане дел од правниот систем на германскиот Врховен суд, д-р Шефлер станува активна во реформата на германското семејно право. На годишната конференција на германските адвокати во 1950 година таа го претставува документот за неопходните

реформи. Во Германскиот Врховен суд д-р Ерна Шефлер станува одговорна за подготовка на уставни случаи во врска со семејното право. Германскиот Врховен суд утврдил дека по истекот на рокот од членот 117 членот 3 (2) од Основниот закон мора да се примени како задолжително уставно право. Уставот прифати дека неконституционалното право станало неважечко ако законодавецот не постапил на време. Германскиот Врховен суд го поништи приговорот дека родовата рамноправност и заштитата на семејството и бракот беа некомпатибилни. Наместо тоа, според основниот закон, родовата еднаквост ја дава основата на бракот. Судот навел дека биолошките, како и функционалните разлики би можеле да се оправдаат со различни прописи, на пример за заштита на мајките. Таквите правила не треба да се сметаат за пречки за родова еднаквост, туку како средство за нејзино спроведување. Со реформираното семејно право пониските судови морале да го протолкуваат предуставниот закон на начин кој ќе спречи повреда на членот 3 (2).

Пониските судови постапиле соодветно, претпоставувајќи дека поделбата на имотот е нов стандард, без оглед на законот во Граѓанскиот законик. Со цел да се овозможи сопругата да учествува во богатството акумулирано од заедничките напори на брачните другари, судовите за тие двојки создале имплицирани партнерства. Покрај тоа, изградени се, од страна на пониските судови, правата за брачна поддршка за двете страни и дадоа родителска одговорност на двајцата родители.

Уставниот принцип на родова еднаквост сè уште е од големо значење во судската пракса на германскиот Врховен суд, особено во однос на споделувањето на имотните и пензиските права во време на развод, како што е илустрирано во еден од неговите случаи:

„Акумулирани пензиски права за време на бракот треба да се сметаат како права за заедничко достигнување на брачните другари. Во брачно партнерство вработувањето на сопругот, како и домашната работа на сопругата имаат еднаков ранг и вредност". Во својата одлука за брачни договори од 2001 година, германскиот Врховен суд повторно ја истакна важноста на родова еднаквост во бракот. Судот сметаше дека единствено уставно заштитениот брак беше партнерство од еднакви брачни другари. Брачен договор што на ниеден начин не може да се смета како израз на такво партнерство, туку само како одраз на доминација на еден партнер над другиот не заслужува законска заштита, туку

напротив, потреба од судска интервенција за заштита на послабите. Родовата еднаквост е централен елемент на уставното разбирање на бракот.

Родовата еднаквост мора да се почитува како од законодавниот дом, така и од пониските судови.

3.5.5.Брак и соживот

Во Германија во 2010 година, 11,01% од двојките живееле без да се венчаат или да регистрираат граѓанско партнерство. Како и во други европски земји, на пример, Франција или скандинавските земји, двојките кои живеат заедно без да бидат во брак се социјално прифатливи во Германија. За важноста на формалното присуство на граѓански брак мора да се дискутира, бидејќи однесувањето на партнерите во нерегистрирана заедница често не се разликува од брачните двојки. Прашањето е дали долгорочната кохабитација е доволна за да обезбеди уставна заштита на брачните партнери како што беше претходно споменато, според судската пракса на германскиот Врховен суд. Член 6 (став 1) од основниот закон го штити секуларизираниот поим за бракот како што е развиен во 19 век, што бара повеќе граѓанска отколку религиозна церемонија. Официјалното учество во свадбената церемонија е од суштинско значење како дел од оваа концепција на бракот. Кохабитацијата без церемонијата на брак не е бракот во уставна смисла. Грошнер сметал дека тоа е парадоксален резултат на уставната слобода да заклучи и организира сопружник како гаранција дека владата, судството и законодавната власт го почитуваат растојанието до венчавање, додека бракот не може да се заврши без граѓанска церемонија или да биде распуштен без судски налог. Сепак, според Германскиот врховен суд, согласно со член 6 (став 1), не го спречува законодавецот да одобрува одредени бенефиции за партнерски двојки. Како и секоја друга човечка акција што не е заштитена со посебно уставно право, соживотот е заштитен според член 2 (1), кој гарантира дека слободата може да биде ограничена само со пропорционален закон. Германскиот Врховен суд утврдил дека обезбедувањето на официјална церемонија на брак извршена од државен службеник ќе придонесе за отсуството на пречки во бракот, како и ќе придонесе за публицитетот и транспарентноста на правните односи. Покрај тоа, прецедентното право на германскиот Врховен суд покажува дека правата за брачна поддршка се централен аспект на бракот. Ако овие должности на заемна помош се централен дел на уставното

разбирање на бракот и не може да се промени по волја на странките, а бракот не може да се создаде само со чин на двете страни учеснички, односно партнерите, туку само со вклученост на владина институција. Ова, исто така, објаснува зошто само религиозната церемонија не е доволно во Германија да обезбеди заштита од член 6 (став 1).

Ова, сепак, го покренува прашањето дали бракот, како што е признаен според член 6, може да се создаде ако партнерите договорно се согласат дека сите брачни должности и права ќе бидат нишката која ќе ги врзува, но да не учествуваат во свадбена церемонија од граѓански аспект. Иако не постои децидна одлука на германскиот Врховен суд за ова прашање, Судот, најверојатно, нема да го заштити таквиот сојуз на партнери. Присутен е и фактот дека моногамијата ќе биде потешко да се гарантира. Само на официјално и правно учество во церемонијата на бракот и во развод постапките може да гарантираат дека одредени права и должности се создадени и решени независно од желбите на брачните другари.

3.5.6. Граѓанско партнерство и брак

Eingetragene Lebenspartnerschaft, граѓанско партнерство, е правна институција во рамките на семејниот закон за постојани односи од ист пол. Граѓанското партнерство е воведено во 2001 година, кога коалицијата на социјалдемократите и партијата на Зелените, под раководство на канцеларот Герхард Шредер беа на власт. Според традиционалната дефиниција на бракот, која е обединување на еден маж и една жена во другарство за живот, не се разгледува граѓанското партнерство за партнери од ист пол во смисла на членот 6 (став 1), дури и ако тие се склучени во граѓанска постапка. Таквиот пристап смета дека граѓанското партнерство е фундаментално различно од бракот како институција. Од ова може да се извлечат две можни уставни толкувања *Карактеризација:* Граѓанското партнерство може да се смета за уставно дозволено, но незаштитено со член 6, или може да се сметаат за кршење на институцијата брак и на тој начин како неуставно.

Уставноста на граѓанското партнерство беше жестоко дебатирана кога тоа беше воведено во2001 година. Теоријата беше дека ако Уставот му даде посебна заштита на бракот,ниту една друга заедница не треба да биде со ни оддалеку одобрена заштита и бенефиции како бракот.

За да се обезбеди уставноста на граѓанското партнерство, законодавната власт воспоставува неколку разлики помеѓу бракот и граѓанското партнерство во своето законодавство. Меѓу другото, имало и граѓански партнери кои немаат право да посвојуваат деца, тие биле третирани како сингл во поглед на распределбата на наследство и данокот на доход, и немале право на пензија доколку нивниот партнер починал. Покрај тоа, на Сојузното законодавство, кое има законодавна надлежност за семејно право во целина, им дозволи на државите (Bundesländer) да ја доделат церемонијата за партнерство или на приватни нотари или на јавна функција одговорна за брачни церемонии. Од 1 јануари 2012 година, сепак, церемониите за партнерство се вршат во сите германски сојузни држави. Во јужната држава Баден-Виртемберг последен пат било доделено граѓанско партнерство и бракови на иста јавна институција. Во својата одлука од 17 јули 2002 година, Судот смета дека граѓанското партнерство е уставно затоа што во основа се разликува од бракот. Така, Судот го презема првото од двата пристапи споменати погоре. Бракот бил доживотна заедница на еден маж и една жена. Сепак, законодавната власт можела слободно да воведе законски засновано партнерство за парови од ист пол, кои не можеле да склучат официјален брак. Бракот не е оштетен со воведувањето на ова партнерство кое не било отворено за хетеросексуални двојки, туку важи само за хомосексуални двојки. Според тоа, граѓанските партнерства не се бракови, туку правни односи кои не се натпреваруваат со бракот. Судот го отфрли тврдењето дека текстот на членот 6 (став 1) бара да останат значителни разлики помеѓу бракот и другите односи. Бракот не треба да биде дискриминиран, но уставот не бара другите врски да бидат третирани помалку поволно од бракот. Ослободен од одлуката, законодавниот дом одговори и спроведе реформи, отстрани некои од разликите помеѓу бракот и граѓанското партнерство. Граѓански партнери сега можат да ги посвојат децата на своите партнери, но сè уште не можат да посвојат други деца како пар. Оттогаш, во последните случаи, германскиот Врховен суд ги истакнува сличностите помеѓу браковите и граѓанско партнерство:

- Како сопружници, регистрирани граѓански партнери живеат долгорочно, во правно признаено партнерство;

- Додека и двајцата се живи, тие ги делат имотите од нивниот регистриран граѓански партнер и очекуваат да бидат способни да одржуваат заеднички животен стандард во случај на смртта на еден од граѓанските партнери.

Но, за разлика од брачен другар, граѓански партнер исто така стекнува средства не само за себе, туку и за неговиот граѓански партнер и кога е применливо, за децата кои живеат со партнерите.

Судот изјавува дека веќе не постојат какви било релевантни разлики меѓу граѓанските партнерства и брак во врска со нивната имотна состојба, долгорочна обврзница и заедничката грижа еден за друг. Во својата одлука од 6 декември 2005 година, германскиот Врховен суд дури и оди чекор понатаму и изјавува дека секое лице има уставно право заштитено со членовите 2 (1) и 1 (1) од основниот закон, правото на личност, а под таа слобода, право да воспостави однос со партнер по неговиот или нејзиниот избор и да го обезбеди тоа партнерство законски преку воспоставување институција-брак или граѓанско партнерство. Дури и откако мнозинството од судиите на германскиот Врховен суд одлучи прашањето за тоа дали член 6 (1) бара разлика помеѓу бракот и другите партнерства, дихотомијата на бракот и граѓанското партнерство претставуваат прашање за еднаквост што останува нерешено. Некои коментатори претпоставувале дека одлуката од 17 јули 2002 година значи дека граѓанските партнери немаат уставно право да се третираат како сопружници. Германскиот Врховен суд го отфрла овој поим во својата одлука од 7 јули 2009 година. Посебната заштита на бракот во член 6 (1) не била доволна за да се оправда привилегирање на брак над граѓанското партнерство: Ако привилегиран третман на брак е придружен со неповолен третман на другите видови на заедници на живот, дури и каде што тие се споредливи со бракот во однос на обезбедена животна состојба и целите спроведени од страна на одредбите, само повикување на условот за заштита на бракот не оправдува таква диференцијација.

Иако разликата помеѓу бракот и граѓанското партнерство е категоризирана според род, а не сексуална ориентација, во пракса, одлуката да стапи во брак или да се воспостави граѓанско партнерство е нераскинливо поврзано со сексуалната ориентација. Така, законите што се однесуваат на правата и должностите на граѓанските партнери обично ги засегнуваат хомосексуалците. Од разликите помеѓу бракот и граѓанското

партнерство врз основа на сексуална ориентација, потребни биле многу суштински причини за да се оправдаат. Во оваа одлука, германскиот Врховен суд се осврнува на судската пракса на Европскиот суд за човекови права, кој веќе разви голем тест за разликите врз основа на сексуалната ориентација. Германскиот Врховен суд тврди дека дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација е споредлива со дискриминацијата врз основа на пол, јазик, потекло или раса, сите забранети со член 3 (3) од Основниот закон. Во сите овие случаи, жртвите на таквите дискриминации немаат можност да ја променат карактеристиката, дури и ако сакаат.

Во 2009 и 2010 година, германскиот Врховен суд прогласи нееднаквиот третман на бракот и граѓанското партнерство во контекст на пензиите на преживеаните партнери, за вработените во државната служба, како и наследството на даноци, да биде неуставно под гаранција за еднаква заштита во член 3 (1). На 18 јули 2012 година, првиот Сенат ги прогласи привилегиите за брачни двојки во однос на даноците за купување недвижен имот за неуставни. Вториот Сенат се одржа на 19 јуни 2012 година и одлучи дека бенефициите кои ги имаат брачните државни службеници мора да им се дадат на граѓанските партнери.

Пристапот на судот, сепак, бил критикуван: Доколку се бара посебна заштита на бракот членот 6 не бил доволен за да ги оправда овие привилегии, ништо не останало од уставната заштита на бракот. Grünberger кратко го сумира резултатот од овој судски закон со зборовите дека бракот и граѓанското партнерство се „одвоени, но еднакви". Бракот и граѓанското партнерство се регулирани одделно; сепак, судската пракса на германскиот Врховен суд бара еднаква заштита. Кога во САД Врховниот суд одлучил за историскиот случај, Brown v. Board of Education of Topeka, училиштата сè уште биле дискриминациски настроени; слично, останува отворено прашањето во Германија, како таа ќе го развие уставниот однос на граѓанското партнерство и бракот. Остатокот на овој член ќе се обиде да одговори на ова прашање.

3.5.7. Истополов брак

Прашањето за тоа дали бракот треба да се отвори за двојки од ист пол не е прашање дебатирано само во Германија, туку и во САД. Сè повеќе и повеќе земји дозволуваат истополови парови да се оженат - на пример, Холандија (2001), Белгија (2003), Канада (2005), Шпанија (2005), Јужна Африка (2006), Норвешка (2009), Аргентина (2010), Исланд (2010) и Португалија (2010).

Комитет за човекови права во случајот Шок и Копф против Австрија пресуди дека поради тоа што помалку од половина од членките на Европската повелба за човекови права дозволиле брак меѓу истополови двојки, земјите членки сè уште се движат во рамките на нивната маргина на благодарност, но не дозволувајќи им на истополовите двојки да се венчаат. Член 12 од Повелбата, кој се однесува на правото да се склучи брак, не ги штитеше синдикатите од истополовите партнери. Сепак, Судот сметаше дека хомосексуалните партнерствата беа заштитени според член 8 како семеен живот, како дополнување на заштитата дадена на приватен живот. Сепак, несогласувањето, негираше обврска за воведување правна рамка за хомосексуалците двојки.

Во последниот дел од оваа статија ќе се разговара за германскиот уставен закон и ќе се постави прашањето дали поделба меѓу граѓанското партнерство и бракот е неопходна за да се избегне повреда на член 6 (став 1). Ова гледиште може да биде точно ако бракот во уставна смисла е навистина ограничен на двојки од различни пол. Меѓутоа, ако бракот според членот 6 не ограничува склучување на брак меѓу луѓе од различен пол, граѓанското партнерство не само што ќе го наруши членот 6 туку, всушност, би бил уставно заштитен на начин сличен на бракот. Ако ова гледиште се покажува точно, посебниот статус на граѓанско партнерство всушност може да биде толкувано како прекршување на член 6 (став 1). Наместо обезбедување на посебна институција за истополови двојки, Уставот може да бара бракот, како што е регулирано во германскиот Граѓански законик да биде отворен за парови од ист пол, со цел да се избегне дискриминација.

3.5.8. Уставна интерпретација

Ако се земат предвид сите други уставни права во Основниот закон, концептот на брак во член 6 (став 1) треба да вклучи граѓанско партнерство. Тоа е затоа што сите други членови од Основниот закон се толкуваат на начин со кој се гарантираат истите права без оглед на сексуалната ориентација на лицето. Интерпретација која исклучува група од луѓе од уставно заштитено право поради карактеристика, слична на оние во член 3 (став 3), бара многу суштинска причина. И покрај ова, германскиот Врховен суд одлучи така бидејќи членот 6 (став 1) е посебен закон за парови на мешан пол, тоа уставно исклучува хомосексуални двојки од неговата заштита. Овој аргумент, сепак, го поставува прашањето дали бракот регулиран во членот 6 (став 1) навистина значи само парови на мешан пол.

Точно е дека ако толкувањето на германскиот устав е ограничено на нејзините основачи, во оригиналните намери, бракот во уставна смисла ќе биде ограничен на заедниците составени од маж и жена. Сепак, германскиот Врховен суд одлучил дека кога се толкуваат закони под уставното ниво, толкувањето не може да се ограничи на индивидуалните историски намери на законодавниот дом. Би било чудно ако постојат различни правила на правно толкување. Уште поважно, во времето на изготвувањето на Основниот закон, многу од законите што биле на сила ќе се сметаат за неуставни денес, што не дава многу кредибилитет на намерите на основачите. На пример, во 1969 година, консензуалните хомосексуални дела меѓу возрасните мажи биле кривични дела според член 175 од Кривичниот законик. Фактот дека изработувачите на Уставот не можеа да замислат свет во кој хомосексуалните двојки ќе уживаат права, не претставува основа за ограничување на уставната заштита на хомосексуалците. Понатаму, германскиот Врховен суд ја нагласува важноста што ја имаат промените во социјалните мислења за концептот на бракот. Германскиот Врховен суд размислува за промена на општеството и, следствено, за можна промена на концептот на брак. Сепак, овој пристап е проблематичен. Прво, затоа што уставните права се наменети да се заштитат од јавното мислење како изразени на пример во одлуките на демократски назначеното законодавство. Второ, тешко е да се утврди кога таквата промена навистина се случила. Практично, таквата промена ќе се заклучи кога германскиот Врховен суд со одлука ќе утврди дека промената навистина се случи, што покажува колку моќта на судот се определува со ова разбирање на уставното

право. Покрај тоа, аргументот дека членот 6 треба да се толкува како исклучување на граѓанското партнерство бидејќи германската јавност го разбира бракот како единствен сојуз на маж и жена, не е убедлива од две причини. Прво, во Германија, најчесто, терминот граѓанско партнерство е познат како „Homo-Ehe" или „бракот за хомосексуалците". Освен тоа, кога хомосексуалец е непозната личност и формира граѓанско партнерство, таблоидите обично известуваат за нивното „венчавање". Ова укажува на силна врска помеѓу граѓанското партнерство и бракот во јавното разбирање на поимите. Второ, дури и ако јавното мислење може да биде сигурно утврдено, не вклучувајќи и истополови заедници, бракот е правен термин. Правни услови како што се договор, сопственост, или убиство не се толкуваат според јавното мислење. На друг начин, јавноста, исто така, ќе ја разгледа верската свадба како опција за да се создаде брак, иако германскиот Врховен суд само смета дека граѓанскиот брак склучен од страна на регистраторот е брак согласно со член 6.

3.5.9. Брак и религија

Исклучувањето на хомосексуалните двојки од заштитата на бракот сигурно би ги засегнале христијанските и еврејските традиции кои силно влијаеле врз развојот на вредностите изразени во германскиот устав. Сепак, христијанската концепција на бракот не може да биде од одлучувачко значење за уставното толкување. Некои може да го најдат ова изненадувачки со оглед на тоа што германскиот Врховен суд има тенденција да биде поповолен во однос на религиозното изразување во јавната сфера, за разлика од Врховниот суд на САД. На пример, според членот 7 (3), религијата е редовен курс во државните училишта и христијанските симболи се дозволени во училиштата. Молитвите во училиштата се дозволени за време на училишните часови доколку ученик или наставник ги предложил и сите учествуваат слободно. Покрај тоа, црквите кои се подложени на посебен јавен процес имаат право да раководат со фискалната политика, односно властите да собираат одредени даноци за луѓето од нивната вера. Сепак, Уставот мора да биде неутрален и не може да се идентификува со кои било верски изразувања. Да се разгледа христијанскиот поим за бракот како одлучувачки за уставното, толкувањето би било спротивно на гаранцијата на Уставот за слобода на религијата. Според судската пракса на германскиот Врховен суд, Основниот закон опфаќа секуларна идеја за бракот.

Ако христијанската концептуализација на бракот требаше да биде одлучувачка, уставноста на разводот на брак би била дискутабилна, особено во регионите во кои доминира католичкото верување. Освен тоа, браковите на нехристијански или нееврејски двојки не би биле заштитени со Уставот.

Согласно со претходно изнесеното, важноста на јавната регистрација на бракот е од одлучувачко значење за поимот на бракот сам по себе. Паровите се слободни, сепак, да вршат верска церемонија, па дури и да го интерпретираат својот индивидуален сојуз, а на тој начин се исклучуваат хомосексуалните двојки. Ова, сепак, не фрли светлина врз уставноста од истополовите заедници кои биле подложени на јавна легална церемонија слична на бракот.

3.5.10. Пол и брак

На прв поглед, разликата меѓу половите, која е во срцето на традиционалниот поим на бракот како мешана полова заедница, односно создадена од еден маж и една жена, изгледа природно. Меѓутоа, германскиот Врховен суд одлучи поинаку во многу случаи кои се однесуваат на правната положба на транссексуалците, со што се признава дека дистинкцијата помеѓу половите е флексибилна. Судот сметал дека родот не е нужно биолошка категорија утврдена за живот, напротив, може да се промени. Транссексуалците кои сметаат дека не припаѓаат на родот со кој се родени, кој им го доверил законот и општеството, имаат уставно право на промена на нивниот пол и име.

Во одлуката од 27 мај 2008 година, германскиот Врховен суд морал да одлучи за случајот во врска со транссексуалец кој пред многу години се оженил со жена. Транссексуалното лице било подложено на легално испитување, неопходно во тоа време да се добие правниот статус на жена. Сепак, законот барал ова лице да се разведе пред да го смени правниот статус од машки во женски, со цел да се спречи легално препознатлив брак меѓу две лица од ист пол. Транссексуалците по ова прашање тврдеа дека љубовта на двојката не умрела и дека никаква сила во светот не може да ги подели партнерите. Германскиот Врховен суд се спротивстави на оваа де факто дефиниција и ја нагласи должноста разводот да се спроведе, иако бракот е создаден како сојуз меѓу еден маж и

една жена, немаше потреба да продолжи сојузот како таков, едноставно, со цел да се обезбеди континуирана уставна заштита. Така, истополовите бракови се де факто можни ако едниот брачен другар е транссексуалец. Во одлуката од 11 јануари 2011 година, германскиот Врховен суд одлучил дека законите со кои се бара транссексуалец да се подложи на тешка и опасна операција за промена на неговите или нејзините гениталии пред тој или таа да може да го добие правото за промена на родот е неуставен. Ова значи дека ако две лица, според психолошките експерти, се согласуваат дека едно лице ќе остане убедено дека му припаѓа другиот пол, лице со машки гениталии може законски да стане жена. Оваа жена потоа би можела да стапи во брак со маж или да основаат граѓанско партнерство со друга жена. Ова го покренува прашањето дали разликата, како што е родот, е толку флексибилна и така голем дел од сопственото индивидуално убедување може да ја оправда уставната заштита само на сојуз на мешани полови.

3.5.11. Брак и просперитет

Во грчката и римската традиција, како и во традиционалните христијански учења, бракот служи како правна и социјална рамка за создавање семејства и за подигнување на деца. Член 119 од Вајмарскиот устав гласи: „Бракот е заштитен особено со Уставот, како основа за семејниот живот и за репродукцијата и зачувувањето на нацијата". Основниот закон не содржи споредлива казна, веројатно од причина зошто зборови како „репродукција и зачувување на нацијата" звучеле вознемирувачки по 1945 година. Сепак, академиците го оправдуваат поимот на бракот како заедница која треба да припаѓа само на маж и жена, и често се однесуваат на способноста на повеќето хетеросексуални парови да имаат заеднички деца. Според Грошнер, германското законодавство треба само да го фаворизира и ја поддржува оваа репродуктивна функција со цел да ги исполни своите уставни обврски. Бракот, тврди Фон Колн, е законски заштитена претходна фаза на семејството. Во својата одлука од 21 јули 2010 година, германскиот Врховен суд претпазливо изјавува дека репродуктивните способности на брачната двојка може да дадат оправдување за давање бенефиции за брачните двојки кои не се предвидени како граѓански партнери. Во својата квалификација како почетна точка за едно по друго создавани генерации, бракот во принцип се разликува од граѓански

партнерства. Бидејќи граѓанското партнерство е ограничено, во принцип не може да се родат заеднички деца од истополова врска. Спротивно на тоа, бракот, како врска помеѓу хетеросексуалните партнери, може да биде почетна точка на сопственото генерациско наследство. Тоа, исто така е привилегирана правна област за градење на семејна основа по повеќе статутарни одредби, без оглед на слобода на брачните другари да изберат родителство. Исто така, германскиот Врховен суд смета дека е уставно јавното здравствено осигурување да покрива трошоци за ин витро оплодување само за брачни двојки, односно хетеросексуални парови. Судот смета дека „законски обезбедена одговорност и стабилност на бракот" оправдано ја подвлекува линијата на разликата помеѓу брачни и невенчани двојки. Меѓутоа, семејството како што е заштитено во член 6 од Основниот закон, не само што ги штити брачните другари и родителите, туку исто така и немажените родители и нивните деца. Во последниве години, неколку од одлуките на германскиот Врховен суд ги здружија правата и должностите на невенчаните родители со оние од брачните родители. Хомосексуалниот пар кој живее со детето на еден од партнерите е семејство во смисла на член 6 (став 1). Ако некој ја прифати анализата на германскиот Врховен суд дека бракот ја стабилизира врската на родителот, што пак гарантира здрава животна средина за децата, без разлика дали се усвоени или не, може да се заклучи дека граѓанското партнерство, исто така, ќе ја стабилизира хомосексуалната врска и на тој начин ќе им помогне на децата да достигнат подобар развој од хомосексуална двојка која само живее во заедница. Друг аргумент против овој фокус на репродуктивната функција на бракот е тоа што не сите брачни двојки сакаат или можат да имаат деца. Германскиот Врховен суд никогаш не се произнел и академиците никогаш не тврделе дека неплодните брачни двојки нема да бидат заштитени со член 6 (став 1). Уште повеќе, уставното право кое му дозволува на брачниот пар да го живеат својот брак како што двојката смета дека е соодветно, треба да се заштити од каков било притисок или должност да имаат деца. Сепак, според Грошнер и други, ова не го намалува поимот на бракот како соединување на маж и жена за репродуктивни цели. Тие тврдат дека ниту еден индивидуален капацитет на лицето или желбата на парот да се размножуваат треба да се земат предвид во дискусија за уставната заштита на бракот како институција; беше факт дека децата би можеле да се родат во сојузот на маж и жена која била релевантна.

Бракот навистина обезбедува правна рамка во која цел е да се создаде семејство. Меѓутоа, сомнително е дека самото тоа е доволно за да се исклучи хомосексуалната двојка од заштитата на членот 6. Прво, за уставна заштита и поддршка на бракот да се рационализира како охрабрувачка репродукцијата на брачни двојки, раѓање на децата на брачните парови треба да се сметаат за уставна цел на некои домени на важност. Ова, сепак, не е нужен случај, со оглед на тоа што членот 6 (став 5) од Основниот закон вели дека децата родени во и надвор од брак мора да ги имаат истите права и можности во животот.

Освен тоа, ако репродуктивната функција на брачните двојки била во сржта на уставното разбирање на бракот би било уставно дозволено да го спречи секој кој не сака или не е во состојба да има деца да се венча. Со цел да се спречат сите проблеми со заштитата на податоците што владините истраги ги спроведуваат, подготвеноста на лицето или способноста да се создаде потомство може да предизвика, таква концепција на бракот, која ќе ѝ овозможи на владата да ги исклучи жените над шеесет години возраст од стапување во брак на тој начин сугестивно сугерира дека таквите жени би можеле да заклучат „партнерство со старост" попрво отколку брак. Покрај тоа, треба да биде уставно да се исклучат луѓе од бракот чијашто неплодност е позната или отворено признава дека тие не планираат да имаат деца. Сепак, според судската пракса на германскиот Врховен суд, способноста за создавање потомство не е предуслов за стапување во брак според член 6 (став 1). Покрај тоа, и покрај фактот што првичните намери на изготвувачите на Основниот закон денес тешко се утврдуваат и не треба да се сметаат за одлучувачки, интересно е да се забележи дека собранието за изготвување сфати дека посвоителите и нивните деца формирале семејство кое мора да биде сфатено во уставна смисла. Покрај тоа, Теодор Хеус, кој на крајот беше првиот сојузен претседател, нагласи дека брачните другари без деца ја заслужуваат истата уставна заштита како што се двојките во брак со деца. Иако идејата за брак меѓу хомосексуалните партнери била незамислива во тоа време, идејата дека уставната заштита не треба да се ограничи на брачните другари со потомство не била ништо ново. Дополнително, ако бракот се сфаќа како заедница на маж и жена со репродуктивни цели, треба да постои можност да се создаде дете преку вештачко оплодување, но тоа не е доволно. Грошнер, сепак, смета дека медицинското помагање на оплодувањето е заштитено како дел од репродуктивната функција на бракот во членот 6

(став 1) од Основниот закон, дури и кога се работи за оплодувачки материјали на донатори. Сепак, овој пристап е неконзистентен. Под ова теоријата, граѓанското партнерство на хомосексуалните жени мора да се сфати како брак, со оглед на тоа што партнерите можат да имаат деца со помош на донатор на сперма; а машки хомосексуални партнерства, сепак, не можеше да стапат во брак. Овој резултат, дозволувајќи им на лезбејските бракови, но не и на хомосексуалните бракови, сигурно не може да се одржи со оглед на тоа што членот 3 (2) и 3 (3) забрануваат полова дискриминација. Меѓутоа, ако беше доволно да се подигнат усвоени деца, брак од хомосексуални двојки не треба да биде невозможен.

Ако бракот денес не е, всушност, ниту според законот, единствениот начин кој овозможува одгледување на деца, дискутабилно е како треба да се интерпретира концептот на бракот. Затоа што единствената основа за брак не е повеќе основање и подигање на семејството, разбирањето на бракот треба да се фокусира на односот на двајцата партнери.

3.5.12.Брак како партнерство за заемна одговорност

Според ова разбирање на бракот не постојат убедливи причини за ограничување на уставната заштита на бракот според членот 6 (став 1) на мешани сексуални двојки.

Концептуализацијата на бракот што се предлага овде ги опфаќа функциите на бракот и на граѓанското партнерство. Како резултат на тоа треба да им се дозволи на граѓанските партнери, односно хомосексуалните двојки, да стапат во брак за да се избегне прекршување на член 6 (став 1).

3.6. Истополов брак во Индија

3.6.1. Историја

Еротски скулптури на двајца мажи (во центарот) во храмовите на Khajuraho. Храмот на Khajuraho, познат по своите еротски скулптури, содржи неколку претстави за хомосексуална активност. Историчарите веќе долго време тврдеа дека претколонијалното индиско општество не ги криминализирало врските од ист пол, ниту пак ги гледало таквите односи како неморални или грешни. Хиндуизмот, најголемата религија во Индија, традиционално ја прикажува хомосексуалноста како природна и радосна, иако некои хиндуитски текстови содржат забрани против хомосексуалноста, имено меѓу свештениците. Хиндуизмот, исто така, признава трет пол познат како хиџра. Постојат повеќе ликови во Махабхарата кои ги менуваат половите, како што е Шикханди, кој е роден во женски пол, но се идентификува како маж и на крајот се ожени со жена. Бахухара Мата е божица на плодноста, обожавана од хиџра како нивна заштитничка. Нарадсмири и Сушрута Самита, важни текстови од древна Индија кои се однесуваат на дхарма и медицина, изјавуваат дека хомосексуалноста е „неизлечлива“ и им забранува на хомосексуалците да се венчаат со партнер од спротивниот пол. Нарадсмири наведува четиринаесет типови панда (мажи кои се импотентни со жени); меѓу нив се и мјухебхага (мажи кои имаат орален секс со други мажи), севјака (мажи кои сексуално уживаат со други мажи) и иршијака (воајер кој ги гледа другите мажи кои се занимаваат со секс). Камасутра, санскрит текст за човековото сексуално однесување, го користи терминот tritiya-prakriti за да ги дефинира мажите со хомосексуални желби и детално ги опишува нивните практики. Исто така, Камасутра опишува лезбијки (svairini, кои се занимаваат со агресивни љубов со други жени), бисексуалци (наречени ками или пакша), трансродови и интерсексуални луѓе. Сушрута Самита и Шарака Самита понатаму се осврнуваат на прашањето за хомосексуалноста, наведувајќи дека хомосексуалците се зачнати кога спермата на таткото е скудна и трансродовите луѓе се зачнати кога таткото и мајката ги менуваат улогите за време на сексуалниот однос (пурушаите, „жена на врвот“). Современата општествена хомофобија беше воведена во Индија од страна на европските колонизатори и последователното донесување на Дел 377 од страна на Британците, кои останаа повеќе од 70 години по независноста на Индија.

Инквизицијата од Гоа еднаш го судеше главното злосторство на содомијата во португалска Индија, но не и лезбиската активност.

За време на Империјата на Могол голем број од претходно постоечките закони за султанати во Делхи биле комбинирани во Фатахва-е-Аламгири, со што се предвидувале заеднички сет на казни за зина (незаконско сексуален однос). Тие може да вклучуваат 50 удари за роб, 100 за слободен неверник или смрт со каменување за муслиман. Меѓутоа, во пракса, оваа одредба во голема мера била игнорирана, барем за елитата. Homoeroticism била доста честа појава во судскиот живот во Mughal, а трансродовите лица имале високи позиции во судовите на владетелите на Mughal во 16 и 17 век. Муголскиот император Бабур бил познат да се разгневи на едно момче и го сними во своите мемоари. Спротивно на тоа, хомосексуалните акти се сметаа за табу меѓу обичните луѓе на Мугал.

Британскиот Рај го криминализирал аналниот секс и орален секс (и за хетеросексуалците и за хомосексуалците) според Дел 377 од Индискиот кривичен законик, којшто стапил во сила во 1861 година.

Во 1884 година, судот во северна Индија, кој пресудил за гонење на Хиџра, коментирал дека физичкото испитување на обвинетиот открило дека „имало знаци на вообичаен катамит“ и ја пофалил желбата на полицијата „да ги провери овие одвратни практики“.

3.6.2. Современи времиња

Во 2003 година, индиската Влада соопштила дека легализацијата на хомосексуалноста „ќе ги отвори вратите на деликвентното однесување“.

Во 2009 година одлуката на Високиот суд во Делхи во Фонтацијата Naz против v. на NCT во Делхи најде Дел 377 и други законски забрани против приватно, возрасно, консензуално и некомерцијално однесување од ист пол, кои се директна повреда на основните права обезбедени со индискиот Устав. Дел 377 наведува дека: „Кој доброволно има телесни односи против редот на природата со кој било маж, жена или животно, ќе се казни со [затвор за живот] или со затвор од кој било опис за период кој може да се продолжи до десет години и, исто така, ќе се казни со парична казна", со додадено

објаснување дека: „Пенетрацијата е доволна за да се конституира телесниот однос неопходен за престапот опишан во овој дел“.

Според претходната одлука на индискиот Врховен суд одлуките на високиот суд за уставноста на законот се применуваат низ цела Индија, а не само на државата над која високиот суд е во надлежност.

Имало инциденти на вознемирување на ЛГБТ групи од страна на властите според законот.

На 23 февруари 2012 година, Министерството за внатрешни работи изразува противење на декриминализацијата на хомосексуалната активност, наведувајќи дека во Индија хомосексуалноста се смета за неморална. Централната власт го повлече својот став на 28 февруари 2012 година, тврдејќи дека нема правна грешка во декриминализацијата на хомосексуалната активност. Промената на ставот резултира со тоа што двајца судии на Врховниот суд ја прекоруваат централната влада за често менување на својот пристап кон ова прашање.

На 11 декември 2013 година, Врховниот суд го отстапи Високиот суд во Делхи од 2009 година со цел декриминализација на консензуалната хомосексуална активност во рамките на нејзината јурисдикција.

Хјуман: „Одлуката на Врховниот суд е разочарувачки пречка за човечкото достоинство и основните загриженост дека одлуката на Врховниот суд ќе ги направи двојките од ист пол да бидат ранливи на малтретирање на полицијата“, наведувајќи дека „одлуката на Врховниот суд е разочарувачка пречка за човечкото достоинство и основните права на приватноста и недискриминацијата“. Фондацијата Нац изјавила дека ќе поднесе петиција за преиспитување на одлуката на судот. Активистичката група Кави Хјумафар Траст објавила дека две петини од хомосексуалците во земјата се соочуваат со уцени.

На 28 јануари 2014 година, Врховниот суд на Индија ја отфрлил жалбата за ревизија поднесена од централната влада, Фондацијата Наз и неколку други против неговата пресуда од 11 декември на Дел 377. Одборот ја објасни пресудата со тврдењето

дека: „Додека го прочитав Дел 377, Високиот суд не забележал дека мал дел од населението на земјата претставува лезбијки, хомосексуалци, бисексуалци или трансродови луѓе, а во повеќе од 150 години, помалку од 200 лица биле кривично гонети за извршување на прекршок според Оддел 377, и тоа не може да биде добра основа за прогласување дека Секцијата ги преиспитува членовите 14, 15 и 21“. На 18 декември 2015 година, Шаши Тарор, член на партијата на Индискиот национален конгрес, воведе предлог-закон за укинување на Дел 377, но беше одбиен во Домот со 71-24 гласа. Шаши Тарор планира повторно да го воведе законот. На 2 февруари 2016 година Врховниот суд одлучил да ја разгледа криминализацијата на хомосексуалната активност. Во август 2017 година, Врховниот суд едногласно пресуди дека правото на индивидуална приватност е суштинско и фундаментално право според индискиот Устав. Судот, исто така, пресуди дека сексуалната ориентација на лицето е прашање на приватност, давајќи им надеж на ЛГБТ активистите дека Судот наскоро ќе го отфрли Дел 377.

Во јануари 2018 година, Врховниот суд се согласил да го препрати прашањето за важност на Дел 377 на голема клупа и слушнал неколку петиции на 1 мај 2018 година. Како одговор на барањето на судот за својата позиција во врска со претставките, Владата објавила дека нема да се спротивстави на петициите и ќе го остави случајот „до мудроста на судот“. Активистите гледаат на случајот како најзначаен и „најголем пробив за правата на хомосексуалците од независноста на земјата“ и може да има далекусежни импликации за другите земји на Комонвелтот кои сè уште ја застапуваат хомосексуалноста.

На 6 септември 2018 година, Врховниот суд ја издаде својата пресуда [1] Судот едногласно донесе одлука дека членот 377 е неуставен бидејќи ги прекршил основните права на автономија, интимност и идентитет, со што ја легализирал хомосексуалноста во Индија.

Криминализацијата на телесни односи е ирационална, арбитрарна и очигледно неуставна.

- *Главниот судија Дипак Мис*

Историјата им се извинува на овие луѓе и нивните семејства. Хомосексуалноста е дел од човечката сексуалност. Тие имаат право на достоинство и слобода на дискриминација. Допуштени се консензуални сексуални дејства на возрасните за ЛГБТ заедницата.

- Правда Инду Малхотра

Тешко е да се поправи грешката од историјата. Но, можеме да го поставиме курсот за иднината. Овој случај вклучува многу повеќе од декриминализација на хомосексуалноста. Станува збор за луѓе кои сакаат да живеат со достоинство.

- Правда Dhananjaya Y. Chandrachud

Исто така, пресуди дека секоја дискриминација врз основа на сексуална ориентација е прекршување на индискиот устав: [51]

Сексуалната ориентација е еден од многуте биолошки феномени кои се природни и својствени за индивидуата и се контролирани од невролошки и биолошки фактори. Науката за сексуалноста теоретира дека поединецот има мала или никаква контрола врз тоа кој е привлечен. Секоја дискриминација врз основа на сексуална ориентација би предизвикала повреда на фундаменталното право на слобода на изразување.

Врховниот суд, исто така, и наложил на Владата да ги преземе сите мерки за правилно да го емитува фактот дека хомосексуалноста не е кривично дело, да се создаде јавна свест и да се елиминираат лицата со стигмата во ЛГБТ заедницата и да им се даде на полициските сили периодични обуки за да ги сензибилизираат за ова прашање.

Пресудата, исто така, вклучува и вградена заштитна мерка за да осигури дека не може повторно да се отповика под „Доктрина за прогресивно остварување на правата".

Правните експерти побараа од Владата да донесе закон што ја одразува одлуката и да ги регулира законите за да дозволи истополов брак, усвојување од двојки од ист пол и права на наследство.

Сексот со малолетни лица, неконсензуалниот пол (силување) и бестијалност остануваат кривични дела. Пресудата на Врховниот суд не може да се прошири на

државата Џаму и Кашмир, која е регулирана со сопствениот кривичен закон, Казнениот законик Ranbir (RPC).

3.6.3. Признавање на односи од ист пол

Главна статија: Признавање на истополовите синдикати во Индија

Геј парада на гордоста во Бангалор, Карнатака (2013)

Истполовите бракови не се законски признаени во Индија, ниту пак двојки од ист пол нудат ограничени права како што се граѓанска унија или домашно партнерство. Во 2011 година, судот Хариана доделил законско признавање на истополов брак, во кој биле вклучени две жени. По венчавката, двојката почнала да добива закани од пријателите и роднините во нивното село. Двојката на крајот добила одобрување од семејството.

Нивниот адвокат изјавил дека судот известувал за 14-те роднини на Веена и селаните кои им се заканувале со „тешки последици“. Харајана е центар на широко распространети протести од селани кои веруваат дека нивните совети во селото или, пак, треба да им се дозволи да ги наметнат сопствените казни за оние што ги разбиваат локалните традиции. Заменик-комесарот за полиција д-р Абе Синг изјавил за Daily Telegraph: „Двојката е префрлена во безбедна куќа и им обезбедивме соодветна сигурност врз судските налози. Безбедноста се обезбедува врз основа на перцепција на закана и во овој случај двојката стравуваше дека нивните семејства би можеле да бидат против врската“.

Во октомври 2017 година, група граѓани предложија нацрт нов унифициран цивилен законик кој би го легализирал истополовиот брак со Комисијата за правда на Индија.

Тој го дефинира бракот како „правна заедница како што е пропишано со овој акт на маж со жена, маж со друг маж, жена со друга жена, трансродок со друг трансродок или трансродок со маж или жена. Партнерство кое има право на посвојување на детето, сексуалната ориентација на брачната двојка или партнерите да не бидат пречка за нивното

право на посвојување Нехетеросексуалните двојки подеднакво ќе имаат право да посвојат дете.

Во моментов има неколку барања за истополов брак кои чекаат во судовите.

3.6.4. Заштита од дискриминација

Членот 15 од Уставот на Индија вели:

15. Забрана за дискриминација врз основа на религија, раса, каста, пол или место на раѓање

(1) Државата нема дискриминација врз кој било граѓанин врз основа на религија, раса, каста, пол, место на раѓање или некоја од нив;

(2) Ниту еден државјанин, врз основа на религија, раса, каста, пол, место на раѓање или некоја од нив, не смее да биде предмет на некаква онеспособеност, одговорност, ограничување или состојба во врска со тоа;

(а) Пристап до продавници, јавни ресторани, хотели и палати на јавна забава; или

(б) Употребата на бунари, резервоари, капење, патишта и места на јавни населби во целост или делумно од државни средства или посветени на употребата на општата јавност.

Врховниот суд пресудил дека дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација е забранета со индискиот устав. Лицата кои се соочуваат со дискриминација поради нивната сексуална ориентација сега можат да се соочат со предизвик на суд.

Во февруари 2014 година, Индиското психијатриско здружение (ИПС) издало соопштение во кое се истакнува дека нема докази за докажување дека хомосексуалноста е неприродна: „Врз основа на постоечките научни докази и упатства за добрите практики од областа на психијатријата, Индиското психијатриско здружение би сакало да наведе дека нема докази за да се потврди верувањето дека хомосексуалноста е ментална болест или болест".

И покрај оваа изјава од ИПС, терапиите за конверзија сè уште се изведуваат во Индија. Овие практики обично вклучуваат електроконвулзивна терапија (што може да

доведе до губење на меморијата), хипноза, администрација на лекови за индукција на гадење или почесто терапија за разговор, каде што на индивидуата им се кажува дека хомосексуалноста е предизвикана од „недоволна машка афирмација во детството“ или „неоткривајќи го таткото и неподносливата мајка“. Конверзивната терапија може да доведе до депресија, анксиозност, напади, употреба на дрога и суицидни тенденции за поединци кои се инволвирани.

Во јуни 2018 година, ИПС го потврди својот став за хомосексуалноста, велејќи: „Некои луѓе не се исклучуваат да бидат хетеросексуалци и ние не треба да ги кастригираме, не треба да ги казнуваме, да ги остракизираме“.

3.6.5.Услови за живеење

Постојат многу можности за ЛГБТ заедницата во метрополите за средба и дружење, иако не многу отворено. Тие вклучуваат GayBombay, Добро како тебе, HarmlessHugs. Неодамна беше пуштена педерска платформа за запознавање наречена Amour Queer Dating за да им помогне на ЛГБТ луѓето да најдат долгорочни партнери.

Има многу извештаи за злоупотреба, малтретирање и насилство во текот на годините насочени против ЛГБТ луѓето. Според извештаите на активистичката група Кави Хјумафар Траст, две петини од хомосексуалците во земјата се соочуваат со уцени по одлуката на Врховниот суд во 2013 година. Обиди за самоубиство се чести. Во почетокот на 2018 година, една лезбиска двојка извршила самоубиство и оставила белешка: „Го оставивме овој свет да живее едни со други. Светот не ни дозволи да останеме заедно“.

Во февруари 2017 година, Министерството за здравство и благосостојба на семејството го претставил ресурсниот материјал поврзан со здравствените проблеми што ќе се користат како дел од националниот план за адолесцентно врсничко образование наречен Саатија. Меѓу другите теми, материјалот дискутира за хомосексуалноста. Материјалот вели: „Да, адолесцентите често се заљубуваат, можат да чувствуваат атракција за некој пријател или некој поединец со ист или спротивен пол. Нормално е да има посебни чувства за некој. Важно е адолесцентите да сфатат дека таквите врски се

засноваат на заемна согласност, доверба, транспарентност и почитување. Во ред е да се зборува за таквите чувства на лицето за кое ги имате, но секогаш со почит".

Во 2017 година, Делхи ја одржа својата десетта парада на гордост, на која присуствуваа стотици луѓе. Ченнаи одржува паради на гордоста од 2009 година, додека Гоа ја одржа својата прва парада на гордоста во октомври 2017 година. Bhubaneswar го организираше својот прв настан во септември 2018 година. Гвахати го одржа својот прв настан за гордост во февруари 2014 година.

На 17 мај 2018 година, Меѓународниот ден на борба против хомофобијата, се одржаа активности низ целата земја, вклучително и во Бопал, Делхи, Мумбаи, Колхапур, Тируванантапурам и Лакнау. Бројни странски амбасади (Австралија, Австрија, Белгија, Бразил, Канада, Костарика, Хрватска, Чешка, Данска, Финска, Франција, Германија, Грција, Исланд, Ирска, Италија, Јапонија, Латвија, Литванија, Луксембург, Малта, Мексико, Нов Зеланд, Холандија, Норвешка, Португалија, Србија, Словенија, Шпанија, Шведска, Швајцарија, Обединетото Кралство и САД) изразија поддршка за ЛГБТ правата во Индија со што се потврди заложбата на нивните земји за унапредување на човековите права.

Според анкетата од 2018 година, една третина од индиските геј мажи се во брак со жени кои не се свесни дека се тајно геј.

3.6.6. Политика

Хиџра Калјан Саба се бореше повеќе од една деценија за да добие право на глас, што конечно стигна во 1994 година. Во 1996 година, Кали застанува во канцеларија во Патна под тогашната партија за судски реформи. Мунни тргнува на изборите, исто така, и за Јужен Мумбај таа година. И двајцата загубиле.

По поразот на Кали и Мунни, три години подоцна, Камла Јаан ја добил позицијата на градоначалникот на Катни. Подоцна, Шабнам Мауси бил избран во Законодавно собрание на Мадја Прадеш во 2002 година. Во текот на следните неколку години повеќе други трансродови кандидати ја добиле функцијата. Тука спаѓаат Хеера, кој добил место во Градскиот совет на Џабалпур и Гулшан, кој бил избран во Градскиот совет во Бина

Етава. Во декември 2000 година Аша Деви станал градоначалник на Горакпур, а Калу Кинар бил избран во Градскиот совет во Варанаси.

Шабнам Мауси е првиот транссексуален Индијец кој ќе биде избран на јавна функција. Таа била избрана за член на законодавната собрание на Мадја Прадеш од 1998 до 2003 година. Во 2000 година Шабнам Мауси станал прв пратеник на евнух во Индија. На трансродерите им било доделено правото на глас во 1994 година. Во 2003 година, хиџраците во Мадја Прадеш го објавуваат формирањето на нивната сопствена политичка партија наречена „Jeeti Jitayi Politics" (JJP), што буквално значи „политика која веќе е победена". Партијата, исто така, објавила и изборен манифест на осум страници, за кој тврди дека истакнува зошто се разликува од главните политички партии.

Калки Субраманиум е активист за трансродови права, писател и актер. На парламентарните избори во 2011 година во Тамил Наду, Калки залудно се обидел да добие билет за ДМК. Во март 2014 година, Калки објавил во Пудучерри дека ќе се кандидира на изборите во изборната единица Вилупурам во соседното Тамил Наду.

На 4 јануари 2015 година, независен кандидат за транссексуалци, Мадху Баи Кинар, бил избран за градоначалник на Раигар, Чхатисгарх.

Маниби Бандопатјај стана првиот индонезиски транссексуален директор на колеџот на 9 јуни 2015 година, кога ја презел улогата на директорот на женскиот колеџ Кришнагар во областа Надија, Западен Бенгал.

На 5 ноември 2015 година К. Притика Јашини станал првиот транссексуален полицаец во државата Тамил Наду.

На 12 февруари 2017 година, двајца трансродови лица биле назначени од страна на Управата за правни услуги во Колхапур (KDLSA) како членови на комисиите за локалниот Лок Адалат (Народен суд). Членови на КДЛСА изјавиле: „Нашето главно достигнување беше вклучувањето на трансродовите како панелистички во Лок Адалат. Според пресудата на Врховниот суд, трансродовите мора да се признаат како трет пол во нашата земја и вклучијадвајца трансгениди Мејури Алавекар и Јуврј Алаванкар како членови на комисијата“.

Во јули 2017 година, Џоита Мондал беше назначен за Ислампур Лок Адалат, со што стана првиот трансродовен судија на Западен Бенгал. Во 2018 година, Свати Бидам Барух стана првиот трансродовски судија во Асам.

3.6.7. Права на интерсексуалците

Интересното прашања во Индија се трети родови прашања. Најпознатите трети родови групи во Индија се хиџрастите. По интервјуирањето и проучувањето на хиджарите многу години, Серена Нанда пишува во нејзината книга „Ниту маж ни жена: хиджара во Индија“: „Во Индија има широко распространето верување дека хидрите се раѓаат хермафродити (интерсексуалци) и се одземаат од заедницата на Хиџра во раѓање или во детството, но нема докази за поддршка на ова верување меѓу голем број од хиджарите. Книгата на Сангам го користи зборот педи за да се однесува на луѓето родени интерсексуално, но автохтоните родови малцинства во Индија интерсексуалните луѓе ги нарекуваат „Мабеди усли“. Постојат докази дека неколку интерсексуални луѓе избираат да се идентификуваат како трансродови.

3.6.8. Физички интегритет и телесна автономија

Интерсексуалните лица не се заштитени од повреди на физички итегритет и телесна автономија. Во одговор на писмото од активистот за правата на интелектуална порнографија, Гопи Шанкар Мадураи, Министерството за здравство и семејство на Индија одговара: „Секоја инвазивна медицинска процедура вклучувајќи операции за преместување на пол се прави само по темелна проценка на пациентот, добивање оправдување за постапката, се планира да се спроведе со помош на соодветен дијагностички тест и само по добивање писмена согласност од пациентот / старателот“.

Освен машки и женски, индиски пасоши се достапни со дескриптор за опис на „O" (за „Друго").

3.6.9. Заштита од дискриминација

Повеќе индиски спортисти биле подложени на понижување, дискриминација и губење на работа и медали по сексуална верификација. На тркачот од средна далечина, Санти Санарацаан, кој освоил сребрен медал во 800 метри на Азиските игри во Доха во 2006 година, во Катар, му бил одземен медалот, а подоцна имал и обид за самоубиство. Индискиот атлетичар Dutee Chand добил случај против ИААФ во 2015 година, овозможувајќи им на жените спортисти со високи нивоа на тестостерон да се натпреваруваат како жени, врз основа на тоа што нема јасни докази за придобивките од успехот. Во 2016 година, некои спортски лекари изјавиле: „Една од фундаменталните препораки објавени пред речиси 25 години... дека спортистите родени со нарушување на сексуалниот развој и поставени како жени, им е дозволено да се натпреваруваат“.

3.6.10. Јавно мислење

Дали истополовите бракови треба да бидат легални? (2016)

Да (35%)

Против (35%)

Не знам (30%)

Јавното мислење во врска со ЛГБТ правата во Индија е сложено. Според истражувањето на Меѓународна лезбиска, геј, бисексуален, транс и интерсексуален анкета во 2016 година, 35% од индискиот народ се залагале за легализирање на бракови од ист пол, со дополнителни 35% против. Истражувањето спроведено од Фондацијата Varkey покажало дека поддршката за бракот од ист пол е поголема кај возрасните од 18-21 години на 53%.

Според анкетата спроведена од ИЛГА во 2017 година, 58% од Индијанците се согласиле дека геј, лезбиски и бисексуални луѓе треба да уживаат во истите права како и вистинските луѓе, додека 30% не се согласуваат. Дополнително, 59% се согласиле дека треба да бидат заштитени од дискриминација на работното место. 39% од Индијците, сепак, рекле дека луѓето кои се во врски со истополови треба да бидат обвинети како

криминалци, додека мнозинството од 44% не се согласуваат. Што се однесува до трансродовите лица, 66% се согласни дека треба да ги имаат истите права, 62% сметаат дека треба да бидат заштитени од дискриминација при вработување, а 60% сметаат дека треба да им биде дозволено да го сменат својот правен пол.

Активистите на ЛГБТ заедницата се против креаторите на законот од самиот почеток на расправата во врска со член 377, кој би можел да биде најголемиот пробив на земјата за правата на хомосексуалците. Индија се наоѓа на работ на најголемиот пробив за правата на хомосексуалците од независноста на земјата, велат активистите, како што Врховниот суд се подготвува да донесе одлука за тоа дали хомосексуалноста е нелегална. Додека движењето за правата на ЛГБТ заедницата напредуваше во скокови, со текот на западниот свет во последните неколку децении, Индија останува една од голем број на земји - околу 40% - кои сè уште се криминализираат односите помеѓу ист пол кај возрасните.

Одлуката за легализација на хомосексуалните односи во општеството ќе има широки и далекусежни последици, не само поради статусот на ЛГБТ малцинството во Индија, туку и за другите земји во Комонвелтот, кои сè уште го содржат овој елемент, односно 150-годишниот Викторија морал во своите закони.

Врховниот суд го започна сослушувањето за да одлучи за легализација на истополовите бракови, со внимание обрнато кон член 377 од Статутот, кој предвидува дека Индија, како и многу земји на Commonvealt, се раководи по законите наметнати од страна на нивните британски колонизатори со кој се забранува „физичка врска со природата на редоследот со кој било маж, жена или на животните“. Полицијата и судиите широко го толкуваат ова како хомосексуални односи.

Според законот, се охрабруваат табу сфаќањата против хомосексуалците, а истото во некои случаи може да доведе до појава на предрасуди, дискриминација и насилство врз членовите на ЛГБТ заедницата.

Активистите велат дека признавањето и легализацијата на хомосексуалните бракови може да пружи можност за Индија не само да се откаже од еден од најлошите

наследство на владеењето на колонијалната ера, но и пошироко гледајќи да придонесе геј популацијата во Индија да се ослободи од прогон.

Надежите беа високи, за донесување на пресуда во корист на декриминализација на хомосексуалните бракови, но централната власт Нарендра Моди, актуалниот премиер на Индија, кој изјави дека тој нема да се соочи со овој проблем и дека го остава на „мудроста" на Врховниот суд .И за време на сослушувањето, тој навести ставови околу решавањето на овој проблем, кога тој рече дека хомосексуалноста „не е грешка, но варијација". „Поради притисоците на семејствата и социјалните притисоци, тие се принудени да се омажат за спротивниот пол и да доведат до бисексуалност и друга ментална траума".

Случајот за легализација бил воден од страна на поранешниот генерален адвокат Mukul Rohatgi, кој важи за еден од најдобрите адвокати во Индија, изјавил дека наведеното во член 377 никогаш не било дел од древна индиска култура, туку последица на „Викторија моралот од 1860 година". Во интервју, г. Rohataghi вели дека судот мора да му покаже на светот дека Индија е „разновидно општество" и „повеќе нема да ги толерираме овие модели на однесување на Викторија кодексот на морал". Тој рекол дека бил погоден од „хорор" приказни на лицата кои претрпеле влијание на членот 377 врз нивниот секојдневен живот. Тука се вклучува и Ариф Џафар, активист кој претходно пишува за тортура, малтретирање и притвор од 47 дена за членовите на ЛГБТ заедницата. Џафар е обвинет за член 377 за „заговор за промовирање на хомосексуалноста".

Хомофобијата нема да биде искоренета од конзервативното индиско општество преку ноќ поради одлуката на Врховниот суд да ја признае и легализира хомосексуалноста во Индија. Меѓу аргументите кои биле презентирани во судот од страна на здружение на големите христијански верски групи, кои сакаат да се забрани хомосексуалноста, беше она што г. Rohatgi го нарече „целосно погрешно", односно дека хомосексуалноста е болест и истата потребно е да се третира.

Но, судот сега има можност „да му покаже на либералниот свет, западниот свет, дека Индија не е толку далеку зад нив", вели г. Мохаџи. „Тоа ќе биде сигнал дека Индија ги почитува човековите права, без оглед на тоа каде припаѓате, кој припаѓа на малцинство.

Целта е дека овие луѓе кои имаат проблеми ќе бидат во можност да се стават рамо до рамо со остатокот од општеството“.

Освен ако не сте геј и живеете во една од 70-те земји каде што хомосексуалноста е нелегална, тешко е да се замисли што би се чувствувале ако започнете хомосексуална врска, тоа значи дека сте сториле кривично дело. На многу места хетеросексуалните луѓе исто така можат да се најдат во неволја за да имаат сексуални односи надвор од бракот, поради строгите традиционални сфаќања. Но, товарот на легислативата што ги забранува релациите од хомосексуален карактер веќе долго време ги товари луѓето со хомосексуална ориентација, а честопати не постојат законски средства за обезбедување на живот како лична определба од самите себеси.

Притисокот може да биде неподнослив дури и кога односите не се откриени или никогаш не се започнати поради страв од последиците. Пресудата на индискиот Врховен суд не само што го декриминализира хомосексуалниот брак, туку пресуди дека хомосексуалците уживаат во заштитата на уставот. „Историјата им се извинува на членовите на заедницата за одложувањето во обезбедувањето на нивните права", рече судијата Инду Малхотра. Одлуката следи по неодамнешните одлуки во корист на правата на хомосексуалците во Костарика, Бугарија, Белизе и Тринидад и Тобаго. Но големината, влијанието и историјата на Индија значи дека значењето на овој потег не треба да се потценува.

Западните кампањи за ослободување на хомосексуалците од стегите биле дел од една поширока либерална агенда поврзана со бејби-бумерите и паралелно со другите борби од 60-тите и 70-тите години: за граѓанските права во САД, за правата на жените, против цензурата. Во Индија, како и во многу други делови на светот, динамиката е поинаква. Загриженоста за јавното здравје поврзана со кризата со ХИВ / СИДА одигра важна улога во иницирањето на предизвикот за статус кво. Првата петиција против делот 377 од Индискиот кривичен законик - воведена од Британците - датира од 80-тите.

Широко се претпоставува на Запад дека кога станува збор за индивидуалните слободи ние сме лидери. Точно е дека хомосексуалците во Велика Британија никогаш не биле подложени на брутални казни изречени од страна на властите, како што тоа би било

случај во, на пример, Саудиска Арабија или Малезија. Но, да се потсетиме дека на 70-те земји во кои хомосексуалноста останува незаконска, повеќе од 40 години биле под британско владеење. Додека во Велика Британија законите се сега меѓу најлибералните во светот, дел 28 - забрана за „промоција“ на хомосексуалноста - не беше укинат до 2003 година.

Во мал број земји, вклучувајќи ја и Танзанија, неодамна се зголемува прогонот, а не обратно. Конзервативните религиозни сили, како и мачимото, можат да ги зајакнат предрасудите, при што ЛГБТ прашањата се претставени како западна форма на девијација. Ова е причината зошто одлуката на индиските активисти да му даде човечко лице на ова прашање е толку важна. Излегувајќи толку јавно и толку храбро, петиционерите, вклучувајќи танчарка, новинар, готвач и инженер, покажаа дека се дел од индиското општество.

Следниот чекор е обезбедување правна заштита од дискриминација. Но, во Индија најголема пречка, односно декриминализација, е надмината.

Глава 4 Емпириско истражување

4.1. Методологија на истражување

Со цел истражувањето да биде прегледно во целост, да се разбере неговата суштина и цел, користен е соодветен методолошки пристап со образложувања и аргументи. Акцент е ставен на предметот на истражувањето, целите кои сакаме да ги постигнеме, методите и техниките кои се користени за да се спроведе ова истражување, како и поставените хипотези кои понатаму во текот на анализата на добиените резултати ќе бидат или потврдени или отфрлени. Од добиените резултати од истражувањето ќе биде изведен заклучок како финален производ на овој труд.

4.1.1. Предмет на истражувањето

Предмет на ова истражување во суштина претставува јавното мислење во однос на прашањето за хомосексуалноста како и геј браковите во овој случај на тапет е ставено мислењето на македонскиот народ. Претходно во теоретскиот дел се сконцентриравме на разграничување на појавите семејство, брак, хомосексуалност како појава, хомосексуалци, нивните права, направивме паралели за тоа на какви се закони се базираат и потпираат истите тие права кои ги уживаат хомосексуалците во различни земји во светот, односно ја простудиравме законската регулатива на истите. И тоа се не во ред, меѓутоа, мора од друга страна да се разгледа и општото мислење во однос на оваа тематика. Сепак живееме во време на демократија, време во кое секој размислува трезвено со своја глава и може да даде конкретен позитивен или критички став во однос на некое прашање без да стравува дека заради тоа изнесено мислење ќе следуваат последици.

4.1.2. Цели на истражувањето

Основните цели од спроведеното емпириско истражување се следните:

- Да се утврди дали во нашата земја луѓето се запознаени доволно со тоа што претставува хомосексуалноста;
- Да се утврди дали во нашата држава постои хармонија во правниот систем кога се во прашање хомосексуалците и нивните права;
- Да се види степенот на прифаќање или осудување на статусот хомосексуалец помеѓу граѓаните, општо земено;
- Да се утврди нивото на поддршка или степенот на осудување во однос на геј браковите и
- Да се даде општо на размислување на прашањето дали хомосексуалците треба да имаат можност да посвојуваат деца.

4.1.3. Методи на истражување

Некои од методите кои ќе бидат користени се: анализа, анкета, статистичка обработка и споредбена метода. Анализата се вршеше врз основа на претходно проучувана научно-теоретска содржина што вклучува евалуација на сите достапни материјали, а се однесува на преферирањето на добрите вештини за деловно преговарање. Овие материјали вклучуваат литература, книги, списанија и весници, извештаи, релевантни публикации, онлајн бази на податоци, како и сите други објавени материјали од областа на деловната комуникација. Анкетата како метод на истражување беше спроведена преку формулирање на прашалници со стандардизирани прашања кои ќе бидат поделени во неколку групи искази.

Со цел да се согледа мислењето и односот на граѓаните кон прашањата поврзани со хомосексуалноста и јавното мислење за бракот помеѓу хомосексуалците спроведено е анкетно истражување врз 126 лица, при што се опфатени повеќе старосни групи, односно лица на возраст од 18 до 60 години. Истражувањето е спроведено врз основа на анкетен

прашалник кој содржи 8 прашања и можност за коментар и истото е реализирано во неколку градови низ државата.

4.1.4. Хипотетичка рамка

Основната генерална хипотеза се заснова на тврдењето дека: **Во Република Северна Македонија нема услови за т.н. експериментирање со легализација на истополови бракови и посвојување на децата без родители од страна на двојки (парови) од ист пол.**

Заради реализирање на оваа хипотеза треба да се земат предвид изведените заклучоци од спроведеното истражување.

4.1.5. Анкета и анализа на резултати од истражувањето

Резултатите покажуваат дека најголемиот дел, над 75% од испитаниците се хетеросексуалци, само еден од 126-те испитани лица се декларира како хомосексуалец. Голем е процентот, 22,2% кој се изјаснил под друго. Нешто помалку од половина, 44,4% не би живееле во држава во која истополовите бракови се легализирани, а значително е поголем процентот (63%) на лицата кои се противат на посвојување деца од страна на хомосексуалните партнери.

Во прилог дадени се резултатите од анкетата по старосни групи на испитаници како и сумираните вкупни резултати.

<u>Возраст 18-20 години</u>

Како се определувате?		
Маж	**Жена**	**Друго**
10	**11**	**/**

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
20	**/**	**/**	**/**	**1**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
16	**3**	**2**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
10	**6**	**5**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	**Се противам**	**Воздржан**
5	**9**	**7**

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
4	**16**	**1**	**-**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
8	**6**	**7**

Од горенаведените табели може да заклучиме дека од старосната граница помеѓу 18 и 20 години се испитани вкупно 21 лице од кои 11 жени и 10 мажи.

Од сите испитаници 20 се изјасниле за хетеросексуалци, додека пак еден од анкетираните се нема изјаснето ниту за еден од понудените одговори.

На четвртото прашање: Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол, од 21 испитаник во оваа возрасна група 16 одговориле со ДА, 3 со НЕ и 2 НЕ СЕ СИГУРНИ (8 жени познаваат лица кои ги привлекува спротивниот пол, 2 не познаваат и една не е сигурна. 8 мажи познаваат, 1 не познава и еден не е сигурен).

Петто прашање: Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак? Одговор: 10 НЕ, 6 ДА и 5 НАВИСТИНА НЕ МИ Е ВАЖНО.

Шесто прашање: Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца? 5 ДА 9 НЕ 7 ВОЗДРЖАН.

Седмо прашање: Од 21 испитаник 16 се согласуваат со законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците, 4 изричито се согласуваат а само 1 (маж) е против ваквите закони.

Осмо прашање: Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците? 8 НЕ 6 ДА 7 преферираат да не одговорат.

Возраст 21-29 години

Како се определувате?		
Маж	**Жена**	**Друго**
10	**13**	***/***

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
15	**/**	**/**	**1**	**5**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
5	**13**	**5**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
5	**15**	**3**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	**Се противам**	**Воздржан**
3	**15**	**5**

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
3	**9**	**10**	**1**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
4	**17**	**2**

Во старосната група од 21 до 29 години испитани се вкупно 23 испитаници од кои 10 мажи и 13 жени. Тука може да кажеме дека од сите нив 15 испитаници се изјасниле за натера хетеросексуалци, 1 испитаник за бисексуалец, а дури 5 испитаници се имаат изјаснето под друго што може да не да помислиме дека не сакале искрено да одговорат иако ова беше анонимна анкета.

На четвртото прашање: Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол, 5 одговориле со ДА, 15 со НЕ и 3 испитаника НЕ СЕ СИГУРНИ.

Петто прашање: Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак? Одговор: 5 ДА, 15 НЕ и 3 НАВИСТИНА НЕ МИ Е ВАЖНО. Карактеристично е тоа што позитивни одговори на оваа прашање дале само лица од женскиот пол.

Шесто прашање: Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца? 3 ДА 15 НЕ 5 ВОЗДРЖАН**.**

Седмо прашање: Од 23 испитаници 13 се согласуваат со законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците, 3 изричито се согласуваат, 9 се противат а само 1 (маж) изричито се противи на ваквите закони.

Осмо прашање: Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците**?** 4 ДА, 17 НЕ и 2 преферираат да не одговорат.

Возраст 30-39 години

Како се определувате?		
Маж	**Жена**	**Друго**
18	**26**	**/**

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
30	**1**	**/**	**/**	**13**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
20	**19**	**5**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
4	**22**	**18**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	**Се противам**	**Воздржан**
4	**36**	**4**

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
7	**15**	**18**	**4**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
7	**31**	**6**

Во оваа старосна група од 30 до 39 години испитани се вкупно 44 лица од кои 26 жени и 18 мажи. Од сите нив 31 лице се изјасниле како хетеросексуалци, 1 лице се има изјаснето како хомосексуалец, а дури 13 лица го имаат одбрано одговорот „друго“, што може да нè натера да заклучиме дека пак не е одговорено искрено или пак дека тие лица не ги знаеле вистинските синоними за зборовите хетеросексуалец, хомосексуалец, бисексуалец и лезбијка па се одлучиле да заокружат под друго.

На четвртото прашање: Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол, 20 одговориле со ДА, 19 со НЕ и 5 испитаника НЕ СЕ СИГУРНИ.

Петто прашање: Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак? Одговор**:** 4 ДА, 22 НЕ и 18 НАВИСТИНА НЕ МИ Е ВАЖНО.

Шесто прашање: Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца? 4 одговориле со ДА, 36 со НЕ, додека 4 се воздржани.

Седмо прашање: Од 44 испитаници 15 се согласуваат со законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците, 7 изричито се согласуваат, 18 се противат и 4 изричито се противи на ваквите закони.

Осмо прашање: Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците? Најголем дел 31 одговориле со НЕ, 7 со ДА, 6 лица преферираат да не одговорат.

Возраст 40 – 49 години

Како се определувате?		
Маж	**Жена**	**Друго**
3	**26**	**/**

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
21		**/**	**/**	**8**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
7	**14**	**8**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
4	**14**	**11**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	**Се противам**	**Воздржан**
2	**18**	**9**

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
9	**9**	**8**	**3**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
4	**18**	**7**

Во оваа старосна група од 40 до 49 години испитани се вкупно 29 лица од кои 3 мажи и 26 жени. Од сите нив 21 лице се изјасниле за хетеросексуалци, а 8 лица се изјасниле по „друго“, што повторно доаѓаме до истиот заклучок каде што слободно можеме да кажеме дека тие 8 лица или не биле искрени или пак не ги знаеле вистинските

синоними за зборовите хетеросексуалец, хомосексуалец, бисексуалец и лезбијка, па се одлучиле да заокружат под друго.

На четвртото прашање: Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол, 7 одговориле со ДА, 14 со НЕ и 8 испитаника НЕ СЕ СИГУРНИ.

Петто прашање: Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак**?** Одговор: 4 ДА, 14 НЕ и 11 НАВИСТИНА НЕ МИ Е ВАЖНО.

Шесто прашање: Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца? 2 ДА, 18 НЕ и 9 ВОЗДРЖАН**.**

Седмо прашање: 9 испитаници се согласуваат со законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците, 9 изричито се согласуваат, 8 се противат а 3 изричито се противат на ваквите закони.

Осмо прашање: Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците? 4 ДА, 18 НЕ и 7 преферираат да не одговорат.

Возраст 50 – 59 години

Како се определувате?		
Маж	**Жена**	**Друго**
/	**9**	***/***

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
8	***/***	***/***	***/***	**1**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
3	**6**	**/**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
3	**3**	**3**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	**Се противам**	**Воздржан**
/	**5**	**4**

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
3	**4**	**2**	**/**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
2	**3**	**4**

Во оваа најстара старосна група од 50 до 59 години испитани се вкупно 9 лица и сите 9 испитаници се жени. Вкупно 8 жени се изјасниле за хетеросексуалци, додека пак само една жена се има изјаснето за „друго“, што може да не натера да заклучиме дека пак не е одговорено искрено или пак дека таа жена едноставно не ги знаела вистинските синоними за зборовите хетеросексуалец, хомосексуалец, бисексуалец и лезбијка па се одлучила да заокружи под друго.

На четвртото прашање: Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол, 3 одговориле со ДА а 6 со НЕ.

Петто прашање: Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак? Одговор: 3 ДА, 3 НЕ и 3 НАВИСТИНА НЕ МИ Е ВАЖНО.

Шесто прашање: Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца? 5 лица се против, а 4 воздржани.

Седмо прашање: од осумте испитаници **3 се согласуваат** со законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците, 4 се против, а 2 изричито се противи на ваквите закони.

Осмо прашање: Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците? 2 ДА, 3 НЕ и 4 преферираат да не одговорат.

Вкупно:

Од горенаведените табели може да заклучиме дека се анкетирани вкупно 126 лица со старосна возраст од 18 па сѐ до 60 години, од кои 85 се жени, а 46 се мажи. Во следните табели ќе го прикажам целовкупниот резултат од сите испитаници за секое прашање посебно.

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
95	**1**	**/**	**2**	**28**

Дали се сметате за хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка, бисексуалец или друго?				
хетеросексуалец	**хомосексуалец**	**лезбијка**	**бисексуалец**	**друго**
75.4%	**0.8%**	**/**	**1.5%**	**22.2%**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
51	**55**	**20**

Дали познавате лица кои ги привлекува истиот пол?		
Да	**Не**	**Не сум сигурен**
40.4%	**43.6%**	**15.8%**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
29	**56**	**41**

Дали би живееле во држава во која хомосексуалците можат легално да стапат во брак?		
Да	**Не**	**Навистина не ми е важно**
23%	**44.4%**	**32.5%**

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	Се противам	Воздржан
14	80	32

Дали се согласувате или се противите на можноста хомосексуалните партнери да посвојуваат деца?		
Се согласувам	Се противам	Воздржан
11.1%	63.5%	25.4%

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	се согласувам	се противам	изричито се противам
20	52	41	13

Дали изричито се согласувате, се согласувате, се противите или изричито не се согласувате на законите против дискриминација на работното место или при вработувањето на хомосексуалците?			
изричито се согласувам	**се согласувам**	**се противам**	**изричито се противам**
15.8%	**41.2%**	**32.5%**	**10.3%**

Дали сметате дека хомосексуалните двојки треба да бидат признаени со закон и да добијат ист статус со бракот склучен помеѓу хетеросексуалците?		
Да	**Не**	**Преферирам да не одговорам**
25	**78**	**23**

Од оваа анкета која што ја спроведов низ повеќе градови низ Република Македонија, како што се **Радовиш, Струмица, Струга, Охрид,Дебар, Пробиштип и Скопје** може да кажеме дека на прашањето: **ДАЛИ СЕ СМЕТАТЕ ЗА ХЕТЕРОСЕКСУАЛЕЦ, ХОМОСЕКСУАЛЕЦ, ЛЕЗБИЈКА, БИСЕКСУАЛЕЦ ИЛИ ДРУГО 95** лица или пак **75.4%** имаат одговорено дека се **хетеросексуалци**, **само едно лице или 0.8%** има одговорено дека е **хомосексуалец**, **две лица или 1.5%** имаат одговорено дека се **бисексуалци,** а дури **28 лица или 22.2 %** имаат одговорено под **друго,** што може да нè натера дека таа процентуална бројка од испитаниците или не ги знаат вистинските синоними на зборовите **хетеросексуалец, хомосексуалец, лезбијка и бисексуалец** или пак не биле искрени во својот одговор. На прашањето **ДАЛИ ПОЗНАВАТЕ ЛИЦА КОИ ГИ ПРИВЛЕКУВА ИСТИОТ ПОЛ** дури **51 лице или 40.4%** одговориле со **ДА**, **55 лица** или **43.6%** одговориле со **НЕ**, додека пак **20 лица** или **15.8%** имаат одговорено дека **НЕ СЕ СИГУРНИ.**

На едно од поинтересните прашања од оваа анкета коешто се поистоветува со темата на овој магистерски труд: **ДАЛИ БИ ЖИВЕЕЛЕ ВО ДРЖАВА ВО КОЈА ХОМОСЕКСУАЛЦИТЕ МОЖАТ ЛЕГАЛНО ДА СТАПАТ ВО БРАК, 29 лица или 23%** имаат одговорено со **ДА,** поголем дел од испитаниците односно **56 лица или 44.4%** одговориле со **НЕ,** додека пак **41 лице или 32.5%** одговориле со **НЕ МИ Е ВАЖНО,** што може да нè натера слободно да кажеме дека иако има скоро една третина од испитаниците на кои не им е важно за бракот помеѓу хомосексуалците, додека пак скоро една четвртина се согласуваат со тоа да може да се склучува брак помеѓу хомосексуалците, сепак најголемиот дел од испитаниците не се согласуваат со тоа во Република Македонија хомосексуалците слободно да можат да склучуваат брак.

На следното прашање: **ДАЛИ СЕ СОГЛАСУВАТЕ ИЛИ СЕ ПРОТИВИТЕ НА МОЖНОСТА ХОМОСЕКСУАЛНИТЕ ПАРТНЕРИ ДА ПОСВОЈУВААТ ДЕЦА,** многу мал дел од испитаниците дури **14 лица или 11.1% се согласуваат со тоа, 32 лица или 25.4% се воздржани** околу тоа прашање, додека пак најголемиот дел од испитаниците од кои **80 лица или 63.5 % се противат** на такво нешто во нашето секојдневие и општество коешто може да не наведе да мислиме дека овие испитаници повеќе би се согласиле со бракот помеѓу хомосексуалците отколку со тоа

хомосексуалците да можат да посвојуваат деца, а реалноста е дека доколку можат да склучат брак тогаш ќе можат и да посвојуваат деца и затоа слободно можам да кажам дека додека ја правев анкетата и го спроведував ова истражување заклучив дека повеќето од испитаниците воопшто не ни размислувале на таква тема и дека самото општество не е созреано за таков радикален чекор во врска со правата на хомосескуалците иако времињата брзо се менуваат па можеби и би можеле да очекуваме такви чекори кои ќе налагаат имплементирање на нови закони со коишто хомосексуалците би можеле да добијат повеќе права како во поголемиот дел од западноевропските земји коишто се членки на Европската Унија.

На прашањето кое е поврзано со законите на дискриминација на работното место и кое гласи: **ДАЛИ ИЗРИЧИТО СЕ СОГЛАСУВАТЕ, СЕ СОГЛАСУВАТЕ, СЕ ПРОТИВИТЕ ИЛИ ИЗРИЧИТО НЕ СЕ СОГЛАСУВАТЕ НА ЗАКОНИТЕ ПРОТИВ ДИСКРИМИНАЦИЈА НА РАБОТНОТО МЕСТО ИЛИ ПРИ ВРАБОТУВАЊЕ НА ХОМОСЕКСУАЛЦИТЕ 20 лица или 15.8% Изричито се согласуваат**, најголемиот дел **52 лица или 41.2% се согласуваат, 41 лице или 32.5% се противат**, додека само **13 лица или 10.3% изричито се противат** на такви закони што може да нѐ натера дека поголемиот дел од испитаниците немаат никакви проблеми со такви закони за дискриминација за работните места и дека немаат никаков проблем хомосексуалците да можат слободно да си се вработуваат како сите останати.

Последното прашање кое е исто така доста интересно и поврзано со овој магистерски труд гласи: **ДАЛИ СМЕТАТЕ ДЕКА ХОМОСЕКСУАЛНИТЕ ДВОЈКИ ТРЕБА ДА БИДАТ ПРИЗНАЕНИ СО ЗАКОН И ДА ДОБИЈАТ ИСТ СТАТУС СО БРАКОТ СКЛУЧЕН ПОМЕЃУ ХЕТЕРОСЕКСУАЛЦИТЕ,** доста мал дел од испитаниците односно само **25 лица или 19.8% одговориле со ДА, 23 лица или 18.2% од** испитаниците **преферирале да не одговорат** на ова прашање, додека пак најголемиот дел од испитаниците односно **78 лица или 61.9% имаат одговорено со НЕ**, одговор кој ни кажува дека повеќето испитаници иако не би им сметало хомосексуалците да ги имаат правата кој што се поврзани со работните односи, сепак во никаков случај не би прифатиле да хомосексуалците ги имаат истите права со хетеросексуалците во врска со бракот и посвојувањето на децата и можам да кажам дека во иднина оваа тема ќе станува

сè повеќе и повеќе актуелна бидејќи ние како држава се стремиме кон патот на Европската Унија и доколку сакаме да влеземе во таа Унија ќе мора наредните закони да ги донесеме полиберални во врска со хомосексуалците и нивните права во секојдневниот живот во едно модерно општество како што нашето се стреми да стане. Врз основа на изнесените заклучоци можеме да заклучиме дека поставената хипотеза е потврдена и можеме да констатираме дека во Република Северна Македонија нема услови за т.н. експериментирање со легализација на истополови бракови и посвојување на децата без родители од страна на двојки (парови) од ист пол, бидејќи општото мислење во однос на ова прашање сè уште е во негативен контекст.

4.1.6. ЗАКЛУЧОК

Природата на човекот е комплексна реалност, а со тоа и границите на неговата слобода. Дихотомијата помеѓу природата и слободата е предмет на оваа теза. Дали човекот е апсолутно слободно битие, кои се границите на неговата слобода и дали е секое изразување на неговата склоност е во ред и со самото тоа е оправдано и заслужува место во граѓанското право и оправдување во општеството? Во овој контекст, прашуваме и за хомосексуални склоности. Тоа е прашање кое го третираат многу социјални, психолошки, па дури и телеолошки институции, секој од нивна гледна точка.

Хомосексуалноста е тема која отсекогаш била оптоварена со незнаење, стереотипи и предрасуди, а во одредени области, религии и држави, а и самата дебата, беше - или сè уште е - табу. Сепак, незнаењето за она што претставува геј, не ги спречи луѓето да имаат силни мислења за нив. Иако правата на хомосексуалците се правно регулирани во многу држави денес, во конзервативните држави тие сè уште живеат во тајност, нивната главна социјална карактеристика е невидливоста, а луѓето не се свесни за нивното вистинско искуство.

Целта на овој труд е да беше да се прикажат, пред сè, најчестите реакции на поширокото општество кон лицата со хомосексуални преференции и основните проблеми со кои се соочуваат во текот на животот.

Социјалните ставови кон хомосексуалците се различни во различни земји, региони, религии, политички убедувања, класи, професии итн. И се движат од аспект на целосна забрана, преку страв и омраза до широко распространето одобрување или легализација.

Со исклучок на земји каде што не постои хомосексуална ориентација кон социјална оддалеченост, во општеството постојат повеќе групи на стереотипи насочени против хомосексуалците.

Истополовите бракови се легализирани во дваесет и седум земји, вклучувајќи ги и САД, а граѓанските заедници се признаваат во многу западни демократии. Сепак, истополовиот брак останува забранет во многу земји, а проширувањето на пошироки права на лезбијките, геј, бисексуалните и трансродовите (ЛГБТ) права е нерамномерно на глобално ниво. Меѓународните организации, вклучително и Обединетите нации, издадоа

резолуции за поддршка на ЛГБТ правата, но групите за човекови права велат дека овие организации имаат ограничена моќ да ги спроведуваат овие новопризнаени права.

Повеќе од половина од земјите што дозволуваат истополови бракови се во Западна Европа. Истополовиот брак е легализиран во Холандија (2001), Белгија (2003), Шпанија (2005), Норвешка (2009), Шведска (2009), Португалија (2010), Исланд (2010), Данска (2012), Франција (2013), Велика Британија (2013), Луксембург (2015), Ирска (2015), Финска (2017), Малта (2017), Германија (2017) и Австрија (2019). Италија е најголемата земја во Западна Европа каде истополовиот брак не е легален; но парламентот на оваа земја, сепак, ги одобри граѓанските заедници за истополови парови во 2016 година.

Поддршката за истополови бракови е послаба во Источна Европа. Анкетата на Центарот за истражување на Пју за 2017 година откри дека поддршката за законско признавање на истополови бракови е 16 проценти во Белорусија и само 9 проценти во Украина. Поддршката во Полска и Унгарија, каде што постојат уставни забрани за брак од ист пол, е 32% и 27%, соодветно. Најмалку десет други земји во Централна и Источна Европа имаат вакви забрани. Сепак, Унгарија и Чешката Република признаваат партнерства од ист пол; во 2018 година, судот во Будимпешта пресуди дека истополовите бракови извршени во странство мора да бидат признаени како партнерства. Естонија исто така им овозможува на граѓанските заедници, иако поддршката за истополовите бракови во балтичките држави е мала.

И покрај сите промени што се случија во областа на општеството и семејството, семејството сè уште е суштински и неразделен дел од секое општество. Човекот го започнува својот живот во семејството и треба да му обезбеди стабилна основа уште од детството и да всади вистински вредности. Да се биде родител денес не е лесно. Живееме во свет на предизвици, промени, мултикултурализам, модерна технологија и мора да го прифатиме фактот дека децата денес се многу различни од порано. Сите овие фактори влијаат врз нивното однесување и на родителите им останува да ги насочат на вистинскиот пат. Но не е важен ни обликот на семејството ниту општествените промени, важно е да ја прифатите вашата одговорност како родител и во секое време да му дадете на вашето дете љубов, разбирање, доверба и поддршка. Секое семејство е посебно на свој начин, но одгледувањето на децата треба да биде приоритет.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Д-р Коковиќ М. Трипковиќ, д-р, Митровиќ - социологија, Нови Сад 1993 година

2.Момчило Стојаковиќ и Милијана Стојаковиќ - Човек и општество, Врање 2005 година

3. * Вера Матиќ - социологија, Белград 2005 година

4. Анделка Милиќ - Дело на модерното семејство, Белград 1988 година

5. ** Загорка Голубовиќ - Семејство како човечка заедница, Загреб 1981 година

6. Блох I., (1906) Сексуален живот на нашата возраст

7.Николиќ З., (2002) Социологија: Отстапувања во општеството, Српско Сараево: Правен факултет

8.Фројд С., (2003) Параноја и хомосексуалноста, Белград

9. COMMISION OF EUROPEAN COMMUNITY (2008). Eurobarometer 296 – Discrimination in the European Union: Perceptions, Experiences and Attitudes (Brussels:Eurobarometer): http://ec.europa.eu/employment_social/fundamental_rights/pdf/pubst/stud/euro

10. KERR, Á. (2008). "Same-sex Legislation to Stop Short of Marriage", Irish Independent,

June 25.

11. RING, E. (2009). "Children of Same Sex parents 'Do Just as Well'", Irish Examiner, May 8. http://examiner.ie/ireland/children-of-same-sex-parents-do-just-as-well91233.html

12.WOCKNER, R. (2008a). "Swedes Support Full Same-Sex Marriage", International News #718, January

13.WOCKNER, R. (2008b). "Spaniards Support Same-Sex Marriage Law", International News #719, February 4

14.WOCKNER, R. (2008c). "Iowans Support Civil Unions but Not Same-Sex Marriage", National News #9, March 10

15.WOCKNER, R. (2008e). "Vermonters Favor Same-Sex Marriage", International News #12,

March 31

16. WOCKNER, R. (2008d). "Ireland Finalizing Partnership Bill", International News #728, April 7. 17. WOCKNER, R. (2008f). Rex Wockner, "Poll: New Jerseyans Ready for Same-Sex Marriage", National News #33, August 25

18.WOCKNER, R. (2008g). "GLAAD: 1049 U.S. Daily Newspapers Accept Gay Wedding Announcements", National News #33, August 25

Интернет извори

http://www.age-platform.org (AGE – the European Older People's Platform)

http://www.courant.com

http://www.edf-feph.org (European Disability Forum)

http://www.enar-eu.org/en (European Network Against Racism)

http://www.ilga-europe.org/ (European Region of the International Lesbian and Gay Association)

http://www.womenlobby.org (European Women's Lobby). http://www.youthforum.org (European Youth Forum)

https://www.britannica.com/topic/same-sex-marriage